

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

ОТ

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР (ЕСО-ЕАД)

за утвърждаване на

цена за достъп до електропреносната мрежа и

цена за пренос на електрическа енергия през

електропреносната мрежа

в сила от 01.07.2016 г.

Март 2016 г.

Заявление по Наредбата за регулиране цените на електрическата енергия

**ДО
КОМИСИЯТА ЗА
ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ**

ЗАЯВЛЕНИЕ

ЗА УТВЪРЖДАВАНЕ НА ЦЕНИ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА ЕНЕРГИЯ

ОТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР

(фирма на заявителя съгласно съдебната регистрация)

гр.София, район Триадица, бул. „Гоце Делчев“ №105

(седалище и адрес на управление)

гр.София, район Триадица, бул. „Гоце Делчев“ №105

(пълн и точен адрес за кореспонденция)

**регистрирано в Търговския регистър към Агенцията по вписванията, ЕИК
175201304**

телефон: 02/96 96 802 факс: 02/96 26 129

притежаващо лицензия №. Л-419-04/18.12.2013 г. за извършване на дейността „Пренос на електрическа енергия“

представявано от: **Иван Василев Йотов**
(трите имена)

ЕГН , документ за самоличност: л.к. №
изд. на г. от МВР-
на длъжност Изпълнителен директор

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

1. Предлагам за утвърждаване цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа от 7,32 лв./МВтч за предстоящия регулаторен период от 01.07.2016 г. до 30.06.2017 г.
2. Предлагам за утвърждаване цена за достъп до електропреносната мрежа от 1,15 лв./МВтч за предстоящия регулаторен период от 01.07.2016 г. до 30.06.2017 г.
3. Прилагам следните документи:
 - 3.1. Предложение относно утвърждаване на цена за достъп до и пренос през електропреносната мрежа;
 - 3.2. Отчет и анализ на изпълнението на инвестиционната и ремонтна програми за 2015 г.;
 - 3.3. Одитиран годишен финансов отчет към 31.12.2015 г.;
 - 3.4. Справки от №1 до №5 вкл. съгласно Указания на КЕВР за образуване на цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа при прилагане на метод на регулиране „норма на възвръщаемост“;
 - 3.5. Прогнозен брутен електроенергиен баланс в GWh за периода 01.07.2016 г. до 30.06.2017 г.;
 - 3.6. Прогнозни брутни разполагаемости за студен резерв и спомагателни услуги в MW*h за периода 01.07.2016 г. до 30.06.2017 г.;
 - 3.7. Доклад до Министъра на икономиката и енергетиката за определяне на задължителни показатели за степента на надеждност на снабдяването с електрическа енергия (коефициент на енергийна адекватност и студен резерв) за периода 01.07.2016-30.06.2017 г.;
 - 3.8. Преводно нареждане от 28.03.2016 г. за платена такса.

Задължавам се да представя всички документи, които КЕВР ми поиска допълнително в съответствие с изискванията на закона.

За лице, което да представлява юридическото лице в отношенията с КЕВР, упълномощавам:

Мария Димитрова Андреева
ЕГН _____, документ за самоличност: л.к. № _____
изд. на _____ г. от МВР
на длъжност директор дирекция „Финанси и бюджет“

Дата 31.03.2016 г.

Подпис _____ (печат)

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И
ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ
Бул. „Княз Дондуков“ № 8-10
СОФИЯ , 1000

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Относно: *Утвърждаване на цена за достъп до и пренос през електропреносната мрежа.*

Предложението на „ЕСО“ ЕАД е разработено в съответствие с приетите с протоколно Решение №15/09.02.2012 г. от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) “Указания за образуване на цената за достъп до електропреносната мрежа и цената за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа при прилагане на метод на регулиране „норма на възвръщаемост“.

Предложението за утвърждаване на цената за достъп до и пренос през електропреносната мрежа е направено въз основа на извършен от „ЕСО“ ЕАД анализ на факторите, причинили значителните отклонения спрямо сега утвърдения размер на отделните ценообразуващи елементи, и влияещи върху финансовото състояние на ЕСО ЕАД.

Анализ на текущото състояние

Електроенергийният системен оператор има уникално предназначение и функционални дейности и не се конкурира с други дружества в страната: ЕСО ЕАД оперативно управлява технологичната дейност на електропроизводствени и електроразпределителни дружества като регулира, резервира и пренася сигурно съответната електроенергия, за да обезпечи жизненост на пазара на електроенергия.

В изпълнение на лицензионната си дейност ЕСО ЕАД има основни задължения свързани с функционирането на ЕЕС на страната ни :

- гарантирането на дълготрайния капацитет на системата да покрива търсенето на пренос на електрическа енергия в разумни граници;
- подобряването на сигурността на доставките чрез достатъчен преносен капацитет и надеждност на системата;
- управлението на потоците на електроенергия през системата, като се отчитат обмените с други свързани системи и в тази връзка за осигуряване на наличието на всички необходими допълнителни/спомагателни услуги;

- диспечирането на производствените съоръжения и определяне използването на междусистемните електропроводи;
- балансиране на електроенергийната система и др.

С Решение № Р-205/18.12.2013 г. на ДКЕВР е издадена лицензия № Л-419-04/18.12.2013 г. за извършване на дейността “пренос на електрическа енергия” на ЕСО ЕАД, с права и задължения за дейността координатор на “специална балансираща група” за срок от 35 години .

С Решение С-7/05.11.2015 г. на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. КЕВР определи за независим преносен оператор на електропреносната мрежа на Република България ЕСО ЕАС.

Дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, поради което финансовото състояние на дружеството зависи изцяло от решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране. През изминалата финансова 2015 г. ЕСО ЕАД осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Основните приходи на ЕСО ЕАД са от предоставяните мрежови услуги – достъп до електропреносната мрежа и от пренос на електрическа енергия, предвид последните решения на ДКЕВР (сега КЕВР) за ценови/регулаторен период 2015г./2016г. и анализирайки за регулаторни цели тяхното влияние върху финансовото състояние на дружеството, се установи, че дружеството реализира загуба от регулирана цена за „пренос на електрическа енергия”.

В тази връзка изменението на утвърдените цени е както следва :

Ценови период	01.08.2013г. /30.06.2014г.	01.07.2014г. /31.07.2015г.	01.08.2015г. /31.10.2015г.	01.11.2015г. /30.06.2016г.
Утвърдена от КЕВР на цена достъп до електропреносната мрежа, лв/МВтч	2,76	1,36	1,17	1,17
Изменение на цената достъп спрямо предходен регулаторен период, %	-57,41%	-50,72%	-13,97%	0,00%
Утвърдена от КЕВР цена пренос през електропреносната мрежа, лв/МВтч	4,15	6,62	7,39	7,36
Изменение на цената пренос спрямо предходен регулаторен период, %	-57,26%	59,52%	11,63%	-0,41%

Важно е да се отбележи, че действащата към момента цена за достъп е с (- 13,97%) по-ниска спрямо действащата цена до 31.07.2015 г.

Върху общото финансово състояние на ЕСО ЕАД оказва негативно влияние следното регулаторно решение:

При формиране на цената за достъп до и пренос през електропреносната мрежа за регулаторен период в сила от 01.08.2015 г. с Решение Ц -27/31.07.2015г., не бяха признати част от условно-постоянните разходи, както следва:

- за цена пренос в размер на 8 853 хил. лв.;
- за цена достъп в размер на 1 91 хил. лв.

За непризнатия размер на част от условно-постоянните разходи, комисията не посочи и не конкретизира разходите по икономически елементи, включително и липсващо обосноваване за непризнаването им. Посочената фактическа обстановка, доведе до неяснота за дружеството, кои разходи по икономически елементи, част от условно-постоянните разходи не са признати в цената за пренос и достъп до електропреносната мрежа.

Отчитайки действието на ценовите решения на КЕВР през 2015 г. и въпреки по-високата утвърдена цена за пренос в сила от 01.08.2015 г., като краен резултат от прилагането на действащите в периода цена за пренос и достъп е отчетена загуба в размер на 5 303 хил.лв.

Финансовото състояние на ЕСО ЕАД

За периода януари-декември 2015 г. количеството електрическа енергия, за което се дължи цена достъп и пренос е 42 872 905 МВтч, което е с 1 715 746 МВтч или с 4,17% повече спрямо същия период на 2014 г. (41 157 159 МВтч), в т.ч.:

- Увеличение на количеството електрическа енергия в страната с 655 465 МВтч (2,07%) от 31 655 165 МВтч на 32 310 631 МВтч;
- Увеличение на реализирания износ с 1 060 281 МВтч (11,16%) от 9 501 993 МВтч на 10 562 274 МВтч.

Отчетеното нарастване на количеството енергия в страната, за което ЕСО ЕАД получава приходи от пренос и достъп е в резултат от:

- Значителното нарастване на износа на електроенергия с произход България;
- Увеличеното количество електроенергия за пренос в резултат на периода на отчитане, включващ пълна финансова година 2015 г. (дванадесет месеца) за разлика от финансова 2014 г. с отчетен период 04.02.2014 – 31.12.2014 г.

Приходи

За периода януари-декември 2015 г. са отчетени приходи от основната дейност в размер на 625 549 хил.лв., в т.ч.:

- Приходи от управление на електроенергийната система в размер на 285 704 хил.лв. (45,67% от общите приходи);
- Приходи от пренос в размер на 339 845 хил.лв. (54,33% от общите приходи).

С най-висок относителен дял в структурата на общите приходи на ЕСО ЕАД са приходите от пренос (47,45%), приходите от достъп до електропреносната мрежа (8,80%) и други приходи от управление на електроенергийната система (36,87%).

Приходи от управление на електроенергийната система

За отчетеният период приходите от дейността по управление на електроенергийната система са 285 704 хил.лв и намаляват с 588 хил.лв спрямо 2014 г. като влиянието на отделните фактори е както следва:

1. **Намаление с 28 558 хил.лв (-34,16%)** на приходите от достъп до преносната мрежа – в резултат на два противоположни ефекта, както следва
 - Намаление с 32 043 хил.лв поради по-ниската среднопретеглена цена за достъп в размер на 1,17 лв/ МВтч, която е с 57,61% по-ниска спрямо действащата цена до 30.06.2014 г. и съответно с 13,97% по-ниска спрямо действащата цена до 31.07.2015 г.
 - Увеличение с 3 485 хил.лв, в резултат на по-високите количества с 1 715 746 МВтч (4,17%) електрическа енергия за продажба в страната и износ.
2. **Увеличение с 27 970 хил.лв**, на други приходи от управление на електроенергийната система като резултат от два противоположни ефекта:
 - от 01.02.2015 г. влизат в сила изменения на чл.7 на "Наредба за регулиране на цените на електрическата енергия" (НРЦЕЕ), като се променя характера на приходите от реактивна енергия и те стават присъщи за дейността пренос, което и намира отражение в Решение № Ц-27/31.07.2015 г. на КЕВР в сила от 01.08.2015 г. В следствие на това приходите от реактивна енергия в дейността по управление на електроенергийната система, съпоставени с тези за същия период на 2014 г. намаляват с 28 104 хил.лв.;
 - като противоположен ефект другите приходи от управление на електроенергийната система, включващи приходи от балансиращ пазар, приходи от достъп от възобновяеми източници и приходи от предоставяне на преносна способност на презграничните електропроводи се увеличават с 56 074 хил.лв. в сравнение със същия период на 2014 г.

Приходи от пренос на електрическа енергия

За отчетеният период реализираните приходи от пренос са в размер на 296 840 хил.лв или с 91 443 хил.лв (44,52%) повече спрямо същия период на предходната 2014 година, като влиянието на отделните фактори е както следва:

1. **Увеличение с 57 163 хил.лв**, в резултат на по-високата с 23,85 % среднопретеглена за периода цена за пренос (утвърдената от ДКЕВР цена от 01.01.2014 г. - 4,15 лв/МВтч, от 01.07.2014 г. до 31.07.2015 г. - 6,62 лв/МВтч, от 01.08.2015 г. до 31.10.2015 г. - 7,39 лв/МВтч и от 01.11.2015 г. - 7,36 лв/МВтч).
2. **Увеличение с 34 280 хил.лв**, в резултат на по-високите количества с 6 132 002 МВтч (16,69%) електрическа енергия за продажба в страната и износ, а също така и предвид факта, че за 2014 г. те са отчетени от 04.02.2014 г. до края на декември, а за 2015 г. от 01.01.2015 г. до края на периода.
3. **Увеличение на други приходи:**
 - приходите от присъединяване на производители и потребители към електропреносната мрежа в размер на 3 295 хил. лв;
 - Увеличение на приходите от финансиране за придобиване на дълготрайни материални активи и за текущата дейност в размер на 6 279 хил.лв. за 2015 г.

спрямо 2014 г. Част от тези приходи представляват безвъзмездни средства по Европейския финансов инструмент „Механизъм за свързване на Европа“, Национален план за инвестиции 2013 – 2020 г. на РБ и Фонда за извеждане от експлоатация на блокове на АЕЦ „Козлодуй“ (Kozloduy International Decommissioning Support Fund - KIDSF)

РАЗХОДИ

За отчетния период януари-декември 2015 г. общите разходи на ЕСО ЕАД са в размер на 564 054 хил.лв., в т.ч.:

- Разходи свързани с дейността по управление на електроенергийната система в размер на 236 649 хил.лв. (41,96% от общите разходи);
- Разходи свързани с дейността пренос в размер на 327 405 хил.лв. (58,04% от общите разходи).

В изпълнение на провежданата от Министерство на енергетиката политика за съкращаване на административните разходи с 10% в държавните предприятия от сектор „Енергетика“, отчетените административни разходи за 2015 година са намалени с 92 795 лева или 10,67% .

В сравнение със същия период на предходната 2014 година, разходите на ЕСО ЕАД са по-високи с 55 309 хил. лв. (10,87%), като най-съществено увеличение за разглеждания период е отчетено при следните разходни елементи:

- С Решение № Ц-27/31.07.2015 г. на КЕВР в сила от 01.08.2015 г към цената на технологичните разходи по пренос е добавена и дължима цена за задължение към обществото, която се заплаща от електропреносното и електроразпределителните дружества за закупената електрическа енергия за покриване на технологични разходи, респективно водеща до реализиране на нов разход за дружеството.
- Разходи за амортизации, което се дължи на факта, че относно материалните и нематериални активи свързани с дейност пренос, които са прехвърлени от НЕК ЕАД в ЕСО ЕАД са отчетени амортизациите им за 2014 г. от 04.02.2014 г. до 31.12.2014 г., а за 2015 г. е пълна отчетна година – от 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г.;
- Променливите разходи за управление на електроенергийната система, основно от нарастването на разходите за закупена електроенергия на балансиращ пазар, предвид стартирането му от 01 юни 2014 г., както и допълнителните разходи във връзка със закупуване на допълнителни резервни мощности за балансиране на променливото производство на соларни и вятърни паркове и увеличаване на диапазона за вторично регулиране по силата на Решение № Ц-6/ 13.03.2014 г. на ДКЕВР и Решение № Ц-27/ 31.07.2015 г. на КЕВР;
- Разходи за външни услуги, което се дължи на нарастването на количествата електроенергия за износ и съответно на разходите, свързани с компенсаторният механизъм между оператори на електропреносни системи при международен пренос (Механизъмът за ИТС), при което следва да се осигурява компенсация на разходите за поемане на трансгранични преноси на електроенергия, включително за предоставяне на трансграничен достъп до международно свързаната мрежа;

- Към 31.12.2015 г. е извършена обезценка на финансови активи на дружеството в размер на 1 091 хил.лв. в изпълнение на решение по т.І.9.2 от Протокол № 11-2016 от 01.03.2016 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Като обратен ефект за разглеждания период се отчита намаление на променливите разходи за управление на електроенергийната система с 20 419 хил.лв. (-25,72%) в частта на разходите за разполагаемост за допълнителни и системни услуги и разходите за разполагаемост за студен резерв. Намаление бележат и технологичните разходи по пренос, предвид по-ниската цена, утвърдена от КЕВР. В сила от 01.07.2014 г. цената бе намалена от 100 лв/МВтч на 30 лв/МВтч.

Разходи за разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги.

Съгласно Закона за енергетиката ЕСО ЕАД е задължено да поддържа непрекъснато определения със заповед на Министъра на икономиката и енергетиката студен резерв, обезпечаващ безопасното и ефективно функциониране и управление на електроенергийната система. ЕСО ЕАД изкупува този резерв от електроцентралите и при необходимост го активира. С последна заповед Е-РД-16-237/28.05.2015 г. на Министъра на енергетиката е определена средногодишната стойност на студен резерв и е запазена в размер на 500 МВт. ЕСО ЕАД провежда търгове за закупуване на студен резерв.

В стойностно изражение е отчетено намаление спрямо същия период на миналата година със 20 419 хил.лв. (-25,72%), като влиянието на отделните фактори е както следва:

- **Намаление с 20 952 хил.лв.**, в резултат на отчетената с 26,21 % по-ниска средно претеглена цена на разполагаемостта за студен резерв и допълнителни услуги.
- **Увеличение с 533 хил.лв.**, в резултат на увеличените количества разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги.

ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ И ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ

Финансовият резултат на ЕСО ЕАД от цялостната дейност за 2015 г., преди данъци и друг всеобхватен доход съгласно финансовия отчет е печалба в размер на 70 182 хил.лв., като спрямо същият период на 2014 г. се отчита нарастване на печалбата с 52 248 хил.лв.

Основно влияние върху финансовия резултат през 2015 г. оказаха следните фактори:

- Значителното нарастване на износа на електроенергия с произход България;
- Увеличеното количество електроенергия за пренос в резултат на периода на отчитане, включващ пълна финансова година 2015 г. (дванадесет месеца) за разлика от финансова 2014 г. с отчетен период 04.02.2014 – 31.12.2014 г.
- Предприети мерки от страна на ръководството за оптимизиране на разходите за 2015 г. в изпълнение на провежданата от Министерство на енергетиката политика за съкращаване на административните разходи с 10% в държавните предприятия от сектор „Енергетика“.
- Увеличение на приходите с променлив характер, а именно „Други приходи“, които на практика покриват отчетената загуба от прилагането на регулираните цени за достъп и пренос в размер на 5 303 хил.

В тази връзка отчетените финансови резултати по дейности от прилагане на регулираните цени за пренос през и достъп до електропреносната мрежа за 2015 г. са, както следва:

1	Финансов резултат формиран от цена достъп и цена достъп ВЕИ	хил.лв.	6 167
2	Финансов резултат формиран от цена пренос	хил.лв.	-11 470
3	Други приходи формиращи печалба, в т.ч.:	хил.лв.	75 485
	<i>от междуоператорско компенсиране при взаимно използване на преносните мрежи, балансиращ пазар и периметрично плащане</i>	хил.лв.	31 208
	<i>приходи от реактивна енергия над тези взети предвид при ценообразуването</i>	хил.лв.	22 334
	<i>приходи от финансираня</i>	хил.лв.	8 446
	<i>приходи от неустойки по договори</i>	хил.лв.	4 597
	<i>приходи от застрахователни обезщетения</i>	хил.лв.	1 307
	<i>приходи от присъединяване</i>	хил.лв.	4 375
	<i>приходи от корективи</i>	хил.лв.	664
	<i>други приходи</i>	хил.лв.	1 222
	<i>финансови приходи</i>	хил.лв.	1 332
	Счетоводна печалба (1+2+3)	хил.лв.	70 182

От представените отчетни данни е видно, че отчетената печалба в размер на 70 182 хил. лв. се формира от следните елементи:

- загуба от прилагане на утвърдените цени за достъп и пренос в размер на 5 303 хил. лв.;
- реализирани други приходи в размер на 75 485 хил. лв.

Отчетените други приходи, покриващи загубата от регулираните цени, са с променлив характер и респективно не водят до създаване на постоянна трайна тенденция при формирането на положителен финансовия резултат от лицензионната дейност на ЕСО ЕАД.

Въпреки доброто общо финансово състояние на дружеството и отчетеният положителния нетен паричен поток от цялостната дейност на ЕСО ЕАД към края на 2015 г., на практика дружеството може да оперира с ограничен паричен ресурс, поради:

- Задължението на ЕСО ЕАД, като преносен оператор за целевото използване на приходите от търгове за преносна способност, съгласно Регламент (ЕО) №714/2009 на Европейския парламент и на Съвета;
- Задължението на ЕСО ЕАД за изплащане на дивидент в размер на 50 на сто от печелбата, след данъчно облагане за финансова 2015 г., в изпълнение на Разпореждане № 2 на МС на Република България от 18.02.2016 год

Предложение за изменение на цените

1. Изменение на цената за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа

С Решение № Ц -27 от 31.07.2015 г. КЕВР утвърди за регулаторния период 01.08.2015-30.10.2015 цена за пренос през електропреносната мрежа от 7,39 лв/МВтч., с последващо Решение Ц- 35 от 01.11.2015 г. се утвърди цена пренос през електропреносната мрежа от 7,36 лв/МВтч. в сила от 01.11.2015 г. – 30.06.2016 г.

Прогнозната за регулаторния период от 01.07.2016 г. до 30.06.2017 г. е изчислена при следните изходни условия :

1. прогнозни количества електрическа енергия, доставена за продажба на територията на страната 31 460 000 MWh. и за износ съответно 8 232 000 MWh. Общото количество на база, на което „ЕСО“ ЕАД ще реализира приходи е 39 692 000 MWh.

Разработените прогнози относно количеството електрическа енергия, доставено за продажба на територията на страната и за износ се основават на разработения прогнозен електроенергиен баланс за периода 01.07.2016-30.06.2017 г. Прогнозираното количество електрическа енергия за регулаторен период 2016/2017 г. е в по-малък размер, спрямо количеството утвърдено в сега действащата цена за пренос, отчитайки реални оперативни данни за периода 01.01.2016 г.-20.30.2016 г. съпоставими със същия период на 2015 г., които отразяват спад в производството с (-11,44%), в потреблението с (-2,07%) и значително в износ с произход България с (-51,61%).

Съществено обстоятелство е прогнозираното по-ниско производство на електроцентралите от Маришкия басейн. Основание за такава прогноза са писма с изх. NN ПТД-01-300/13.10.2015г. и ПТД-01-03/05.01.2016г. на "Мини Марица-Изток" ЕАД, както и Доклад на Работна група по Заповед № РД-16-472 от 28.09.2015 год. на Министъра на енергетиката.

2. разходи за електроенергия за покриване на технологичните разходи в размер на 60 040 хил.лв. и определени на база 2,31% от общото прогнозно количество електрическа енергия за пренос 38 891 775 MWh. и действащата към момента цена на обществения доставчик от 30 лв/МВтч. и задължение към обществото 36,83 лв./МВтч.

3. Основните елементи на условно-постоянните разходи са формирани при следните условия

- Разходите за работни заплати и свързаните с тях социални осигуровки са на база договорената СБРЗ и полагащите се доплащания по КТ за 2016 г. Средната работна заплата в дружеството е с 7% по-ниска спрямо отчетените средни месечни заплати в сектор енергетика по данни на НСИ за 2015г.

- По отношение разходите за амортизации е приложен подхода който е използвал КЕВР при утвърждаването на сега действащата цена за пренос, а именно разходите за амортизации да са на нивото на необходимите средства, които следва да обезпечат инвестиционната програма за регулаторния период;

- Разходите за наеми са на база действащи договори;

- Разходи за застраховки на ДМА – 19 016 хил.лв. Прогнозираните разходи са на нивото на отчетените през 2015 г., същите са редуцирани в посока намаление с (- 1 464 хил. лв.) спрямо от утвърдените в сега действащата цена за пренос. Прогнозираното намаление е в резултат на нови застрахователни условия съгласно действащи договори.

- Разходите за ремонт и поддръжка са на база разработена в дружеството ремонтна програма за 2016 г.;

- Разходи за въоръжена и противопожарна охрана – 6 673 хил. лв. Прогнозираните разходи са съобразени с увеличението на минималната работна заплата за страната, от 380,00 лв. на 420,00 лв., считано от 01 януари 2016 г., тъй

като действащите договорите за извършване на охранителни услуги на обектите са обвързани с минималната работна заплата на брой охранител;

- Разходи за информационни услуги – 1 611 хил. лв. Прогнозираното ниво на разходите е във връзка с изпълнение на една от значимите цели на дружеството за внедряване на нови информационни технологии с цел оптимизиране на присъщите разходи, включващи внедряване на GPS контрол на моторните превозни средства, IP свързаност с подрайоните на Мрежовите експлоатационни райони, също така и абонаментна поддръжка на SAP лицензи;

- Разходите за достъп през чужди съоръжения – 589 хил. лв. Прогнозираните разходи са на стойност, определена и отразяваща Решение по Протокол № 47, т. 3 от 15.03.2016 г. на КЕВР, с което е определен за 2016 г. коефициент за разпределение на електрическа енергия – 0,21. Отчитайки по-ниския коефициент за разпределение на електрическа енергия за 2016 г. се прогнозира по-нисък размер на разходите за достъп през чужди съоръжения с (- 608 хил. лв.).

4. По отношение на определянето на оборотния капитал е приложен подхода в съответствие с чл. 13, ал.8 от НРЦЕЕ, а именно като не по-висока от 1/8 от утвърдените годишни оперативни парични разходи за лицензионната дейност, като не се включват разходи за амортизации и разходи за обезценка на несъбираеми вземания. Прилагайки този подход, изчисленият оборотен капитал за регулаторния период 2016/2017 г. е в размер на 28 724 хил.лв.;

5. Предвидени са приходи от реактивна енергия, съгласно чл.7 от НРЦЕЕ за поевтиняване на тарифата в размер на 22 000 хил.лв. Нивото на тези приходи е съобразено със следните факти:

- Характера на приходите от реактивна енергия. За да се намали натоварването на електрическата мрежа с реактивна енергия и за да се поддържа висока преносна способност на съоръженията, в "Наредба за регулиране на цените на електрическата енергия" (НРЦЕЕ) е предвидена санкция за потребителите на електрическа енергия и разпределителните предприятия. Целта е, да се предизвика "дисциплиниращ ефект" в клиентите на електрическата мрежа и тези, които работят с нисък cos φ, да бъдат принудени да си монтират съответните компенсиращи устройства.

- Влезлите в сила от 01.02.2015 г. изменения на чл.7 НРЦЕЕ, с които е променен алгоритъма за изчисляване на използваната/отдадената реактивна енергия;

В съответствие с всичко гореизложено и предвид прогнозираното ниско количество електрическа енергия, доставена за продажба на територията на страната и за износ, както и редуциране на разходи в посока намаление в частта на условно-постоянните разходи, въз основа на отчетни данни за 2015 г., изчислената цена за пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа, без ДДС, се изменя, както следва:

	действаща цена	изчислена цена
	лв./МВтч	лв./МВтч
Цена за пренос през електропреносната мрежа	7,36	7,32

Изменението на цената е резултат от комплексното влияние на изменението на следните ценообразуващи елементи:

№	Позиция	Мярка	Действаща цена	Предложение ЕСО ЕАД	Разлика	Изменение, %
1	2	3	4	5	6=5-4	7=5/4
1	УПР	хил.лв.	225 259	228 758	3 499	1,55%
2	Технологични разходи по преноса	хил.лв.	60 548	60 040	-508	-0,84%
3	Технологични разходи по преноса	%	2,31%	2,31%	0,00%	0,00%
4	Регулаторна база на активите	хил.лв.	1 959 189	2 146 825	187 636	9,58%
5	Норма на възвръщаемост	%	1,11%	1,11%	0,00%	0,10%
6	Възвръщаемост (т.4*т.5)	хил.лв.	21 747	23 854	2107	9,69%
7	Приходи от реактивна енергия (за поевтиняване на тарифата)	хил.лв.	3500	22 000	18 500	529%
8	Необходими годишни приходи (т.1+т.2+т.6-т.7)	хил.лв.	304 054	290 652	-13 402	-4,41%
9	Общо количество продадена енергия в страната и за износ	МВтч	41 297 200	39 692 000	-1 605 200	-3,89%
Цена за пренос (т.8/т.9*1000)		лв./МВтч	7,36	7,32	-0,04	-0,54%
Цена за пренос		лв./кВтч	0,0074	0,0073	0,0000	-0,54%
Цена за пренос		ст./кВтч	0,736	0,732	-0,004	-0,54%

При така изчислената цена за пренос до електропреносната мрежа, по отношение на разходите за амортизации е приложен подхода, който е използвал КЕВР при утвърждаването на сега действащата цена за пренос, а именно разходите за амортизации да са на нивото на необходимите средства, които следва да обезпечат инвестиционната програма за регулаторния период, а не счетоводно признатите разходи. Ако бъдат взети предвид реалните счетоводните амортизации то цената за пренос следва да е с 1,08 лв./МВтч по-висока, което е 0,108 ст./кВтч.

Въпреки прогнозираното по-ниско количество електрическа енергия доставена за продажба на територията на страната и за износ, прилагайки гореописания подход необходимите приходи на дружеството са редуцирани в посока на намаление с 13 402 хил.лв. или с (-4,41%) спрямо утвърдените в сега действащата цена за пренос.

2. Изменение на цената за достъп до електропреносната мрежа

С Решение № Ц -27 от 31.07.2015 г. КЕВР утвърди за регулаторния период 01.08.2015-30.10.2015 цена за достъп през електропреносната мрежа от 1,17 лв/МВтч., с последващо Решение Ц- 35 от 01.11.2015 г. се запази същото ниво на цената за достъп в сила до 30.06.2016 г.

През предстоящия регулаторен период, отчитайки тенденциите в икономическата обстановка в страната и региона, се предвижда количеството електрическа енергия, доставено за продажба на територията на страната да е 31 460 000 MWh. и за износ съответно 8 232 000 MWh. Общото количество на база, на което „ЕСО“ ЕАД ще реализира приходи е 39 692 000 MWh. При влошаване на пазарната конюнктура в региона е възможно да се реализират по-малки количества за износ от прогнозните, респективно по-малки приходи за „ЕСО“ ЕАД.

Очакваното количество електроенергия, върху която ЕСО ЕАД ще реализира приходите си, е с (-3,88%) по-ниско спрямо нивото, при което е определена сега действащата цена за достъп.

Разработените прогнози относно количеството електрическа енергия, доставено за продажба на територията на страната и за износ се основават на прогнозния електроенергиен баланс за периода 01.07.2016-30.06.2017 г. Съществено обстоятелство е прогнозираното по-ниско производство на електроцентралите от Маришкия басейн. Основание за такава прогноза са писма с изх. NN ПТД-01-300/13.10.2015г. и ПТД-01-03/05.01.2016г. на "Мини Марица-Изток" ЕАД, както и Доклад на Работна група по Заповед № РД-16-472 от 28.09.2015 год. на Министъра на енергетиката.

Намаленото производство на централите в Маришкия басейн рефлектира пряко върху възможностите за износ на електроенергия с произход България.

За второто полугодие на 2016 г. балансите отчитат договорената ремонтна програма на агрегатите и разполагаемостите за свободния и регулиран пазари. За първото полугодие на 2016 г. балансите са предварителни, тъй като ремонтната програма ще стане факт едва през м. октомври.

За покриване на прогнозираното потребление са използвани възможностите за работа на всички налични производствени мощности на електроенергийната система в страната, които се характеризират със следната специфика.:

- Експлоатация на големите термични централи и АЕЦ Козлодуй;
- Натовареността на ВЕЦ на НЕК на ниво около средното за последните 10 години;

• Отчетено е производството от ВЕИ в съответствие с прогнозите за производство от действащите централи и производството от ВЕИ със съществуващи окончателни и предварителни договори за присъединяване.

Към датата на подаване на настоящото заявление „ЕСО“ ЕАД, в изпълнение на глава пета, раздел втори от „Правила за управление на електроенергийната система“, определя координиран план на разполагаемостта и програмите за ремонт на генериращите блокове, в съответствие с коефициента на енергийна адекватност и на съответния оптимален студен резерв, като един от показателите за степента на надеждност, регламентиран по чл.4, ал.2 от ЗЕ е внесен доклад до Министъра на икономиката и енергетиката с предложение да бъдат утвърдени за периода 01.07.2016-30.06.2017 г. задължителни показатели за степента на надеждност на снабдяването с електрическа енергия.

Предвид факта, че към настоящият момент размера на студения резерв все още не е утвърден, ЕСО ЕАД не е провел тръжна процедури за закупуване на разполагаемостта за студен резерв за периода 01.07.2016-30.06.2017 г., поради което и разходите за студен

резерв и резерв за допълнителни услуги са в рамките на утвърдените такива за действащият към момента регулаторен период (61 320 хил.лв.).

В зависимост от изхода на търга, респективно влиянието на неговите резултати върху размера на прогнозираните към момента от нас разходи за предстоящия регулаторен период, следва това изменение да бъде отразено при окончателното утвърждаване на цената за достъп до електропреносната мрежа в сила от 01.07.2016 г.

Прогнозата за отделните елементи на условно-постоянните разходи за регулаторния период 01.07.2016-30.06.2017 г. е разработена при отчитане всички необходими разходи за обезпечаване на дейността по лицензията, както и промените в счетоводното отчитане на разпределението на общо административните разходи.

1. Основните елементи на условно-постоянните разходи са формирани при следните условия:

- Разходите за работни заплати и свързаните с тях социални осигуровки са на база договорената СБРЗ и полагащите се доплащания по КТ за 2016 г. Средната работна заплата в дружеството е с 7% по-ниска спрямо отчетените средни месечни заплати в сектор енергетика по данни на НСИ за 2015г.

- Разходите за амортизации са определени на база реални активи и утвърдени амортизационни норми и при отчитане инвестиционната програма на дружеството за 2016 г.;

- Разходите за наеми са на база действащи договори. Прогнозираните разходи за наем са с (-44 хил. лв.) по-ниски от утвърдените в цената за достъп за регулаторен период 2015г/2016г.;

- Разходите за ремонт и поддръжка са на база разработена в дружеството ремонтна програма за 2016 г.;

- Разходите, произтичащи за „ЕСО“ ЕАД от сключеното между европейските електроенергийни системни оператори по силата на Регламент № 714 от 2009 г. на Европейския парламент и на Съвета, Споразумение за междуоператорско компенсиране при взаимно използване на електропреносните мрежи, ще достигнат 3 714 хил.лв., като същите отчитат нивото на износ от страната. Прогнозираният по-нисък размер на разходите за междуоператорско компенсиране с (-214 хил. лв.) спрямо утвърдените в цената за достъп за регулаторен период 2015г/2016г. е в съответствие с предвиденото ниво на износ на електрическа енергия с произход България. Доколкото турския системен оператор не е страна по Споразумението за компенсиране, а т.нар. „периферна страна“, „ЕСО“ ЕАД ще дължи допълнителни плащания както за внесена така и за изнесена енергия през границата с Турция, но ще си ги възстановява чрез облагане на презграничните търговски сделки от и за Турция, съгласно споразумението.

2. По отношение на определянето на оборотния капитал е в съответствие с чл. 13, ал.8 от НРЦЕЕ, а именно като не по-висока от 1/8 от утвърдените годишни оперативни парични разходи за лицензионната дейност, като не се включват разходи за амортизации и разходи за обезценка на несъбираеми вземания. Прилагайки този подход изчисленият оборотен капитал за регулаторния период 2016/2017 г. е в размер на 10 333 хил.лв.

3. Общият размер на прогнозираните от ЕСО ЕАД за регулаторния период 01.07.2016 г. - 30.06.2017 г. приходи от предоставяне на преносна способност по междусистемните електропроводи за поевтиняване на цената за достъп е 45 563 хил.лв. Всички останали приходи които дружеството ще реализира ще бъдат използвани за поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез мрежови инвестиции, по-специално в нови междусистемни електропроводи. ЕСО ЕАД възнамерява да използва тези приходи за постигане на целите по член 16, параграф 6, от Регламент (ЕО) № 714 от 2009 г. на Европейския парламент и на Съвета.

Следва да се отбележи, че общо необходимите присъщи разходи са редуцирани в посока намаление в размер на 2 857 хил. лв. или с (-5,89%) спрямо утвърдените в сега действащата цена за достъп.

В съответствие с всичко гореизложено, изчислената цена за достъп на електрическа енергия през електропреносната мрежа, без ДДС, се изменя, както следва:

	действаща цена	изчислена цена
	лв./МВтч	лв./МВтч
Цена за достъп до електропреносната мрежа	1,17	1,15

Изменението на цената е резултат от комплексното влияние на изменението на следните ценообразуващи елементи:

№	Позиция	Мярка	Действаща цена	Предложение ЕСО ЕАД	Разлика	Изменение, %
1	2	3	5	6	7=6-5	8=6/5
1	Разходи за студен резерв	хил.лв.	43 800	43 800	0	0,00%
2	Разходи за резерв за услуги	хил.лв.	17 520	17 520	0	0,00%
3	Условно постоянни разходи	хил.лв.	27 560	28 533	973	3,53%
4	Регулаторна база на активите	хил.лв.	36 721	40 669	3 948	10,75%
5	Норма на възвръщаемост	%	3,33%	3,33%	0	0,10%
6	Възвръщаемост (т.5*т.6)	хил.лв.	1 223	1 356	133	10,86%
7	Приходи от предоставяне на преносна способност (за поевтиняване на тарифата)	хил.лв.	41 600	45 563	3 963	9,53%
8	Необходими годишни приходи (т.1+т.2+т.3+т.6 - т.7)	хил.лв.	48 503	45 646	-2 857	-5,89%
9	Сумарна консумирана почасова мощност	МВт*ч	41 297 200	39 692 000	-1 605 200	-3,89%
Цена за достъп (т.8/т.9*1000)		лв./МВтч	1,17	1,15	-0,02	-2,08%
Цена за достъп		лв./кВтч	0,00117	0,00115	0,00002	-2,08%
Цена за достъп		ст./кВтч	0,117	0,115	-0,0024	-2,08%

Изменението на общата цена за пренос през и достъп до електропреносната мрежа е представено в таблицата по-долу:

№	Позиция	Мярка	Действаща цена	Предложен ие ЕСО ЕАД	Разлика	Изменение, %
1	2	3	4	5	6=5-4	7=5/4
1	УПР общо за пренос и достъп	хил.лв.	252 819	257 291	4 472	1,77%
2	Технологични разходи по преноса	хил.лв.	60 548	60 040	-508	-0,84%
3	Разходи за студен резерв и допълнителни услуги	хил.лв.	61 320	61 320	0	0,00%
4	Възвръщаемост общо за пренос и достъп	хил.лв.	22 970	25 209	2 239	9,75%
5	Приходи от предоставяне на преносна способност (за поевтиняване на тарифата)	хил.лв.	41 600	45 563	3 963	9,53%
6	Приходи от реактивна енергия (за поевтиняване на тарифата)	хил.лв.	3 500	22 000	18 500	528,57%
7	Необходими годишни приходи (т.1+т.2+т.3+т.4-т.5-т.6)	хил.лв.	352 557	336 298	-16 259	-4,61%
8	Общо количество продадена енергия в страната и за износ	МВтч	41 297 200	39 692 000	-1 605 200	-3,89%
Обща цена за пренос и достъп (т.7/т.8*1000)		лв./МВтч	8,54	8,47	-0,064	-0,75%
Обща цена за пренос и достъп		лв./кВтч	0,00854	0,00847	-0,000064	-0,75%
Обща цена за пренос и достъп		ст./кВтч	0,854	0,847	-0,0064	-0,75%

От представените данни в таблицата е видно редуциране на общо необходимите годишни приходи на дружеството в посока намаление в размер на 16 259 хил. лв. или с (-4,61%) спрямо утвърдената сега действаща обща цена за мрежови услуги .

В резултат на извършените корекции в ценообразуващите елементи формиращи цените за достъп и пренос, общата изчислена цена за мрежови услуги е с 0,064 лв./МВтч. по-ниска спрямо сега действащата, съответно прогнозирано намаление с 0,75% спрямо действащата за регулаторен период 2015/2016 г.

В заключение е съществено да се подчертае, че предложението не отразява предстоящи промени в цените на електрическата енергия и цените за разполагаемост за студен резерв, които са елемент при формирането на годишните признати разходи свързани с дейността по лицензията, а именно:

1. Цена на енергията за покриване на технологичните разходи свързани с преноса;
2. Цената по която е определен пределният размер на разходите за студен резерв, поради факта, че:

- Към датата на подаване на настоящото заявление „ЕСО“ ЕАД, в изпълнение на глава пета, раздел втори от „Правила за управление на електроенергийната система“, определя координиран план на разполагаемостта и програмите за ремонт на генериращите блокове, в съответствие с коефициента на енергийна адекватност и на съответния оптимален студен резерв, като един от показателите за степента на надеждност, регламентиран по чл.4, ал.2 от ЗЕ е внесен доклад до Министъра на икономиката и енергетиката с предложение да бъде утвърден за периода 01.07.2016-30.06.2017 г. размер на студения резерв.
- Предвид факта, че към настоящият момент размера на студения резерв все още не е утвърден, ЕСО ЕАД не е провел тръжна процедури за закупуване на разполагаемостта за студен резерв за периода 01.07.2016-30.06.2017 г., поради което не може да бъде оценено влиянието на резултатите от търга върху размера на прогнозираните към момента от нас разходи.

Важно е да се отбележи, че финансовият резултат от цялостната дейност на ЕСО ЕАД преди данъчно облагане е печалба от 70 182 хил.лв., което води до обобщаващ извод, че дружеството е извършвало лицензионната си дейност при минимални и икономически обосновани разходи, както и с тенденция за тяхното намаляване с цел сигурен, непрекъснат и ефективен пренос на електрическа енергия през мрежата. В тази връзка и прогнозираните разходи за персонал са с 1 027 хил. лв. по-ниски от предложените такива през предходния регулаторен период. Намалението е резултат на предприетите от страна на ръководството мерки за оптимизацията на разходите и предоговорени по ниски нива на социалните разходи в дружеството.

„ЕСО“ ЕАД очаква, че КЕВР ще отчете положените системни усилия от страна на ръководството за развитие и управление на електропреносната мрежа в съответствие с принципа на икономическата целесъобразност, без това да нарушава надеждното функциониране на ЕЕС и ще определи ценова рамка която да гарантира сигурно електроснабдяване в страната и задоволяване на търсенето на електрическа енергия. Ще създаде условия за изпълнение на инвестициите заложи в 10 годишния план за развитие на електропреносната мрежа, поддържане финансовата стабилност на „ЕСО ЕАД“ и нормалното разплащане на законово установените задължения на дружеството.

С уважение,
ИВАН ЙОТОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

Съдържание

Отчет за финансовото състояние.....	1
Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход	3
Отчет за промените в собствения капитал	5
Отчет за паричните потоци	7
Бележки към финансовия отчет.....	8

Доклад на независимия одитор

**ДОКЛАД
НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР**

**ДО АКЦИОНЕРИТЕ
НА „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД**

Доклад върху финансовия отчет

Ние извършихме одит на приложения финансов отчет на „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД, включващ отчет за финансовото състояние към 31 декември 2015 г. и отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход, отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и обобщеното оповестяване на съществените счетоводни политики и другите пояснителни приложения.

Отговорност на ръководството за финансовия отчет

Ръководството е отговорно за изготвянето и достоверното представяне на този финансов отчет, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане и за такъв вътрешен контрол, който то счита, че е необходим, за да позволи изготвянето на финансов отчет, който да не съдържа съществени отклонения, независимо дали те се дължат на измама или на грешка.

Отговорност на одитора

Нашата отговорност се свежда до изразяване на одиторско мнение върху този финансов отчет, основащо се на извършения от нас одит. Нашият одит бе проведен в съответствие с Международните одиторски стандарти. Тези стандарти налагат спазване на етичните изисквания от наша страна, както и одитът да бъде планиран и проведен така, че ние да се убедим в разумна степен на сигурност доколко финансовият отчет не съдържа съществени отклонения.

Одитът включва изпълнението на процедури с цел получаване на одиторски доказателства относно сумите и оповестяванията, представени във финансовия отчет. Избраните процедури зависят от преценката на одитора, включително оценката на рисковете от съществени отклонения във финансовия отчет, независимо дали те се дължат на измама или на грешка. При извършването на тези оценки на риска одиторът взема под внимание системата за вътрешен контрол, свързана с изготвянето и достоверното представяне на финансовия отчет от страна на предприятието, за да разработи одиторски процедури, които са подходящи при тези обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на системата за вътрешен контрол на предприятието. Одитът също така включва оценка на уместността на прилаганата счетоводна политика и разумността на счетоводните приблизителни оценки, направени от ръководството, както и оценка на цялостното представяне във финансовия отчет.

Считаме, че извършеният от нас одит предоставя достатъчна и подходяща база за изразеното от нас одиторско мнение.

Мнение

В резултат на това, удостоверяваме, че по Наше мнение финансовият отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД за периода приключващ към 31 декември 2015 г., както и за неговите финансови резултати от дейността и за паричните потоци за годината, завършваща тогава, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане.

Параграф за обръщане на внимание

Без да квалифицираме нашето мнение, обръщаме внимание, че към 31.12.2015г. Дружеството разполага с вземания от КТБ АД в размер на 5 456 хил.лв., за които съществува несигурност относно тяхното получаване.

В срока по чл. 63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност ЕСО ЕАД е предявило по съдебен ред през 2015 г. вземанията си от КТБ АД – в несъстоятелност. С решение по т.1.9.2 от Протокол № 11-2016 от 01.03.2016 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД, е одобрено прилагането на единен подход за обезценяване на вземанията на дружествата от групата на БЕХ ЕАД от КТБ АД – в несъстоятелност. Подходът предвижда в годишните финансови отчети за 2015 г. на дружествата от групата да бъде осчетоводена обезценка в размер на 20 % от стойността на признатите вземания. В изпълнение на горецитираното решение, ЕСО ЕАД е начислило обезценка в размер 1 091 хил. лв.

Ние не сме в състояние да определим надеждно вероятността и стойността на вземането, което може да не бъде възстановено.

RSM

Доклад върху други законови изисквания

Съгласно изискванията на чл. 38, ал. 4 от Закона за счетоводството, изразяваме и мнение относно Годишният доклад за дейността. Ние извършихме преглед на неконсолидирания доклад за дейността за периода приключващ към 31 декември 2015г., изготвен от ръководството на „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ ЕАД. Годишния доклад за дейността е разработен в съответствие с изискванията на чл. 33, ал. 1 и 2 от Закона за счетоводството. Отговорността за изготвянето на този доклад се носи от Ръководството.

По наше мнение неконсолидираната финансова информация, представена в годишния доклад на ръководството за дейността, за периода приключващ към 31 декември 2015г., съответства във всички съществени аспекти на финансовата информация, която се съдържа в годишния неконсолидиран финансов отчет за същия отчетен период.

СОП „РСМ България“ ООД

Управител:

ИЗАБЕЛА ДЖАЛЪЗОВА

Регистриран одитор, отговорен за одита:

ИВАЙЛО СТОЯНОВ

**16 март 2016 година
Гр. София, България**

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 7 89; e-mail: eso@eso.bg

**ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА
НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД
ЗА 2015 г.**

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 189; e-mail: eso@eso.bg

1. УВОД

Електроенергийният системен оператор осъществява Единното оперативно планиране, координиране и управление на електроенергийната система на Република България, съвместната работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на други страни, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддръжане и развитие на спомагателни мрежи, както и ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката. Компанията осъществява транзит на електрическа енергия по националната мрежа и организира пазара на електрическата енергия.

ЕСО ЕАД е пълноправен член на Европейската организация на системните оператори за пренос на електроенергия (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от Европа в съответствие с "Operation Handbook" на ENTSO-E въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяване на потребителите с електрическа енергия. ЕСО ЕАД се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

2. ИСТОРИЯ, УЧРЕДЯВАНЕ И СЪЗДАВАНЕ НА ДРУЖЕСТВОТО

Наименование, адрес и актуални данни по последна регистрация

„Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район „Триадица“, бул. „Гоце Делчев“ №105. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Собственост и управление

Едноличен собственик на капитала на дружеството е „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет.

Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Надзорният съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД се състои от 3 лица. Членовете на Надзорния съвет се избират и освобождават от едноличния собственик на капитала, като за избора им се уведомява Комисията за енергийно и водно регулиране. Членовете на Надзорния съвет се избират за срок от 5 години, а на първия Надзорен съвет – за срок от 3 години.

Управителният съвет на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД е в състав от 3 члена, които се избират и освобождават от Надзорния съвет. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, при които съответният член е избран, включително продължителността на мандата му и определеното му възнаграждение, съответно решенията за предсрочно освобождаване на членовете на Управителния съвет се

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 189; e-mail: eso@eso.bg

изпращат на Комисията за енергийно и водно регулиране. Членовете на Управителния съвет се избират за срок от 5 години, а на първия Управителен съвет – за срок от 3 години.

С решение № Р-205 от 18.12.2013 година ДКЕВР (сега КЕВР):

1. Разрешава на НЕК ЕАД преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество;

2. Прекратява лицензия №Л-147-04/17.12.2004 година за дейността „пренос на електрическа енергия“, издадена на НЕК ЕАД;

3. Издава на ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 година за извършване на дейността „пренос на електрическа енергия“ за срок от 35 години;

4. Прекратява лицензия №Л-221-17/28.12.2006 година за дейността „управление на електроенергийната система“, издадена на ЕСО ЕАД.

Решението на КЕВР е съобразено със ЗЕ, който въвежда изискванията на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година, относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия за отделяне на независим преносен оператор, който да е собственик на електропреносната мрежа и да извършва дейността „пренос на електрическа енергия“. Така са осигурени предпоставки за спазване на целите и принципите на ЗЕ за качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа енергия при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси и създаването и развитието на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар.

Съгласно изискванията на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

През 2015 г. приключи откритото производство от 2014 г. по сертифициране на ЕСО ЕАД като независим оператора на електропреносната мрежа, представляващо стратегическа цел за дейността на дружеството. С Решение С-7/05.11.2015 г. на КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, се определя като независим преносен оператор на електропреносната система на Р. България ЕСО ЕАД. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Капитал

Собствения капитал на „ЕСО“ ЕАД към 31.12.2015 г. е 2 235 939 хил.лв., както следва:

- 66 043 хил. лв. – регистриран капитал;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 789; e-mail: eso@eso.bg

- 2 114 955 хил. лв. – резерви;
- 54 941 хил. лв. – финансов резултат от минали и текущ периоди.

Предмет на дейност

Основните дейности съгласно издадена лицензия от ДКЕВР №Л-419-04/18.12.2013 година са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

Дейността по пренос включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надежност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно управление, координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечериране) на преноса или транзитирането и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството и потреблението на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос и транзитиране на електрическа енергия; провеждане на търгове за студен резерв и/или двустранни договори за допълнителни услуги; сключване на сделки с операторите на съседни системи за взаимно компенсиране на презграничните потоци на електрическа енергия.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и мониториране за сметка на ЕСО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

Численост на персонала

Списъчният състав на персонала към края на 2015 г. е 4 199 броя. Разпределението на заетия персонал в ЕСО ЕАД по групи е съгласно Националния класификатор на професиите и длъжностите за 2015 г.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

Относителният дял на техническия персонал, ангажиран с основната дейност на дружеството, свързана с експлоатацията, поддръжката и надлежното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането и развитието на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката, е най-висок – 64,27% /2 699 броя/, като очакванията са тенденцията да се запази и за бъдещи периоди, имайки предвид стратегията и целите на дружеството. Останалите групи са разпределени както следва:

• Служители с ръководни функции	279 бр.;
• Специалисти	812 бр.;
• Помощен персонал	142 бр.;
• Персонал зает с услуги	1 бр.;
• Машинни оператори	139 бр.;
• Професии не изискващи специална квалификация	127 бр.;

Органи на управление:

Едноличен собственик на капитала е „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ ЕАД).

Двустепенна форма на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет.

Надзорният съвет /НС/ се състои от трима члена в състав:

1. Северин Въртигов – Председател на НС
2. Пламен Радонов – Член на НС
3. Костадин Язов – Член на НС

Членовете на надзорния съвет се избират и освобождават от едноличния собственик за срок от 5 години, а на първия надзорен съвет за срок от 3 години, като за избора им се уведомява КЕВР при спазване на процедурата и изискванията на закона.

Управителният съвет /УС/ се състои от трима члена, с мандат три години и е в състав:

1. Иван Йотов – Изпълнителен директор на ЕСО ЕАД и член на УС
2. Димитър Вълчанов – Председател на УС и Член на УС
3. Милко Милков – Член на УС

Членовете на управителния съвет се избират и освобождават от надзорния съвет за срок от 5 години, а на първия Управителен съвет за срок от 3 години, съгласно разпоредбите на действащото законодателство.

На основание чл.81 к, ал.2 от Закона за енергетиката и в съответствие с Устава на дружеството надзорният съвет на ЕСО ЕАД избира отговорник по съответствието на дружеството. Отговорникът по съответствието на ЕСО ЕАД е Иво Атанасов.

Дружеството се управлява и представлява от управителния съвет.

Непосредственото, ежедневно ръководство се осъществява от изпълнителния директор, съобразно уредените от Устава на „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД негови компетенции.

3. ПРЕГЛЕД НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПАЗАРА

Създаването на конкурентен пазар на електрическа енергия и поетапното му въвеждане изисква системните оператори да извършват редица допълнителни дейности към

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 789; e-mail: eso@eso.bg

дейностите по управление на електроенергийната система и поддържане и развитие на преносните мрежи. В условията на пазарна среда търговските взаимоотношения се характеризират с голямо разнообразие, необходимост от почасово договаряне на покупките и продажбите на електрическа енергия, балансиране на участниците и регламентиране на правила за работа на пазара на балансираща енергия.

От 01 юни 2014 г. е въведен почасов пазар по всички сделки с електрическа енергия и еднакви условия за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи. 2015 г. е първата цяла година през която се отчитат данни за работата на пазара в изцяло пазарни условия и среда.

ЕСО ЕАД администрира пазара на балансираща енергия, като сключва договори с доставчиците на балансираща енергия, които разполагат с регулируеми агрегати и участват в поддържането на баланса между производството и потреблението на ЕЕС във всеки един момент, от една страна, и с координаторите на балансиращи групи и участници на самостоятелно балансиране, които подлежат на балансиране за отклоненията от направените прогнози в деня преди доставката, от друга страна. Съгласно изискванията на ПТЕЕ, ЕСО ЕАД извършва регистрация при отделни процедури и в отделни регистри, съответно на доставчиците на балансираща енергия от първично, вторично, третично регулиране и от активирани блокове от студен резерв и координатори на балансиращи групи. Регистрите са публични на интернет страницата на ЕСО ЕАД.

ЕСО ЕАД определя всеки месец, до 10-то число необходимата разполагаемост за допълни услуги на термичните централи за следващия месец, като заплащането е съгласно утвърдените разходи за допълнителни услуги от КЕВР за съответния регулаторен период. Разполагаемостта за студен резерв се договаря чрез търгове. Разходите за разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв се възстановяват чрез цената за достъп, а разходите за предоставената енергия за регулиране нагоре и регулиране надолу от доставчиците на балансираща енергия, се прехвърлят в цените за енергиен недостиг и енергиен излишък на балансиращия пазар.

ЕСО ЕАД поддържа баланса между производството и потреблението, сигурността и качеството на доставките в ЕЕС като ползва балансиращата енергия, предоставена от диспечерируеми производствени и потребляващи обекти.

Пазарните сегменти, които влияят върху годишните резултати на ЕСО ЕАД са:

- Пазар на електрическа енергия;
- Пазар на балансираща енергия;
- Пазар на допълнителни услуги в т.ч. на студен резерв;
- Търгове за предоставяне на преносна способност по междусистемните електропроводи.

Със стартирането на балансиращия пазар, от м. Юни 2014 г., ЕСО ЕАД определя за всеки период на сетълмент количествата, които участват в балансирането на ЕЕС, съответно и своите разходи.

Към м. Декември 2015 г. са регистрирани 28 стандартни балансиращи групи, 13 специални и 13 комбинирани балансиращи групи, а крайните клиенти, сменили доставчика на електрическа енергия са 13 400. През м. август 2015 г. стартира регистрацията и на обекти със стандартизирани товарови профили (СТП), но през м. декември 2015 г. регистрацията временно е прекратена, до разработването на инструкции за прилагането на СТП и въвеждане на единен стандарт за комуникация и обмен на данни между ЕСО и ЕРД, от една страна, и мрежовите оператори и търговски участници, от друга.

ВЪРХУ СЪДЪРЖАНИЕТО

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

През 2015 г. продажбите на производителите по почасови графици са както следва:

- АЕЦ Козлодуй ЕАД – 13 162 358 MWh;
- ТЕЦ Марица Изток 2 ЕАД – 8 153 740 MWh;
- ТЕЦ Бобов дол ЕАД – 1 903 090 MWh;
- ТЕЦ Марица 3 АД – 13 351 MWh;
- ТЕЦ КонтурГлобал Марица Изток 3 АД – 4 696 028 MWh;
- ТЕЦ ЕЙ и ЕС ЗС Марица Изток 1 ЕООД – 3 329 447 MWh.

Най-големи продажби към крайни клиенти, в стандартните балансиращи групи са регистрирани от следните координатори:

- ЧЕЗ Трейд България ЕАД;
- ЕВН Трейдинг Саут Йист Юрп ЕАД;
- Енергийна Финансова Група АД.

От 01 юни 2014 г., пазарът на балансираща енергия е организиран на пазарен принцип, като доставчици на балансираща енергия са всички производители с регулируеми агрегати, както и обекти на потребители, изпълнили техническите изисквания на ЕСО ЕАД. През 2015 г. енергията за регулиране нагоре и надолу е както следва:

- Енергията за регулиране нагоре – 704 785 MWh;
- Енергията за регулиране надолу – 1 251 399 MWh.

Цената на балансиращата енергия се определя по механизъм, регламентиран в Правилата за търговия с електрическа енергия и методика, неразделна част от тях, обн. в ДВ, бр.39 от 09 май 2014 г., изм. и доп. бр. 90 от 20 ноември 2015 г.

Пазарът на допълнителни услуги бе в съответствие с новите регулации за ценови период 2015/2016 г., според които КЕВР фиксира размера и разходите за допълнителни услуги, както и средно-претеглената цена за студен резерв.

С решение № Ц-27/31.07.2015 г. на КЕВР размерът на допълнителните услуги бе фиксиран на 300MW, в т.ч. 100MW (намаление с 70MW спрямо предходния регулаторен период) за влиянието на ВЕИ. Те се разпределят между основните доставчици съобразно техническите им възможности и производствената програма.

Съгласно Заповед №РД-16-237/28.05.2015г. на Министъра на икономиката и енергетиката размерът на студения резерв бе определен на средно 500 MW (400 MW от април до септември и 600 MW от октомври до март). За обезпечаване на този резерв ЕСО ЕАД организира търгове, на които бяха спечелени и договорени всичките предложени количества разполагаемост за студен резерв от „Биовет“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, ТЕЦ „Брикел“ (с ТГЗ), „Свилоса“ АД, „ТЕЦ Бобов дол“ ЕАД и „Топлофикация Русе“ ЕАД (с Блок 4 и ТГБ), като с това бяха изчерпани всички възможни количества резерв, които могат да се предлагат от тези централи. Поради затварянето на ТЕЦ „Варна“ в края на годината, зимния период 2015/2016г. остана с необезпечени 89MW студен резерв.

Регламент № 714/2009 на Европейския съюз предвижда системните оператори да прилагат пазарни подходи при управление на претоварванията по междусистемните сечения, да публикуват разполагаемите преносни способности (капацитети) и да ги разпределят на годишна, месечна и дневна база по прозрачен и недискриминационен начин.

През 2015 г. ЕСО ЕАД проведе тръжни процедури за разпределяне и предоставяне на преносна способност за търговски обмени по междусистемните сечения на българската ЕЕС с ЕЕС на Румъния, Сърбия, Гърция, Македония и Турция.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 789; e-mail: eso@eso.bg

Бяха организирани и проведени търгове, съгласно общи тържни правила на българо-румънска, българо-гръцка и българо-сръбска граница, и за 50% от съгласуваните преносни способности за търговски обмени на българо-македонска и българо-турска граница.

На българо-румънска граница ЕСО ЕАД проведе дневните търгове за 100% от съгласуваната преносна способност за търговски обмени, а Transelectrica (Румъния) проведе годишните и месечните търгове. На българо-гръцка граница, дружеството провежда месечни търгове за 100% от съгласуваната преносна способност за търговски обмени, а IPTO (Гърция) провежда годишните и дневните търгове, както и администрира вторичния пазар за прехвърляне на ТПП. На българо-сръбска граница дружеството проведе годишните и месечните търгове, а EMS (Сърбия) проведе дневните търгове.

През 2015 г. ЕСО ЕАД проведе и дневни търгове за неразпределени, неизползвани, върнати или отнети търговски права за пренос (ТПП) за междусистемните сечения със Сърбия, Македония и Турция.

За 2015 г. приходите на дружеството от дейността „търгове за преносна способност“ възлизат приблизително на 103 млн. лв. (без ДДС), което представлява увеличение с 4 млн.лв спрямо 2014 г.

4. ОРГАНИЗАЦИОННО - УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

Действащата за 2015 г. Организационно-управленска структура на Електроенергиен системен оператор ЕАД е както следва:

На пряко подчинение на Управителния съвет са:

- Отдел „Вътрешен одит и контрол”
- Отдел „Контрол по изпълнение на решенията”

На пряко подчинение на Изпълнителния директор са:

- Заместник изпълнителен директор
- Главен инженер
- Дирекция „Измерване и ИКТ”
- Управление „Сигурност”
- Служител по ССИ и РКИ
- Централна лаборатория за енергетични масла.

На пряко подчинение на Заместник изпълнителен директор са:

1. Дирекция „Финанси и бюджет”, ръководи се от директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 2 управления и 8 отдела;

2. Управление „Главен счетоводител”, в състава му се включват 3 отдела;
3. Управление „Правно”, в състава му се включват 2 отдела;
4. Управление „Административно обслужване”, в състава му се включват 5 отдела;
5. Отдел „Финансов контролинг”
6. Отдел „Човешки ресурси”

На пряко подчинение на Главния инженер са :

1. Дирекция „Експлоатация и ремонт на преносната мрежа”, ръководи се от директор и зам.директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 6 отдела и 13 Мрежови експлоатационни райони на територията на страната.

2. Дирекция „Централно диспечерско управление”, ръководи се от директор и зам.директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 4 управления и четири териториални диспечерски управления.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

3. Дирекция „Измерване, информационни и комуникационни технологии“ ръководи се от директор на дирекцията. В състава ѝ се включват 2 отдела, 4 сектора и 13 териториални измервателни центъра

4. Управление „Логистика“, в състава му се включват 2 отдела.

5. Управление „Инвеститорски контрол и подготовка обекти“, в състава му се включват 3 отдела.

6. Отдел „КЕЗБУТ“

7. Отдел „Перспективи и развитие“

5. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА

Организация на дейността на дирекция Централно Диспечерско Управление

Дирекция ЦДУ осъществява централизирано оперативно управление, контрол и координиране на режимите на ЕЕС, съвместната паралелна работа с електроенергийните системи на другите страни от континентална Европа и организира пазара на електрическа енергия. Координирано с ЦДУ, в страната работят четири териториални диспечерски управления (ТДУ), които управляват ЕЕС на своята територия.

ЦДУ осъществява дейностите по управление на ЕЕС, съгласно възложените чрез Закона за енергетика задължения за координиране, планиране и управление работата на ЕЕС. По-подробно тези дейности се регламентират в Наредба за условията и реда, при които се осъществява дейността на операторите на електроенергийната система и на разпределителните мрежи, както и на оперативния дежурен персонал от електроенергийните обекти и електрическите уредби на потребителите; Правила за управление на електроенергийната система; Правила за търговия с електрическа енергия; Правила за условията и реда за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи

Основните задачи, които се изпълняват, са:

- управление на ЕЕС в реално време;
- поддържане на баланса между производство и потребление на електроенергия в страната и планираните обменни мощности с ЕЕС на съседните страни;
- централизирано денонощно регулиране на напреженията в преносната мрежа при минимални загуби на активна енергия при пренос и трансформация;
- планиране работата на ЕЕС, развитието на преносната мрежа и производствените мощности;
- оценка на сигурността и прогнозиране на ограниченията;
- настройки, проверки и анализ действието на релейните защиты и противоаварийните автоматики в обектите от системно значение;
- определяне изискванията към регулиращите и управляващите системи на производителите от системно значение и организиране на системни изпитания;
- поддържане и изпълнение на защитен план и план за възстановяване;
- обмен на данни с другите системни оператори;
- администриране пазара на електроенергия;
- краткосрочно прогнозиране на технологичните разходи в електропреносната мрежа и планирането им на месечна и годишна база;
- организиране на търгове за преносни способности;
- осигуряване на технически условия и реализация на плановите графици за пренос на договорени количества електроенергия между участниците на пазара;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96267 89; e-mail: eso@eso.bg

- отчитане и съгласуване на реализираните обмени с електроенергия между българската ЕЕС и ЕЕС на съседни държави;
- определяне на техническите изисквания и условия за присъединяване на ползвателите на електропреносната мрежа;
- изготвяне на годишна ремонтна програма на мрежа 400kV и 220kV на ЕЕС на България;
- координиране ремонтната програма на междусистемните електропроводи с останалите оператори от югоизточна Европа;
- предоставяне на информация за състоянието, работата на ЕЕС и пазара на електроенергия на всички заинтересовани страни и институции.

1. Оперативно управление на ЕЕС, електрически и енергийни режими

Централизирано оперативно управление на ЕЕС, включва:

- регулиране на честотата и обменните мощности;
- регулиране на напреженията в преносната мрежа;
- оперативни превключвания за промяна конфигурацията на електрическата мрежа;
- координация на паралелната работа на ЕЕС на България с другите ЕЕС от електроенергийното обединение на ENTSO-E;
- противоаварийно управление на ЕЕС;
- възстановяване на устойчивата паралелна работа на ЕЕС след системни аварии;
- осигуряване равнопоставеност на ползвателите при достъпа им до преносната мрежа, като се спазват изискванията за качество на електрическата енергия;
- администриране на сделките с електрическа енергия, които се сключват по регулирани и свободно договорени цени;
- администриране на пазар на балансираща енергия.

За изпълнение на посочените по-горе системни услуги, се организира предоставянето на допълнителни услуги от ползвателите на електропреносната мрежа:

- резерв за първично регулиране на честотата;
- резерв за вторично регулиране на честотата и обменните мощности;
- въртящ и студен резерв за третично регулиране.

Участието в регулирането на напреженията е задължение на всички производители на електрическа енергия, присъединени към преносната мрежа, в съответствие с изискванията на ЕСО и техническите възможности на генериращите им средства.

Участието в противоаварийното управление на ЕЕС е задължение на всички ползватели на електрическата мрежа, в съответствие с изискванията на защитния план и плана за възстановяване на ЕЕС.

Режимите на работа на ЕЕС на България се основават на принципите за гарантиране сигурното, безопасно и ефективно функциониране на електроенергийната система, непрекъснатостта на снабдяването на потребителите с електрическа енергия, изпълнение изискванията на ENTSO-E и правилата за управление на електроенергийната система, при минимални загуби на активна енергия при прелос и трансформация.

Непрекъснато се контролира работата на управляващите и регулиращите системи в електрическите централи и системните автоматики в подстанциите. Периодично се организират и провеждат системни изпитания за проверка готовността на електрическите централи да предоставят допълнителни услуги и изпълнение на защитния план и плана за възстановяване.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

В края на октомври 2015 г. бяха проведени системни изпитания на новия турбогенератор 1222MVA на блок 6 в АЕЦ "Козлодуй", като голяма част от настройките по възбудителната система и релейните защиты в частта "Главна схема", бяха зададени от ЦДУ. Направени бяха и пълни изпитания на системния стабилизатор PSS, със снемане на стъпалните и честотните характеристики, в присъствието на специалисти от ЦДУ.

През декември 2015 г. по програма, изготвена от ЦДУ, бяха проведени успешни системни изпитания на ВЕЦ "Цанков камък" за "черен" старт и "островен" режим на работа на централата.

През 2015 г. бяха въведени в експлоатация регистраторите с непрекъснат запис на блоковете в ТЕЦ "Марица изток 3". В края на 2015 г. бяха закупени шест регистратора с непрекъснат запис, за контролиране работата на блокове в 5...8 в ТЕЦ "Марица изток 2" и блокове 5 и 6 в АЕЦ "Козлодуй", като монтажа и въвеждането им в експлоатация ще бъде осъществено поетапно до края на 2016 г.

2. Прогнозиране на електрическите товари, планиране на генериращите мощности и режима на работа на електроенергийната система

Всички планови или координационни дейности на ЦДУ се основават на прогнозите на товарите и електропотреблението за съответните цели: инвестиционно планиране с прогнозен период над пет години, помесечно годишно планиране, подневно месечно планиране, подневно седмично планиране, почасово денонощно или в рамките на деня препланиране.

ЦДУ планира средносрочно и дългосрочно развитие на производствената подсистема и на електропреносната мрежа.

Планирането работата на ЕЕС е една от най-обемистите и отговорни дейности и включва:

- годишни разполагаемости и годишните престои на производствените агрегати по критерий за максимална надеждност и равномерна месечна адекватност и програма за общата разполагаемост и окончателната ремонтна програма, договорени с производителите на електроенергия;
- определяне състава на агрегатите в ЕЕС за следващия ден/дни на база търговските графици, необходимите допълнителни услуги, прогнозите за производство от ВЕИ и почасовия товар, въз основа на които се определя състава на агрегатите в ЕЕС за следващия ден/дни;
- планиране на студен резерв, резерв за първично, вторично и за третично регулиране и неговото използване;
- разполагаема пропускателна способност (NTC) по междусистемните електропроводи, във връзка с обмена на електроенергия с останалите страни от зоната на ENTSO-E.

При присъединяване на потребители, производители и обекти на разпределителните предприятия към преносната електрическа мрежа, ЦДУ участва в определяне изискванията и начина за присъединяване.

При изграждане на обекти със значителна мощност или при промени в конфигурацията на електропреносната мрежа, в ЦДУ се изследва потокоразпределението, статичната и динамичната устойчивост, граничните режими и изискванията към управляващите системи.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 789; e-mail: eso@eso.bg

Размерът на допълнителната услуга "първично регулиране" се планира въз основа на задълженията, определени от подгрупата "System Frequency" при "System Operations Committee" на ENTSO-E.

Поддържането на напреженията в електропреносната мрежа в допустимите граници гарантира сигурната и безопасна работа на ЕЕС, техническите и икономическите характеристики на електрическите съоръжения, устойчивата работа на синхронните генератори и е условие за намаляване загубите при пренос и трансформация на електрическата енергия. Регулирането на напреженията се извършва централизирано чрез "График по напрежение", който се разработва, задава и контролира ежемесечно от ЦДУ.

Съществена част от планирането режима на работа на преносната електрическа мрежа, е подготовката на "Годишна ремонтна програма на мрежа 400 kV и 220 kV на ЕЕС на България". Тя се изготвя на базата на ремонтната програма на междусистемните електропроводи, постъпилите заявки от отделните мрежови експлоатационни райони (МЕР), обобщени от дирекция "Експлоатация и ремонт на преносната мрежа", заявките за ремонт на съоръженията в ОРУ на АЕЦ "Козлодуй", програмата за ремонт на генериращите мощности и инвестиционната програма на управление „ИКПО“. Получената информация се обработва и проверява чрез съответните изчислителни модели за допустимост, от гледна точка на критериите за сигурност.

Координиране ремонтната програма на междусистемните електропроводи от системните оператори от югоизточна Европа се осъществява от работна група "Annual Maintenance Schedule". Тази група изработва и съгласува ремонтната програма на междусистемните и някои основни вътрешни електропроводи за година-напред, в съответствие с "Policy 4" от "Operation Handbook" на ENTSO-E. Членове на работна група "Annual Maintenance Schedule" са представителите на системните оператори на България, Румъния, Сърбия, Черна гора, Македония, Албания, Гърция, Босна и Херцеговина, Хърватия, Унгария и Турция. Текущият координатор на групата се избира на ротационен принцип, като за 2015 г. беше системния оператор на Турция, за 2016 г. е системния оператор на Черна гора, а за 2017 г. ще е системния оператор на Македония.

Оценка за очакваното максимално натоварване на ЕЕС, тесните места в преносната електрическа мрежа при нормални и ремонтни схеми и възможностите за регулиране на напреженията в допустимите граници с наличните технически средства се осъществява чрез планиране на зимен максимален режим. Той се изготвя от ЦДУ на базата на перспективен модел, включващ прогнозния баланс на генериращите мощности и сметите товари от контролните дни. Въз основа на този режим, се предлагат мероприятия за увеличаване преносната способност на електрическата мрежа и избягване на тесните места в нея.

В началото на 2015 г. бе завършен и утвърден от КЕВР новия "План за развитие на преносната електрическа мрежа на България за периода 2015-2024 г.", който е публикуван и общодостъпен на сайта на ЕСО ЕАД.

За оценка сигурността и планиране режима на работа на преносната електрическа мрежа се използват изчислителни модели, като ежедневно се събира и обработва информация, както в рамките на ЦДУ, така и в рамките на ENTSO-E, съгласно процедурата за ежедневно прогнозиране на ограниченията в ЕЕС ден напред (DACF - Day Ahead Congestion Forecast). Като резултат от процедурата, се получава актуален модел за потокоразпределение, отразяващ състоянието на съседните и на Българската ЕЕС, който съдържа – топология, товар и генерация. Въз основа на този модел, се извършва ежедневна проверка на сигурността на работата на ЕЕС и спазването на критерия "n-1". Отделно се изготвят по 24 прогнозни модела (forecast) на българската ЕЕС за следващ ден, които се изпращат на сървър на ETRANS в Laufenburg (Swissgrid - Switzerland).

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

3. Междусистемни обмени

ЦДУ събира графиците за междусистемен обмен (така наречените „външни графици“) на търговските участници, въз основа на които изготвя почасов график на презграничните обмени за контролната зона България и ги съгласува със системните оператори на съседните контролни зони (Румъния, Сърбия, Македония, Гърция и Турция).

ЦДУ изготвя и предоставя на координационен център Север в Brauweiler (Amprion GmbH) съгласувани с други контролни зони и блокове графици за почасови, обмени на електроенергия (внос и/или износ), контролира изпълнението на техническите условия по подписаните търговски, нетърговски, двустранни и многостранни договори за продажба и обмен на електроенергия.

ЦДУ отчита, контролира и съгласува физическите часови, денонощни и месечни обмени на електроенергия по всички междусистемни електропроводи (на държавна граница), със съответните системни оператори. Пресмята извънплановите обмени на електроенергия на българската ЕЕС при паралелна работа към синхронната зона на континентална Европа и изчислява и проверява компенсационните графици (програми) за тяхното компенсиране.

Дейностите по съгласуване на графиците за междусистемен обмен, отчитането на физическите обмени с електроенергия и изчисляването на „неумишлените отклонения“ се извършват в съответствие с "Policy 2" (Scheduling and Accounting) от "Operation Handbook" на ENTSO-E и Правилата за търговия с електрическа енергия.

По данни от средствата за измерване и приведени към граница внос/износ на електроенергия за 2015 г. в българската ЕЕС са постъпили 4 232 600 MWh електроенергия от съседните ЕЕС, а са изнесени 14 697 489 MWh.

Съгласуваният и деклариран търговски износ на електроенергия от България (електроенергия произведена в България и/или закупена от българския електроенергиен пазар), осъществен от търговските участници (по българско часово време) за 2015 г. е 10 562 401 MWh, което представлява увеличение с 11 % в сравнение с 2014 г., когато този износ е бил 9 501 994 MWh

ЦДУ разпределя и предоставя преносна способност по междусистемните електропроводи и контролира използването на закупените права за пренос, съгласно одобрените от КЕВР Правила за разпределение на преносни способности по междусистемните сечения на България (т.7.4).

ЦДУ изпълнява функциите на национална кантора за предоставяне на единен идентификационен код за ENTSO-E (EIC).

ЦДУ следи и контролира изпълнението на задълженията по Споразумението за междуоператорско компенсиране на загубите при преминаването на презгранични потоци електроенергия, генерирани от други страни (ИТС – механизъм на ENTSO-E). Това споразумение, съгласно Регламент 838/2010 е задължително за всички страни членки на ЕС, като е подписано от всички системни оператори в ENTSO-E. За нуждите на този механизъм, ЦДУ изготвя и изпраща всеки месец по шест модела (snapshot) на FTP-сервъра в Brauweiler (Amprion GmbH).

4. Релейна защита

Друго важно направление от работата на ЦДУ е контрола и анализа на действието на релейните защиты и автоматиките в електропреносната мрежа.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626789; e-mail: eso@eso.bg

През 2015 г. беше извършена работа по определяне настройки на РЗА и издадени съответните заповеди за 21 различни района на преносната мрежа с над 57 обекта (подстанции) във връзка с едновременно протичащи инвестиционни дейности за модернизация и развитие на ЕЕС в мрежа 110 и 220 KV.

През 2015 г. специалистите от отдел РЗА са работили в 19 обекта от ЕЕС по настройка, тестване и въвеждане в експлоатация на 49 цифрови релейни защиты на присъединения и 3 системи за ДЗШ.

През 2015 г. бяха въведени в експлоатация технически средства за ускорение на релейните защиты на ЕП 110 kV „Какач“, „Требиш“ и „Обеля“.

През 2015 г. завърши подмяната на общо 14 бр. GSM модеми за предаване на регистрирана информация от релейните защиты в обекти от ЕЕС към отдел „РЗА“ в ЦДУ с телефонни модеми, ползващи вътрешната оптична мрежа на ЕСО-ЕАД.

За изчисляване и настройки на релейни защиты възложени от външни организации и определяне на токовете на късо съединение за оразмеряване на първични съоръжения, извършени от отдела, през 2015 г. в ЕСО ЕАД са постъпили над 80000 лв. без ДДС.

През 2015 г. специалистите от отдел РЗА осъществиха детайлен качествен и технически контрол на голям брой проекти за релейни защиты и вторична комутация, които се изготвят от външни фирми и от отдел „Проектиране“ на ЕСО ЕАД, както и участваха в подготовката и провеждането на процедури за доставка на нови релейни защиты.

5. Управление на ЕЕС в реално време

Управлението на ЕЕС в реално време включва:

- регулиране на честотата и обменните мощности;
- регулиране на напрежението и реактивните мощности;
- оперативни превключвания за промяна конфигурацията на електрическата мрежа;
- координация на паралелната работа на ЕЕС на България с другите ЕЕС от електроенергийното обединение на ENTSO-E.
- противоаварийно управление на ЕЕС;
- възстановяване устойчивата паралелна работа на ЕЕС след системни аварии.

В края на всеки ден се извършва оперативен анализ и регистрация на режимните показатели на ЕЕС.

В качеството си на оператор на ЕЕС на България, ЦДУ осъществява централизираното оперативное управление, контрола и координацията на режимите на работа на ЕЕС и синхронната работа с ЕЕС на страните от електроенергийното обединение на ENTSO-E. Като член на обединението Диспечерско управление спазва всички изисквания и препоръки на ENTSO-E при паралелната работа. В рамките на ENTSO-E, всяко тримесечие се изготвя доклад, в който се оценява работата на отделните контролни блокове по критерии: системна грешка за час (ACE) при нормална работа и смущения в системата, отклонения на честотата и междусистемните обмени от зададения график.

Оперативният персонал на ЦДУ и ТДУ използва модерна управляваща инфраструктура, включваща диспечерска управляваща система за реално време, телекомуникации и телемеханика в централите и подстанциите, които образуват автоматизираната система за диспечерско управление (АСДУ).

През 2015 г. продължи усъвършенстването и адаптирането на въведената през 2012 г. нова SCADA/EMS система в ЦДУ към промените в ЕЕС и към промените в регулаторната рамка за либерализирания пазар на електроенергия. Продължи адаптирането и

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

разширението на телекомуникационните възможности на SCADA/EMS в ТДУ. Базите на оперативните системи за ЦДУ и ТДУ бяха разширени с всички режабилитирани и ново въведени в експлоатация обекти, присъединени към преносната мрежа на Р. България.

В изпълнение на изискванията на Наредба ЕРД-16-301/30.06.2015г. в SCADA/EMS беше въведена телеинформация за технологичните параметри от производители с комбинирано производство като беше създаден специализиран софтуер за наблюдение на високоефективното производство.

През 2015г. продължи експлоатацията на общоевропейската система за обмен на информация в реално време между диспечерските пунктове – EAS (ENTSO-E wide Awareness System). Инсталирани бяха допълнителни широкоформатни монитори в ЦДУ, за визуализация на получаваната информация от EAS.

През 2015 г. в Управление АСДУ, във връзка със сключения с ЕБВР договор за съфинансиране съгласно GRANT 055A по Международен фонд „Козлодуй“, започна подготовката и провеждането на тръжните процедури по три задачи:

- Доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на Диспечерска тренажорна система;
- Модернизация на системите за наблюдение, контрол и управление (SCADA/EMS) на ТДУ Запад, ТДУ Изток, ТДУ Север и ТДУ Юг;
- Доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на системи за наблюдение, контрол и управление (SCADA) на четири опорни пункта за управление на подстанции,

6. Телекомуникационна мрежа, телемеханика и системи за автоматизация и управление на подстанции и непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

Изпълнението на дейностите по поддържането в изправност на телекомуникационната мрежа, телемеханичните системи, системите за автоматизация на подстанции и непрекъсваемото захранване на апаратурата за АСДУ, както и работата по разширение и модернизация на тези средства се изпълнява в тясно съдействие между специалистите от отдел „ТК и ТМ“ на ЦДУ и специалистите работещи в отдели „ТК“ и „ОИС“ на ТДУ.

Телекомуникации

Телекомуникационната мрежа има сложна инфраструктура, обхващаща територията на цялата страна и включва устройства с различно предназначение и функционалност:

- Опорна телекомуникационна мрежа по оптични влакна, свързваща над 100 устройства за пренос;
- Мрежа за достъп, включваща над 100 устройства за достъп;
- Над 300 устройства за пренос на команди за ускорение на релейни защиты, част от които с разширени функции за пренос и на глас и данни;
- Радиорелейни мрежи тип „точка-точка“ и „точка-много точки“ в района на София;
- Класически PLC канали – над 450 с над 900 терминала от различни модели и поколения;
- Над 200 телефонни центри от различни модели и поколения;
- Система за наблюдение ACOL (Automatic Cut Off line) на качеството и целостта на оптичните трасета.

Напречните връзки в опорната мрежа, дават възможност за резервиране пътищата на информационни потоци между различните точки.

Така изградената интегрирана телекомуникационна мрежа осигурява необходимата свързаност за пренос на глас, данни и образ за оперативни, технологични/производствени и административни нужди между звената от структурите на ЕО и НЕК, както и

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

необходимата трансгранична свързаност между ЦДУ и диспечерските пунктове на енергийните системи на другите държави.

Телекомуникационната мрежа е основната среда, осигуряваща свързаността на системите, използвани за целите на:

- оперативното управление на ЕЕС;
- релейни защиты и пренос на команди за противоаварийна автоматика;
- осигуряване на WAN свързаност както между локалните мрежи на ЦДУ и ТДУ.

През 2015 г., дейностите в частта телекомуникации включваха основно:

- В п/ст Маяк и п/ст Добрич се доставиха и въведоха в експлоатация устройства с възможност за пренос на глас, данни и команди за ускорение на релейни защиты по ЕП 110kV „Сенокос“.
- Във връзка с разширение на мрежата за широколентов достъп, осигуряващо пренос на данни и гласови комуникации между електроенергийни обекти на ЕСО ЕАД на територията на ТДУ „Запад“, беше доставено и въведено в експлоатация телекомуникационно оборудване, с което се осигурява комуникация между обекти, които се подготвят за дистанционно управление и Опорен пункт „София юг“.
- Беше доставено и въведено в експлоатация телекомуникационно оборудване, с което се осигурява комуникация между обекти, които се подготвят за дистанционно управление и съответно Опорни пунктове „Плевен“ и „Пловдив“.
- Във връзка с осигуряване на диспечерски връзки с енергийните обекти и технологични комуникации между тях, осигуряващи надеждна и безаварийна работа на електроенергийната система се проведе процедура по ЗОП и се достави телекомуникационно оборудване с възможност за пренос на глас, данни и команди за ускорение на релейни защиты: Предстои доставка по същия договор и за обекти от инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2016г.
- Подготви се и се проведе процедура по ЗОП за доставка на модули за разширение на функционалните възможности на устройства за пренос на команди на ускорения за релейни защиты РСМ30U. С допълнителните модули ще се осигури пренос на глас за свързаност на обекти към диспечерската телефонна мрежа; и пренос на данни в реално време, както и за разширение на мрежата за наблюдение на устройства за пренос на команди на ускорения за релейни защиты РСМ30U на територията на всички ТДУ.
- Разшириха се възможностите на система ACOL (Automatic Cut Off line) за наблюдение на качеството и целостта на оптичните трасета в п/ст Казичене, с което вече има възможност да се извършва постоянен мониторинг на новоизградените оптични трасета.
- Проведе процедура по ЗОП и се сключи договор за доставка на 2 броя SDH мултиплексори за опорната телекомуникационна мрежа.
- Разшириха се мрежите за дистанционно наблюдение, диагностика и конфигуриране на апаратура за АСДУ, с което се увеличиха възможностите за дистанционна диагностика на проблеми и за по-бързо локализиране и отстраняване на неизправности и повреди.
- Изградиха се заявени телекомуникационни линии.
- Оптимизира се използването на съществуващите ресурси на телекомуникационната мрежа с разместване на съществуващи съоръжения.
- Осигури се възможност за удължаване на експлоатационния ресурс на телефонни централи освободени от МЕР. По действащ договор за доставка и ремонт на модули за поддържане и разширение на цифрови телефонни централи, бяха доставени модули, с които се осигури възможност за включване на тези телефонни централи в диспечерската телефонна мрежа.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 789; e-mail: eso@eso.bg

- Използване на годни части от изведени от експлоатация бракувани апаратури за поддържане на действащи телефонни централи и ВЧ канали.
- Беше изградена комуникационна свързаност през диспечерската телефонна система на SPA-мрежи в обекти на ЕЕС с работно място в офис на отдел РЗА, ЦДУ.
- Извършиха се проучвателни дейности по оптимизиране на разходите (на годишна база) за поддържане на оптичната свързаност между ЦДУ и п/ст Модерно предградие, свързване към мрежата на БТГ в гр. София и изграждане на оптична свързаност с МЕР „София област“ чрез използване на новоизградена собствена инфраструктура;
- Извършиха се проучвателни дейности и обход на трасета за включване към интегрираната телекомуникационна мрежа на п/ст Силистра, п/ст Бонония и п/ст Добрич чрез обмен на „тъмни влакна“ за технологични нужди с „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- Извърши се одит на опорната телекомуникационна мрежа от производителя на активното оборудване и подготовка на процедура по ЗОП за модернизация на съществуващата NMS система с цел удължаване на жизнения цикъл на активните устройства и системата за наблюдение, конфигуриране и управление (NMS) с перспектива до 2022 година;
- Във връзка с разширение на оптичната мрежа на ЕСО ЕАД беше подготвена документация и обявена процедура по ЗОП „Проектиране, доставка и монтаж на мълниезащитно въже тип OPGW и оптичен кабел OPUG“ за въздушни електропроводни линии 110 kV: „Жерково“, „Поглед-Надежда“, „Гьоновец“, „Дон-Скоблев“, „Космос“, „Рачо“, ВЛ 110 kV „Пеликан“ (от п/ст „Силистра“ до ст.№ 241), ВЛ 110 kV „Катюша“ (от п/ст „Фаворит“ до ст.№ 33), залегнали в десет годишния план за развитие;
- Във връзка с разширение на оптичната мрежа на ЕСО ЕАД беше подготвена документация и обявена процедура по ЗОП „Изготвяне на работни проекти за „Ремонт на мълниезащитно въже, чрез подмяна с ново с вградени оптични влакна тип OPGW на отклонение от ВЛ 110 kV „Славяни – Горталов“ към п/ст „Сторгозия“ и „Ремонт на мълниезащитно въже, чрез подмяна с ново с вградени оптични влакна тип OPGW на ВЛ 110 kV „Гривица“;
- Беше подготвена документация и обявена процедура по ЗОП „Доставка на преградни бобини за ВЛ 400 kV“ за подмяна на физически остарели и често дефектиращи бобини в ОРУ на АЕЦ „Козлодуй“ и в ОРУ на п/ст „Мизия“;
- Беше подготвена документация и обявена процедура по ЗОП „Доставка на два броя телефонни централи за обекти на ЕСО ЕАД“.

Телемеханика и системи за автоматизация на подстанции

През 2015 г., дейностите в частта телемеханика и системи за автоматизация на подстанции включваха основно:

- Съгласно 10 годишният план на ЕСО ЕАД, включваш преминаването на обекти към експлоатация без постоянен дежурен персонал с управлявани от опорни пунктове, бяха извършени дейности по изграждането на дистанционно управлението в обектите, предвидени в ИП на ЕСО ЕАД за 2015 г.;
- За повишаване сигурността на системата АСДУ и за подобряването качеството на пренасяната в реално време телеинформация, бяха подменени телемеханични системи, които са в експлоатация от повече от 25 години и които използват фирмени протоколи за комуникация, които не се поддържат от съвременните SCADA/EMS системи;
- Беше монтирана нова телемеханична система в п/ст „Марек“, в която а въведени телеизмерванията от изводите 110kV и в която ще се въвежда цялата телеинформация от обекта при изпълнението на проекта за разширение на ОРУ 110kV на п/ст „Марек“;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

- Модернизирана беше резервната система на ЦДУ като бяха подменени телемеханичните системи в седемте обекта с междусистемни връзки с електропроводи 400kV и концентратора на данните от тези обекти;
- В рамките на реконструкцията на ОРУ 220kV на п/ст „Плевен 1“ беше подменена телемеханичната апаратура в обекта и в ТДУ „Север“;
- В рамките на реконструкцията на ОРУ 110kV на п/ст „Добруджа“ телеинформацията от реконструираната част на уредбата е прехвърлена към нова телемеханична система;
- В рамките на реконструкцията на ОРУ 220kV на п/ст „Пловдив“ телеинформацията от реконструираната част на уредбата е прехвърлена към управляващата система в обекта.
- В рамките на реконструкцията и разширението на п/ст „Шабла“ телеинформацията е прехвърлена към новата управляваща система в обекта;
- С въвеждане в експлоатация на САУП на п/ст „ОРУ ТЕЦ Варна“ 220/110kV телеинформацията е прехвърлена към новата управляваща система в обекта;
- Бяха изградени оптичните рингове от локалната мрежа на системата за автоматично управление на подстанция (САУП) в п/ст „ОРУ на ТЕЦ Марица Изток 3“;
- Беше разширен обемът информация, обработван в телемеханични системи във връзка с осигуряване наблюдаемост на присъединени към електропреносната мрежа клиенти и производители;
- Беше въведена в АСДУ телеинформация за технологичните параметри от производители с комбинирано производство, в изпълнение на изискванията на Наредба ЕРД-16-301/30.06.2015 г.;
- За повишаване точността на телеизмерванията бяха подменени измервателни преобразуватели в п/ст Търговище 1, п/ст София юг, п/ст Столник, п/ст София запад и п/ст Червена могила;
- Поддръжка на съществуващо оборудване, добавяне на модули към съществуващата апаратура и въвеждане на нови сигнали във връзка с реконструкция и разширение на обекти (п/ст „Ген.Тошево“, ТЕЦ Марица 3 и други);
- Беше проведена процедура по ЗОП и сключен договор за “Следгаранционна поддръжка на релейни защиты, локални контролери и комуникационна апаратура, производство на АББ;
- Беше проведена процедура по ЗОП и сключен договор за „Доставка на релейни защиты, локални контролери, комутатори и други устройства за интегриране към телемеханични системи”, на базата на който ще се изграждат вторичната комутация за присъединения В.Н. и локалните мрежи в обектите, които ще се управляват дистанционно от опорни пунктове.

Непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ

През 2015г., дейностите в частта непрекъсваемо захранване на апаратура за АСДУ включваха основно:

- Подмяна на два броя UPS-и в сградата на ЦДУ и подменен UPS в сградата на ТДУ „Юг“ с цел надеждно захранване на допълнителни консуматори, присъединявани в последните години. В изпълнението на задачата беше проведена процедура по ЗОП и сключен договор за доставка в ЦДУ и монтажа на два нови, работещи в паралел, UPS-а които са с мощност от по 80 kVA всеки и за договор за доставка в ТДУ „Юг“ и монтажа на нов UPS 10 kVA;
- По действащ договор за захранване на апаратура за АСДУ бяха доставени и монтирани 10kVA инвертори за п/ст Василико, п/ст Лазур и п/ст Балчик. Монтажът и въвеждането в експлоатация на тези инвертори бяха извършени от специалистите на ЕСО ЕАД;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

- По действащ договор за захранване на апаратура за АСДУ беше доставен и монтиран токоизправител за 48VDC в п/ст Камбани. Монтажът и въвеждането в експлоатация на този токоизправител за 48VDC беше извършен от специалистите на ЕСО ЕАД;
- Бяха доставени и монтирани и електрически табла за захранване на апаратурата за от АСДУ в ЛАЗ.

Международни проекти, изпълнявани от специалисти по АСДУ

Министерство на икономиката на Република Молдова, кандидат в Съвместната Оперативна Програма (СОП) Румъния-Украйна-Република Молдова 2007-2013, подписа Споразумение за партньорство с Министерство на енергетиката и въгледобивната промишленост на Украйна и Министерство на икономиката на Румъния и представлява бенефициент по проекта.

Във връзка с това, беше създаден Консорциум, състоящ се от преносни системни оператори, които са членове на ENTSO-E, с цел да разработи "Предпроектно проучване за присъединяване на украинската и молдавската енергийни системи към енергийната система на Континентална Европа на ENTSO-E". Цялостната цел на проекта е да подпомогне синхронното присъединяване на украинската и молдавската енергийни системи към енергийната система на Континентална Европа на ENTSO-E чрез анализ на мерките, които трябва да се предприемат, за да се преодолеят евентуалните технически, организационни и правни пречки.

В рамките на този проект за лидер на работна група 3 (оперативни въпроси) беше избран ЕСО ЕАД като компанията взе участие и в работна група 4 (правни и регулаторни въпроси). Специалисти от управление АСДУ, съвместно със специалисти от управление „Правно“ бяха привлечени в тези групи като експерти от страна на ЕСО ЕАД. Изследването беше проведено през 2015 година като в края и навлезе във финалната фаза. През м. Декември 2015 г. се изготви окончателният доклад. Той трябва да бъде одобрен от ENTSO-E и MERU през 2016 г. когато ще приключи проекта. По този проект ЕСО ЕАД ще получи общо заплащане в размер на 450 075 евро.

7. Информационно осигуряване

Уникалното предназначение и функционални дейности на ЕСО определят необходимостта от много специализирана информационна среда за тяхната реализация в задължителните за всяка една електропреносна компания условия на изключително високи критерии за безотказна работа. Тази среда е изградена на базата на специализирани информационни системи, които осигуряват ефективност на работата при управлението на ЕЕС, пазара на електроенергия и интеграцията с Европейските структури на Системните оператори.

Информационната среда в ЦДУ се развива върху следните принципи:

- Интеграция на различни информационни системи и консолидация на информация - търговска и технологична;
- Висока отказоустойчивост на системите;
- Сигурност и защита на информацията;
- Резервиране и възстановяване – резервиращи системи и резервни центрове, програми за възстановяване;
- Стандарти - спазване на задължителни вътрешни и външни стандарти.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 789; e-mail: eso@eso.bg

За да извършва своята дейност, ЦДУ развива информационно изчислителни системи от различен тип:

- Оперативно диспечерски информационни системи;
- Набор от специализирани технологични системи;
- Системи за дистанционно отчитане на електромери и консолидация на информация от измервания;
- Платформа за обслужване на пазара на електроенергия;
- Системи за сигурност и резервиране;
- Системи за публикуване и предоставяне на информация;
- Комуникационни системи

Развитие на информационните технологии

Основните акценти в развитието на информационните технологии в ЦДУ и през 2015 г. бяха:

- Информационни системи за планиране и управление на ЕЕС;
- Развитие на системите за пазара на електроенергия;
- Осигуряване на прозрачност в работата на Системния оператор;
- Развитие на информационната сигурност и защита на данните.

Развитието на информационните технологии в ЦДУ се осъществява от управление „Информационни технологии и контрол“.

По-важните проекти през 2015 г.

Информационни системи за планиране и управление на ЕЕС

Един от акцентите в работата по информационно осигуряване на системния оператор и тази година е развитието на информационната инфраструктура за планиране и управление на ЕЕС.

- Стартиран беше проект за развитие на системата за междусистемни обмени (SYSMO). Предвижда се цялостно технологично обновяване на системата, като и развитие на функционалността и автоматизиране на съгласуването и обмена на информация със съседни системни оператори и контролния център на ENTSO-E, съгласно последните изисквания и стандарти на ENTSO-E.

- Започната е работа по проект за развитие на системата за Оперативна диспечерска информация (ОДИ).

- Продължена беше работата по въвеждане в експлоатация на нова система за дистанционно отчитане на електроенергия. Основният метод на комуникация с електромерите е чрез бърз Ethernet канал. Това позволи да се въведе почасово отчитане на информацията.

- Стартиран е подпроект 4 „Изграждане на резервен център за съхранение и обработка на данни за ЦДУ“ от проект, съфинансиран от ЕБВР по грант 055: „Модернизация и разширение на системите за оперативно управление и информационната среда на централно диспечерско управление на ЕСО ЕАД“.

Развитие на системите за пазара на електроенергия

През 2015 г. беше осигурена денонощната работа на системата за администриране на пазара на електроенергия и системата за организиране на търгове с преносни способности. Това даде възможност системата да поеме повишеното натоварване при въвеждане на

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

почасов пазар по всички сделки с електрическа енергия и еднакви условия за балансиране на стандартните, специални и комбинирани балансиращи групи от 01 юни 2014 г.

Осигуряване на прозрачност в работата на Системния оператор

Едно от основните задължения на Системния оператор е осигуряване на информационна прозрачност и равнопоставен достъп до информация на търговските участници. В ЕСО ЕАД се акцентира върху предоставянето на достъп до все повече информация за състоянието на електроенергийната система, пазара на електроенергия и дейността на Системния оператор.

В съответствие с Регулация на Европейската Комисия №543/2013 от 14 юни 2013 г. задължение на всяка страна член на ENTSO-E е своевременно да предоставя информация за работата на ЕЕС и Пазара на електроенергия към Платформата за прозрачност на ENTSO-E.

През 2015 г. ЦДУ започна със собствени сили изпращане на информация към новата платформа за прозрачност на ENTSO-E (EMFIP). В края на годината стартира проект за разработка на софтуер за автоматично изпращане на 20 типа данни. Предстои реализацията на проект за платформа за прозрачност на Системния оператор, чрез която ще се реализира автоматично извличане и предаване на пълния обем информация.

Информационна сигурност

В следствие засилената тенденция за предявяване на искове към ЕСО ЕАД от външни контрагенти и през 2015 г. с цел защита на интересите на дружеството, беше продължена работата по въвеждане на информационни системи и средства за защита на информацията, както и за проследяване на действията със системите.

Беше въведен сигурен и защитен достъп до системата за търгове с капацитети само чрез цифрови сертификати и смарт карти.

Беше продължена работата по развитие на системите за сигурност на ЦДУ и ТДУ. Модернизирана бе част от мрежовата инфраструктура и резервиращата комуникационна система в компютърните мрежи на ЦДУ и ТДУ, с цел осигуряване на непрекъсваемост в работата на диспечерските информационни системи.

Организация на дейността на Дирекция ЕРПМ

Дирекция ЕРПМ извършва дейностите по разширение, реконструкция, модернизация, експлоатация, поддръжка и осигуряване на надеждното функциониране на електропреносната мрежа, включително наличието на всички необходими допълнителни услуги, поддържане и развитие на спомагателни мрежи, ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката.

1. Дейности по електропроводни линии

ЕСО ЕАД обслужва електропроводни линии с обща дължина от 15 235,96 км, в това число електропроводи 400 кV – 2 571,4 км, 220 кV – 2 704,2 км и 110 кV – 9 960,36 км.

Инвестиционни дейности.

Съгласно приетата инвестиционна програма на ЕСО ЕАД през 2015 г. са извършени следните дейности:

21

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626789; e-mail: eso@eso.bg

- Завършена е реконструкцията на над 110 км. електропроводни линии.
- Подготвиха се процедури за избор на изпълнител за реконструкция на над 15 км. електропроводни линии.
- В процес на избор на изпълнител за реконструкции над 104 км. електропроводни линии.
- С подписани договори за строителство за изпълнение през 2016 г. са ВЛ с дължина над 112 км.

Ремонтни дейности.

Съгласно ремонтната програма на ЕСО ЕАД, през 2015 г. бяха извършени:

- Ремонти с подмяна на стълбове, проводници и м.з.в. и др. по пет въздушни линии с обща дължина на ремонтните участъци над 80 км. Подмяна на м.з.в. с вградени оптични влакна (OPGW) включена в обектите е с обща дължина над 25 км.
- Сключени са договори, които са в процес на изпълнение за ремонтни работи по още два електропровода с обща дължина на ремонтните участъци 65 км.
- Работи по подмяна на обтяжки на над 137 бр. портални стълбове.

Дейности по профилактика и поддръжка.

В изпълнение на програмата за профилактика и поддръжка са извършени следните дейности:

- Почистени са 6100 дка просеки като 833 дка от тях (където няма добив на дървесина) са почистени със собствени сили;
- Подменени са със собствени сили около 5 348 стъклени изолаторни елементи;
- Монтирани са 2119 виброгасители по електропровода 110 kV;
- Монтирани са 116 заземители на ВЛ 110 kV;
- Подменено е м.з.в. със собствени сили на 149 км. и по възлагане на 63 км. ВЛ 110 kV, 220 kV и 400 kV;
- Подменени са 205 бр. порцеланови изолаторни елементи със стъклени на ВЛ 220 kV „Шипка“.

2. Дейности по електрически подстанции

ЕСО ЕАД обслужва 297 електрически подстанции в това число: подстанции 750/400 kV – 1 бр., подстанции 400/220/110 kV – 7 бр., подстанции 400/110 kV – 7 бр., възлова подстанция 400 kV – 1 бр., 220/110 kV – 16 бр. и 265 броя подстанции 110/Ср.Н.

Инвестиционни дейности.

- Извършена е реконструкцията на ОРУ в две системни подстанции.
- Реконструкцията на ОРУ в една системна подстанция е пред завършване.
- Завършена е реконструкцията на ОРУ 110 kV на подстанция по договор за инженеринг.
- Въведена е САУП на ОРУ 110 kV в една подстанция.
- Сключен е договор за инженеринг за реконструкцията на ОРУ 110 kV на една подстанция. Изготвя се работен проект. Строително-монтажните работи ще се извършат през 2016 година.
- В три подстанции са изградени нови изводни полета за присъединения 110 kV.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 7 89; e-mail: eso@eso.bg

- Сключен е договор за доставка и монтаж на един брой кондензаторна батерия. Договорът ще се изпълни през 2016 година.

Ремонтни дейности.

- Подмяна и монтаж на съоръжения - основно се работи със собствени сили като през 2015 г. са подменени следните съоръжения:

- Релейни защиты високо напрежение - 75 бр.;
- Релейни защиты средно напрежение - 203 бр.;
- Вентилни отводи високо напрежение - 1 бр.;
- Аккумуляторни батерии - 14 бр.;
- Активни съпротивления - 58 бр.;
- Измервателни трансформатори средно напрежение - 45 бр.;
- Проходен изолатор 400 kV - 1.;
- Вентилни отводи средно напрежение - 6 бр.;
- Командни шкафове в ОРУ - 55 бр.

- Ремонт строително-конструктивна част на подстанции - завършени са планираните в ремонтна програма обекти като:

- изграждане и възстановяване на фундаменти за масички, портали и силови трансформатори в 17 подстанции;
- ремонт, укрепване и почистване на кабелни канали, монтаж на нови цинковани лавици, полагане на стоманени и ПВЦ тръбни разводки и подмяна на кабелни капаци в 3 подстанции;
- полагане и монтаж на заземителни инсталации в 2 подстанции с обща дължина на вложения от склад на ЕСО ЕАД меден проводник 6 км;
- ремонт на опорни конструкции за монтаж на съоръжения в 16 подстанции;
- частична подмяна на стоманобетонни със стоманорешетъчни портални конструкции в една подстанция;
- саниране на стоманобетонни колони и ригели на портали в 1 подстанция.

- Ремонт на сгради - Завършени са двама и пет обекта в следните направления:
 - цялостни или частични ремонти на покриви в 25 подстанции и на три административна сгради;
 - подмяна на дограми в 6 подстанции и в две производствени сгради;
 - цялостни или частични ремонти на фасади на 11 подстанции, на една производствена и две административна сгради;
 - вътрешни ремонти в 7 подстанции, в една производствена и в две административни сгради;
 - ремонти на 10 помещения за ЛАЗ;
 - ремонти на външни ВиК инсталации на 2 подстанции;
 - ремонти на огради на 7 подстанции;
 - ремонти на пътища в една подстанция и ремонти на площадки на една административна сграда;
 - корекция на вертикалната планировка в 2 подстанции.

Дейности по профилактика и поддръжка.

През 2015 г. са изпълнени в пълен обем всички планирани и необходими дейности за профилактика на електрически подстанции

- Пълна профилактика на поле високо напрежение - 1 712 бр.;
- Пълна профилактика на поле средно напрежение - 4 473 бр.;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

- Профилактика на трансформатори СрН/НН – 302 бр.;
- Профилактика на прекъсвачи 110-750 kV – 1 344 бр.;
- Профилактика на прекъсвачи 6-35 kV – 3 608 бр.;
- Профилактика на разединители 110-750 kV – 4 139 бр.;
- Профилактика на разединители 6-35 kV – 7 614 бр.;
- Профилактика на измервателни трансформатори 110 – 750 kV – 6 229 бр.;
- Доливане на масло в съоръжения – долято масло на 1 869 бр. съоръжения;
- Профилактика на силови трансформатори – общо на 254 бр. от които:
 - Извършени локови ревизии на активни части – 16 бр., при планирани за периода 12 бр.;
 - Извършени ревизии на активни части с повдигане на камбаната – 10 бр., при планирани за периода 7 бр.;
 - Извършени ревизии на стъпални регулатори (СР) – 42 бр., при планирани за периода 30 бр.;
 - Извършени ел.измервания на силови трансформатори – 120 бр., при планирани за периода 77 бр.;
 - Извършени преуплътнявания на силови трансформатори и системни автотрансформатори – 85 бр.; при планирани за периода 59 бр.;
 - Извършени реновиране на 3 бр. и подмяна на моторни задвижвания тип ЯР, МЗ-2 и МЗ-4 с реновиране – 12 бр. при планирани за периода 4 бр.
 - Подмяна и преуплътняване на проходни изводи 110 kV – 14 бр. – планирани – 2 бр.
- Текущ контрол при експлоатация на маслонапълнени съоръжения – издадени
- протоколи за контролирани съоръжения на ЕСО ЕАД (силови и измерителни трансформатори) – 2144 бр.
- Преработено е 390 тона трансформаторно масло като е получено 321 тона годно масло са нуждите на дружеството;

Извършване на услуги за външни клиенти:

- издадени са 84 протокола за извършен контрол на маслонапълнени съоръжения на клиенти;

3. Проектиране

Проектирането на обекти от преносната електрическа мрежа е съгласно утвърдената годишна ремонтна и инвестиционна програми на ЕСО ЕАД.

Разработването на проектите във всичките им части и фази се извършва при стриктно спазване на действащата нормативна база – закони, наредби, правилници и стандарти (БДС и БДСЕН). През изминалата 2015 г., във връзка с редица съществени промени в нормативната база, бяха разработени и внедрени нови методики и програмни продукти при изготвяне на електрическата и конструктивна част на проектите. По-важните от тях са свързани с въвеждане на Eurocode, оразмеряване на заземителни и мълниезащитни инсталации съгласно БДС EN 50622 и БДС EN 61936, изчисляване на въздействията от токове на късо съединения съгласно БДС EN 60865.

През изминалата година са разработени работни проекти за следните обекти:

- п/ст „Марек“, Реконструкция на ОРУ 110 kV – части: електрическа първична и вторична комутация, заземителна и мълниезащитна инсталация, осветителна инсталация,

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

строително-конструктивна, ограда и вътрешни пътища, маслосборна канализация, план за безопасност и здраве, пожарна безопасност, план за управление на строителните отпадъци;

- п/ст „ОРУ ТЕЦ Бобов дол“, Подмяна релейни защиты 110 kV – част: електрическа вторична комутация;

- п/ст „ОРУ 110 kV“, Масички за ВЧ кондензатори – част: строително-конструктивна;

- п/ст „Враца-1“, Реконструкция ОРУ 110 kV – част: план за управление на строителните отпадъци;

- п/ст „Шумен-1“, Управление и сигнализация ОРУ 110 kV – част: вторична комутация;

- п/ст „ОРУ ТЕЦ Варна“, Електрическа уредба 20/0,4 kV - части: електрическа първична и вторична комутация, строително-конструктивна, план за безопасност и здраве, пожарна безопасност, план за управление на строителните отпадъци;

- п/ст „Курило“, Присъединяване на КРУ 6 kV – част: електрическа вторична комутация;

- п/ст „Габрово“, Подмяна портали ОРУ 110 kV – части: електрическа първична комутация, строително-конструктивна, план за безопасност и здраве, пожарна безопасност, план за управление на строителните отпадъци;

За част от посочените обекти, проектната документация е комплектована с част „Геодезия“, разработена от геодезист от отдел „Перспективи и развитие“ на ЕСО ЕАД.

През 2015 г. са разработени и технически проекти за следните обекти:

- п/ст „Плевен-1“, Присъединяване на ТСН 10,5/0,4 kV – част: електрическа първична и вторична комутация;

- п/ст „Узунджово“, Присъединяване на ТСН 10,5/0,4 kV – част: електрическа първична и вторична комутация;

- п/ст „Търговище-запад“, Подмяна на токови трансформатори 110 kV – части: електрическа първична комутация; конструктивна;

- п/ст „Златоград“, Реконструкция на ОРУ 110 kV – част: електрическа първична комутация.

Във връзка с програма за телемеханизиране на обекти от преносната мрежа, са разработени идейни проекти по част вторична комутация, за следните подстанции 110/Ср.Н: „Банка“, „Сторгозия“, „Варна-север“, „Тримонциум“, „Самара“. По същата линия са разработени и нови типови шкафове за собствени нужди постоянен и променлив ток, както и нови табла за централна сигнализация.

На база типови решения на командни шкафове за ОРУ 110 kV е изготвена документация за подстанции „Берковица“, „Бабино“, Казанлък“, „К. Ганчев“.

4. Дейности по техническо обслужване на база данни

Поддръжка и актуализиране на база данни за електропроводите и подстанциите на ЕСО се осъществява, чрез внедрените в ЕСО програмни продукти SAP/R3 и Географска информационна система (ГИС).

През 2015 г. с цел привеждане на системата във формат, съответстващ на новата лицензионна дейност на дружеството „пренос на електрическа енергия“ в РМ модула на SAP/R3 беше извършено прехвърляне на техническата структура на преносната мрежа, от заводи за поддръжка 4*** (техническа структура НЕК-4) в заводи за поддръжка 04** (техническа структура ЕСО-4). Във връзка с това прехвърляне беше извършено следното:

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

- Изготвен списък с използвани в ЕСО транзакции за работа в системата.
- Изработени тестови сценарии с описание на бизнес процесите описващи работата в SAP/R3.
- Ежедневно е оказвана необходимата техническа помощ на консултантската фирма извършваща миграцията на функционални локации.
- Проверка на екстракта от всички данни преди копирането на функционалните разположения.
- Преглед и подреждане на техническите места в получената нова структура – в тестова и продуктивна среда.
- Проверка за коректното преместване на наличното оборудване от старата към новата структура – в тестова и продуктивна среда.

Дейността на отдел ТОВД през 2015г. обхваща и:

- Актуализация на техническата структура.
- В съответствие с ексекутивните проекти са създадени стълбове и връзки /междустълбия/ за ЕП 110 kV „Кошарица“, „Руен“, „Сенокос“ и „Белгун“.
- Въведени са новите и са изведени бракуваните автомобили в структурата на транспорт и механизация.
- Създадени са нови технически места в структурата на АСДУ.
- Изчертаване, проверка и преработка на еднолинейни схеми на подстанции с добавяне на надписи на оборудването в ГИС среда.
- Изготвяне на карти от ГИС – поглед отгоре на подстанции с влизащите в уредбите електропроводи.
- Генериране на справки за съоръженията за ползване от отдели в ЦУ на ЕСО ЕАД.
- Участие в съставянето на техническо задание за обновяване на Географската информационна система на ЕСО ЕАД.
- Изготвяне на таблица с GPS координатите на всички подстанции.
- Консултации и методическа помощ на колеги от МЕР при извършване на промени в базата данни.
- Съдействие при проблеми в работа с WEB приложението на ГИС.
- Изготвяне на xml файл за въвеждане в ГИС на електропровод 110 kV „Черничево“ по ексекутивни данни.

Организация на дейността на Дирекция „ИИКТ“

Измерване на електрическа енергия и обработка на данни, през 2015 г. извърши следните дейности в ЦУ и съответните ТИЦ:

1. Цялостна поддръжка на измервателните системи, в.т.ч. средства за измерване, измервателни вериги, спомагателни, комуникационни и сигнализационни вериги във всички обекти от електропреносната система. Обслужват се 524 подстанции различна собственост с общо 3642 системи за търговско и техническо измерване на електрическата енергия;
2. Организационно и техническо осигуряване на задължителни метрологични проверки на търговски електромери, съгласно Закона за измерванията – 958 бр.;
3. Извършване на ведомствени метрологични проверки на технически СИ, участващи в баланси по подстанции ВН/СрН – 635 бр.;
4. Организиране и изпълнение на допуск и контрол по време на работа на други лица по измервателни трансформатори от търговски, контролни или технически системи за измерване на ел.енергия;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 88; e-mail: eso@eso.bg

5. Частична рехабилитация и осъвременяване на системите за дистанционно отчитане чрез инсталиране на съвременно IP базирано решение за комуникация с обектите: п/ст София Юг, п/ст Красно село, п/ст Княжево, п/ст Х.Димитър, п/ст Д.Димитров, п/ст Модерно предградие, ПАВЕЦ Белмекен, п/ст София запад, п/ст Елин Пелин, п/ст Зелин, п/ст Златица, п/ст Челопеч, п/ст Бабино, п/ст Пауталия, п/ст Радомир, п/ст ГПП Стомана, п/ст Червена могила, ТЕЦ Република, Топлофикация Русе, п/ст Амилум, п/ст Две могили, п/ст Търговище 1, п/ст Търговище 2, п/ст Шумен-Запад, п/ст Шумен-Изток, п/ст Шумен-Център, п/ст Преслав, п/ст Каварна, п/ст Маяк, п/ст Бургас 400, п/ст Лозово, п/ст Карнобат, п/ст Стара Загора, п/ст Самара, п/ст Казанлък, п/ст Чудомир, п/ст Траяна, п/ст М. изток, п/ст ОРУ ТЕЦ М.изток 2, ТЕЦ AES-ЗС, п/ст Димитър Канев; п/ст Любимец; п/ст Арпезос, ТПС Белово, ТПС Карлово, ВЕЦ Девин, п/ст Острова, п/ст Борисовград, п/ст Пълдин, ВЕЦ Вьча 2;

6. Параметризиране и програмиране на СИ при необходимост от промяна на измерването в точка на присъединение към електропреносната мрежа;

7. Частична рехабилитация, извършена чрез подмяна на токови/напреженови трансформатори, подмяна на измервателни вериги, опроводяване на шкафове, монтаж на сигнални устройства, защиты от пренапрежение и др.

8. Осигуряване на нови точки за дистанционно отчитане чрез инсталиране и конфигуриране на СИ и др. съпътстващи технически дейности.

9. Заснемане /сваляне/ и анализ на векторна диаграма под товар на всички търговски електромери, пломбиране и съставяне на протоколи от получените резултати и номерата на поставените пломби;

10. Извършван е перманентен контрол на място на схемите на свързване и техническата изправност на средствата за търговско измерване;

11. Актуализира се техническата картотека на средствата за търговско измерване по обекти, обслужвани от ТИЦ;

12. Проверки и контрол на схемите на свързване и на техническата изправност на средствата за търговско измерване, на база извършваните анализи на записите в статичните електромери;

13. Проверки за неотторизирани намеси в работата на средствата за търговско измерване, целящи неправилно или неточно измерване на електроенергия;

14. Изготвяне на становища за привеждане на измервателни системи в съответствие с нормативната уредба;

15. Изготвяне на приложения към договори за достъп/пренос с местата и средствата за търговско измерване и изчислителната схема за определяне количествата електрическа енергия от обекти на крайни клиенти и производители.

През 2015 г. продължи администрирането на достъпа до продуктивно стартираната от 01.10.2014 г. система за предоставяне на данни от средствата за измерване в online режим на работа през Интернет. Системата обслужва безплатно всички контрагенти на ЕСО ЕАД, които по надлежният начин са заявили желание за регистрация и достъп до данните от средствата за измерване.

Отдел ИКТ – Информационни и комуникационни технологии към Дирекцията внедрява, осигурява, поддържа и развива всички информационни системи и технологии в ЕСО ЕАД, извън тези, засягащи пряко дейността и отговорностите на Дирекция ЦДУ.

В тази връзка през 2015 г. отдела продължи работа по развитие и поддръжка на системите от бизнес-критично значение за ЕСО ЕАД. Отдела осигури необходимата поддръжка за всички потребители и устройства в корпоративната мрежа на ЕСО ЕАД.

През м. септември 2015 г. с активното участие на всички служители от отдела бе извършена миграция на SAP ERP системата към актуална версия. Всички технически

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 7 89; e-mail: eso@eso.bg

ресурси за осигуряване на SAP инсталацията в ЕСО ЕАД бяха конфигурирани със собствени сили, и с участието на външни изпълнители. Екипа взе активно участие при миграцията на системата и осигуряване на технологичната среда за нормалната ѝ работа в бъдеще.

Модернизация и разширение на виртуална и високонадеждна инфраструктура, базирана на Citrix решение, която обхваща всички критични бизнес процеси за дружеството в ЦУ и МЕР. Беше доразвита и внедрена изцяло Microsoft Active Directory, която обхваща и ново присъединените структури към ЕСО ЕАД.

Въвеждане в експериментална експлоатация на VMWare и hyperV виртуализационно решение с оглед избиране на най-подходящата виртуална платформа за Дружеството.

В процес на въвеждане в експлоатация е Microsoft SCCM 2012 за отдалечено менажиране на работните станции.

Организация на дейността на Дирекция „Финанси и бюджет“

През 2015 г. Дирекция „Финанси и бюджет“ ръководи, контролира и координира дейностите в изпълнение на:

- Икономическата и финансовата дейност на дружеството;
- Отразяването на резултатите от производствено-стопански, управленски, търговски и други дейности;
- Отчетността на финансовите, разчетните и кредитни операции;
- Работата по изработването на икономически анализи на финансово-стопанската дейност на дружеството с цел разкриване на вътрешни резерви, предотвратяване на загуби, разхищения, злоупотреби и др.;
- Осигуряването на необходимите за стопанската дейност на дружеството финансови средства и рационалното им изразходване;
- Разработването на вътрешни нормативни актове, свързани с организацията на вътрешно-финансовия контрол;
- Срочното и качествено изготвяне и изпълнение на бизнес програмата и бюджета на дружеството;
- На база ежемесечен подробен факторен анализ на приходите и разходите, свързани с действащите цени за пренос и достъп се изготвя заявление за утвърждаване на нови цени по лицензията за новия регулаторен период, включващо отчетна и прогнозна информация по образци на КЕВР и предоставянето му за одобрение от УС и НС на ЕСО ЕАД.
- През 2015 г. бяха изготвени, съгласувани и утвърдени от Изпълнителния директор на ЕСО ЕАД, Вътрешни правила за събиране на вземания на „Електроенергиен Системен Оператор“ ЕАД, които определят отговорните структурни звена в ЕСО ЕАД и координацията на дейностите между тях при проследяване на плащания и изпълнение на процедурите в случаите на неизпълнение на финансовите задължения от контрагентите на дружеството по описаните в правилата договори.
- През 2015 г. със заповед на Изпълнителния директор, бе назначена комисия за анализ на просрочените вземания и предлагане на решения за предприемане на конкретни действия по възникналите проблеми при забава на плащания от длъжници на ЕСО ЕАД. Във връзка с взетите от комисията мерки, бяха постигнати следните резултати:
 - Събрани са ефективно, за периода, просрочени вземания от клиенти в размер на 9 711 хил. лв.;

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 189; e-mail: eso@eso.bg

- Предоговорени са и са прехвърлени от просрочени вземания в текущи 1 353 хил. лв. на ВМЗ в резултат на сключено споразумение № S2-ЦУ/30.04.2015 г. за погасяване на просрочени задължения;
- Заведени са съдебни дела за събиране на просрочените вземания, в следствие на което сумата от 15 958 хил. лв. е прехвърлена от просрочени вземания в съдебни вземания;
- Ефективно са усвоени суми по 3 банкови гаранции на обща стойност 187 хил. лв.;
- Ефективно са усвоени парични депозити в размер на 1 289 хил. лв.

Управление „Търговия“, към дирекция „Финанси и бюджет“ отчита както следва:

- Статистическите данни обявени на сайта на Агенцията по обществените поръчки поръчки (АОП), поставят дружеството на 2-ро място в национален мащаб по брой сключени договори в резултат на проведени процедури. За сравнение през 2014 г. е на 5-то място, през 2013 г. и 2012 г. е на 4-то място, през 2011 г. е на 12-то място, а през 2010 г. е извън статистиката на първите 24 дружества, класирани по брой сключени договори.

Отдел „Управление на проекти“, към дирекция „Финанси и бюджет“ отчита както следва:

- В изпълнение на задачи от съществено значение за ЕСО ЕАД за 2015 г., за осигуряване в максимален размер на средства от европейски фондове и програми по приоритетни задачи и проекти за изграждане на вътрешна и междусистемна електроенергийна инфраструктура е привлечено външно безвъзмездно финансиране със средства от европейския финансов „Механизъм за свързване на Европа“ (МСЕ) за изграждане на проект от общ интерес „Нов електропровод 400 kV от п/ст „Марица изток“ до п/ст „Бургас“.

- Общо стойността на проектите, за които е одобрено външно финансиране през 2015 г. е 90, 95 млн. евро, от които безвъзмездните средства са 50,69 млн. евро или 56%.

- Кумулативно към 31.12.2015 година общата стойност на проектите, за които има подписани Споразумения за безвъзмездна помощ или разходите за тях са одобрени за възстановяване със средства от Национален план за инвестиции на Р. България 2013–2020 г. е 153 647 хил. евро. За сравнение тази стойност към 31.12.2014 година е 62,7 млн. евро и към 31.12.2013 - 0,6 млн. евро.

- Одобреното безвъзмездно финансиране за изпълнени/завършени към 31.12.2015 г. проекти е 42,32 млн. евро, в т.ч. 20,8 млн. евро от НПИ, 21,5 млн. евро от Международен фонд „Козлодуй“ и 0,021 млн. евро от „Интелигентна Енергия – Европа“.

6. ФИНАНСОВ ОТЧЕТ И АНАЛИЗ

Финансов отчет

Общо реализираните приходи на дружеството, за 2015 г. са в размер на 627 449 хил.лв., в това число приходи от продажби са в размер на 578 303 хил.лв., други приходи от дейността 47 247 хил.лв и финансови приходи 1 949 хил.лв. Отчетен е съществен ръст на други приходи, включващи приходи от финансираня, приходи от неустойки и усвоени парични депозити, приходи от договори за присъединяване.

Общо отчетените разходи на дружеството са 557 267 хил.лв, в това число финансови разходи 617 хил.лв.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 189; e-mail: eso@eso.bg

Финансовият резултат за 2015 г. преди данъци и друг всеобхватен доход е печалба в размер на 70 182 хил.лв. и след отчетени разходи за данъци върху дохода за годината, печалбата е намалена на 63 124 хил.лв.

Дейност управление на електроенергийната система

Приходите от дейността по управление на електроенергийната система (УЕС) са в размер на 285 899 хил.лв., в това число приходи от продажби, в размер на 281 463 хил.лв., други приходи от дейността 4 241 хил.лв. и финансови приходи 195 хил.лв.

Разходите за тази дейност са 236 180 хил.лв., в това число финансови разходи 72 хил.лв.

Финансовият резултат от тази дейност е печалба в размер на 49 719 хил.лв.

Дейност пренос на електрическа енергия

Приходите от дейността пренос са в размер на 341 599 хил.лв., в това число приходи от продажби са в размер на 296 840 хил.лв., други приходи от дейността са 43 005 хил.лв. и финансови приходи 1 754 хил.лв.

Разходите за тази дейност са 321 136 хил.лв., в това число финансови разходи 545 хил.лв.

Финансовият резултат от тази дейност е печалба в размер на 20 463 хил.лв.

Отчетен резултат от действащите за периода по утвърдените цени за достъп до и пренос през електропреносната мрежа

Отчетеният резултат от действащите в периода цени за достъп е печалба в размер на 6 167 хил.лв. формирана, както следва:

- приходи от цена достъп в размер на 55 040 хил.лв.;
- приходи от търгове за преносна способност взети предвид при ценообразуването в размер на 40 231 хил.лв.;
- приходи от цена достъп от ВЕИ в размер на 12 560 хил.лв.;
- разходи за управление на електроенергийната система в размер на 71 427 хил.лв.;
- условно-постоянни разходи в размер на 30 237 хил.лв.

Отчетеният резултат от действащите в периода цени за пренос е **загуба в размер на 11 470 хил.лв.** формирана, както следва:

- приходи от цена пренос в размер на 296 840 хил.лв.;
- приходи от реактивна енергия взети предвид при ценообразуването в размер на 3 634 хил.лв.;
- технологични разходи в преносната мрежа в размер на 43 923 хил.лв.;
- условно-постоянни разходи в размер на 268 020 хил.лв. (в т.ч. амортизации 103 357 хил.лв., ремонт и ДПП 20 349 хил.лв.)

Въпреки по-високата утвърдена цена за пренос и цена за достъп дължима от производители от ВЕИ в сила от 01.08.2015 г., като краен резултат от прилагането на действащите в периода цени за пренос и достъп е отчетена загуба в размер на 5 303 хил.лв.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626789; e-mail: eso@eso.bg

Анализ на финансовите резултати

Анализът на основните финансови показатели е изготвен на базата на данните от актуализираната Бизнес програма за 2015 г. и отчета за финансовото състояние за същата отчетна година.

ПОКАЗАТЕЛИ	Актуализирана Бизнес програма януари – декември 2015 г.	ОТЧЕТ януари – декември 2015 г.
Показатели за рентабилност		
Коефициент на рентабилност на приходите от продажби	0,0594	0,1009
Коефициент на рентабилност на собствения капитал	0,0145	0,0282
Коефициент на рентабилност на пасивите	0,0888	0,1362
Коефициент на капитализация на активите	0,0124	0,0234
Показатели за ефективност		
Коефициент на ефективност на разходите	1,0705	1,1103
Коефициент на ефективност на приходите	0,9341	0,9006
Показатели за ликвидност		
Коефициент на обща ликвидност	4,4325	4,9621
Коефициент на бърза ликвидност	4,2449	4,8094
Коефициент на незабавна ликвидност	2,8315	3,3320
Коефициент на абсолютна ликвидност	2,8315	3,3320
Показатели за финансова автономност		
Коефициент на финансова автономност	6,1429	4,8246
Коефициент на задлъжнялост	0,1628	0,2073
Коефициент на финансиране на дълготрайните активи	1,0975	1,1512
Коефициент на финансиране на краткотрайните активи	8,6095	6,0199

Коефициентите на финансовите показатели за рентабилност в Бизнес програмата 2015 г. и в отчета за 2015 г. са положителни величини и са определени на база финансовите резултати, които са съответно печалба в размер на 31 847 хил.лв в Бизнес програмата и 63 124 хил.лв в отчета.

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби показва, че на всеки 1 лев приход дружеството е реализирало печалба в размер на 0,1009 лв., спрямо реализирана печалба от 0,0594 лв. за същия период в Бизнес програмата.

Коефициентът на рентабилност на собствения капитал показва увеличение от 0,0145 към 31.12.2015 г. в Бизнес програмата на 0,0282 към 31.12.2015 г. в отчета, като

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

повишението е в резултат на увеличения собствен капитал, вследствие на по-високия финансов резултат.

Коефициентът за общата ликвидност, който показва финансовата стабилност на дружеството е положителна величина и нараства от 4,4325 в Бизнес програмата на 4,9621 към 31.12.2015 г. в отчета, вследствие основно на по-високите парични наличности в отчета.

Към 31.12.2015 г. в отчета коефициентът за абсолютна ликвидност е 3,3320 и показва увеличение спрямо Бизнес програмата, където този коефициент е 2,8315.

Финансовата независимост на дружеството от кредитори (коефициент за финансова автономност) е 4,8246 и намалява спрямо Бизнес програмата, където този коефициент е 6,1429, вследствие на по-високия размер на дългосрочните задължения, включващи пасиви по отсрочени данъци и отсрочени приходи.

Коефициентът на задлъжнялост на дружеството за периода е 0,2073 и е малко по-висок от този в Бизнес програмата, отново вследствие на по-високия размер на дългосрочните задължения, включващи пасиви по отсрочени данъци и отсрочени приходи.

Коефициентът за ефективността на разходите показва нарастване. Срещу 1 лв. разход дружеството получава приход от 1,11 лв., което представлява печалба от 0,11 лв. В сравнение с Бизнес програмата срещу 1 лв. разход дружеството е получавало приход от 1,07 лв. и е реализирало печалба от 0,07 лв.

Преглед на рисковете, на които е изложен ЕСО ЕАД

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира и анализира рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити. Тези политики подлежат на периодична проверка с цел отразяване на настъпили изменения в пазарните условия и в дейността на Дружеството. Дружеството, чрез своите стандарти и процедури за обучение и управление, цели да развие конструктивна контролна среда, в която всички служители разбират своята роля и задължения.

Одит комитетът на Дружеството следи как ръководството осигурява съответствие с политиките за управление на риска, и преглежда адекватността на рамката за управление на риска по отношение на рисковете, с които се сблъсква Дружеството. Одит комитетът на Дружеството използва помощта на Вътрешния одит. Вътрешният одит се занимава както с планирани, така и с изненадващи прегледи на контролите и процедурите за управление на риска, резултатите от които се докладват на Одит комитета.

Кредитният риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения. Кредитният риск за дружеството произтича от вземания от клиенти.

Ръководството на дружеството прилага политика за оценяване на кредитния риск, като извършва текущо наблюдение, анализ и оценка на клиентите със значителен кредитен риск. При прилагането на кредитна политика, ЕСО ЕАД анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността преди да предложи стандартните условия за плащане и доставка. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергиен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това,

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626 189; e-mail: eso@eso.bg

ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия. Няма географска концентрация на кредитен риск.

Дружеството начислява обезценка, която представлява неговата приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания. Обезценката се извършва специфично индивидуално за всеки клиент.

Вземанията на Дружеството към 31.12.2015 г. са от клиенти свързани лица в групата на БЕХ и клиенти, извън системата на група БЕХ. Вземанията от свързани лица са в размер на 9 997 хил.лв, а останалите текущи вземания са в размер на 119 021 хил.лв. Ръководството счита, че кредитният риск съществува и в условията на задълбочаващата се икономическа криза е твърде възможно някои от клиентите да изпаднат във временни затруднения и това да доведе до невъзможност за своевременни плащания.

За обезпечаване на вземанията си по търговските договори за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп“ и „пренос“ до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на търговското право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции.

В срока по чл. 63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност ЕСО ЕАД е предявило по съдебен ред през 2015 г. вземанията си от КТБ АД – в несъстоятелност, като същите вземания са прехвърлени от „Други вземания“ в „Съдебни вземания“. С решение по т.1.9.2 от Протокол № 11-2016 от 01.03.2016 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД, беше одобрено прилагането на единен подход за обезценяване на вземанията на дружествата от групата на БЕХ ЕАД от „Корпоративна търговска банка „АД – в несъстоятелност. Подходът предвижда в годишните финансови отчети за 2015 г. на дружествата от групата да бъде осчетоводена обезценка в размер на 20 % от стойността на признатите вземания. В изпълнение на горесцитираното решение, ЕСО ЕАД е начислило обезценка в размер 1 091 хил. лв, представляващо 20 % от признатото съдебно вземане от 5 456 хил. лв към 31.12.2015 г.

Ликвиден риск се състои във вероятността дружеството да не е в състояние да изпълни своите финансови задължения, когато те станат изискуеми. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия (от 04.02.2014г.) по регулирани цени и приходи от предоставено търговско право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори.

Дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, поради което решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране и определената от комисията ценова рамка водят до определени ликвидни рискове, изразяващи се в невъзможност за заплащане на разходи за разполаганост за студен резерв и допълнителни услуги, разходи за електрическа енергия за покриване на технологичните разходи свързани с пренос през електропреносната мрежа и разходи за ремонт и поддръжка на електропреносната мрежа, спрямо генерираните приходи от достъп и пренос до/през електропреносната мрежа.

С решение № Ц-33/14.09.2012г. на ДКЕВР са определени, считано от 18.09.2012 година, временни цени за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи,

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ № 105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

които следва да бъдат заплащани ежесечно на ЕСО ЕАД и електроразпределителните дружества от производителите на електрическа енергия /ЕЕ/ от възобновяеми източници /ВИ/. По множеството жалби депозирани от производители от ВЕИ срещу това решение, Върховният административен съд /ВАС/ в петчленен състав, като последна инстанция отменя отделни части от него в периода месец юни – август 2013 г. С последващо решение № Ц-6/13.03.2014г. ДКЕВР определя окончателна цена за достъп до електропреносната мрежа в размер на 2,45 лв./МВтч за производителите на електрическа енергия, произведена от слънчева или вятърна енергия, която се изкупува по преференциални цени. Наред с това комисията приема решение № КМ-1/13.03.2014г., с което определя компенсаторни мерки за периода на действие на временните цени за достъп, а именно от 18.09.2012г. до 12.03.2014г. За производителите, които произвеждат електрическа енергия от енергийни източници, различни от вятър и слънце, компенсаторният механизъм предвижда, операторът на съответната мрежа да им възстанови в пълен размер събраните суми в изпълнение на решение № Ц-33/14.09.2012г. По отношение на останалите производители, за които има влезли в сила съдебни решения за отмяна на решение № Ц-33/14.09.2012г. на ДКЕВР, комисията не определя компенсаторен механизъм, като посочва, че за тях съществува възможността да предявят гражданско-правни искове срещу операторите на съответните мрежи за неоснователно обогатяване.

При съобразяване с горното и изложеното в цитираното писмо на КЕВР, с протоколни решенията на Управителен съвет (УС) и Надзорен съвет (НС) на ЕСО ЕАД беше възложено да се предприемат действия във връзка с отмяната на Решение № Ц-33/14.09.2012 г. на ДКЕВР (сега КЕВР), като с тези решения бяха определени условията за провеждане на преговорите с ВЕИ производителите за уреждане на финансовите взаимоотношения с тях.

Бяха проведени преговори с всички ВЕИ производители и се подписаха спогодби (споразумения) за уреждане окончателно на отношенията произтичащи или свързани с отмяна на решение № Ц-33/14.09.2012 на КЕВР и като резултат, към 31.12.2015 г.:

- са издадени фактури на обща стойност 810 572,88 лева.
- са възстановени на ВЕИ производители суми в размер на 17 121 992,01 лева.

Дружеството системно предприема мерки за подобряване на ликвидността си независимо от развитието на пазара на електрическа енергия и регулаторната рамка определена от Комисията за енергийно и водно регулиране. Дружеството, е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност с цел осигуряване сигурността на електропреносната система.

През изминалата финансова 2015 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД, осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Пазарен риск е риска, който при промяна на пазарни цени, валутни курсове, лихвени проценти или цени на капиталови инструменти, доходът на Дружеството или стойността на инвестициите ѝ ще бъдат засегнати. Целта на управлението на пазарния риск е да се управлява и контролира експозицията на пазарния риск с приемливи параметри, като се оптимизира възвращаемостта на всеки един проект.

Валутен риск, за дружеството не съществува валутен риск, налице са сделки с чужда валута, за разплащането на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Няма извършвани покупки на евро.

Ценови риск за Дружеството е свързан с дейността по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цената за достъп до електропреносната мрежа, цената за

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 96261 89; e-mail: eso@eso.bg

пренос на електрическа енергия и микса от цени за закупуване на разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране “Норма на възвръщаемост на капитала” (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността.

Ценовият риск за дружеството е във връзка с действащата ценова/регулаторна рамка съгласно постановените административни актове на КЕВР, оказващи съществено влияние върху финансовото състояние на оператора.

Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за студен резерв, с цел прилагане на тръжна процедура от страна на системния оператор за максимално ефективно формиране необходимия студен резерв за гарантиране сигурността на снабдяването. Това е свързано с намаляване на разходи, които се отразяваха в цената за достъп до електропреносната мрежа. Разходите за разполагаемост за студен резерв се формират на база определените от Комисията цени по електроцентрали и закупените количества (вариращи през годината в съответствие с реалната ежедневна обстановка на пазара), като ЕСО ЕАД няма пряко влияние върху определените от регулаторната комисия цени, по които Дружеството е задължено да закупува разполагаемост за студен резерв за гарантиране сигурността на електропреносната система.

Лихвен риск е риск от неблагоприятни промени на лихвените ставки. Дружеството не е осчетоводявало финансови активи или пасиви с фиксирана или плаваща лихва по справедлива стойност отчитана през печалби или загуби в отчета за доходите, както и дружеството не е страна по деривативи като хеджиращи инструменти по модела за хеджиране на справедлива стойност или като спекулативни позиции. Следователно промяната на лихвените проценти към датата на баланса не предизвиква печалби или загуби.

7. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ИНВЕСТИЦИОННА ПРОГРАМА

Инвестиционната програма на дружеството за 2015 г. е изготвена и утвърдена с цел изпълнение на задачите на ЕСО ЕАД в следните основни направления:

- изпълнение на десетгодишния план за развитие на преносната мрежа;
- участието на дружеството в националния план за инвестиции;
- необходимост от постапна подмяна на електротехническо оборудване, транспортни средства и специализираната механизация в незадоволително техническо състояние с изтекъл експлоатационен ресурс;
- необходимост от подмяна на морално и физически остарели апаратура, инструменти и компютърна техника;
- необходимост от закупуване на програмно-технически средства и информационни технологии и съответните лицензи, свързани с оперативното управление на ЕЕС и електроенергийния пазар;
- необходимост от инвестиционни дейности свързани с отделянето на дружеството от НЕК ЕАД и сертифицирането му като независим преносен оператор.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

Източници на финансиране на Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД са:

- собствени средства получени от амортизационни отчисления за дълготрайните активи на дружеството;
- привлечени средства получени чрез грантови споразумения по Международен фонд за отпускане на средства за извеждането от експлоатация на блокове в АЕЦ "Козлодуй" (KIDSF).
- привлечени средства по регламент 347 за обекти от общ европейски интерес.

Разчетът за изпълнение на обекти от актуализираната на 30.06.2015 г. Инвестиционната програма на ЕСО ЕАД за 2015 г. е в размер на 66 870 хил. лв.

в това число:

- финансиране със собствени средства	- 61 844,5 хил. лв.
- финансиране с привлечени средства	- 5 025,5 хил. лв.

През отчетния период извършените разходи от ЕСО ЕАД са в размер на 49 171,2 хил. лв., които представляват 73,5% от разчета.

По значими инвестиционни обекти, по които се извършваха дейности през 2015 г. са:

проекти със собствено финансиране

- Реконструкция на ВЛ 110 kV „Сокол“;
 - Реконструкция на ВЛ 110 kV „Магура“;
 - Изграждане на нова ВЛ 110 kV от п/ст „Варна север“ до п/ст „Каварна“ (Батово - Кичево);
 - Изграждане на нова ВЛ 110 kV от п/ст „Курило“ до п/ст „Металургична“;
 - Реконструкция на ОРУ 110 kV на п/ст „Добруджа“ 400/220/110kV;
- проекти с финансиране от ЕБВР:*

- Доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на Диспечерска тренажорна система;
- Модернизация на системи за наблюдение, контрол и управление(SCADA/EMS) на ТДУ Запад, ТДУ Изток, ТДУ Север и ТДУ Юг;
- Доставка, монтаж и въвеждане в експлоатация на системи за наблюдение, контрол и управление(SCADA) на четири опорни пункта за управление на подстанции.

проекти от общ европейски интерес финансирани съгласно регламент 347 на Европейската комисия:

- ВЛ 400 kV „Марица Изток“ - „Неа Санта“;
- ВЛ 400 kV „Добруджа“ - „Бургас“;

Въпреки увеличаването на инвестициите като абсолютна стойност, за втора поредна година изпълнението на Инвестиционната програма спрямо разчета е в рамките на 75%, което е тревожен факт.

8. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕМОНТНА ПРОГРАМА

В ремонтната програма на дружеството за 2015 г. са включени обекти, за които е необходимо извършването на ремонтни дейности за възстановяване на нормалното им техническо и експлоатационно състояние и гарантиране сигурността на електропреносната мрежа. Тези дейности са в следните основни направления:

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

- ремонт на електропроводи свързани с подмяната на стълбове, проводници и мълниезащитни въжета;
- подмяна на физически остарели и с изчерпан експлоатационен ресурс съоръжения;
- ремонт на силови трансформатори и автотрансформатори с цел подобряване на експлоатационния им живот;
- ремонт на мълниезащитни и заземителни инсталации за подобряване на условията за безопасна и безаварийна работа;
- ремонт строително - конструктивна част на подстанции чрез:
 - подмяна на обрушени стоманобетонни портали с портали със стоманорешетъчни конструкции и саниране на портали и масички;
 - саниране на обрушени фундаменти на трансформатори, портали и масички;
- поддръжка на сградите на подстанции в нормално техническо и експлоатационно състояние;
- мерки за своевременно отстраняване на аварийни или предаварийни състояния на сградите и инсталациите;
- ремонт на сградния фонд със средна използваемост над 30 години;
- ремонт на физически, морално остарели и с голяма аварийност транспортни средства и специализираната механизация;
- ремонт и подмяна на модули и елементи на апаратурата за АСДУ работеща в реално време.

Източник на финансиране на Ремонтната програма на ЕСО ЕАД са собствени средства получени от договори за пренос на електроенергия и договори за достъп до електропреносната мрежа.

Разчетът за изпълнение на обекти от Ремонтната програма на ЕСО ЕАД за 2015 г., утвърден с Протокол № 14/14.11.2014 година, от заседание на Съвета на директорите на ЕСО ЕАД е в размер на 19 600 хил. лв.

След актуализация на Ремонтна програма към 30.06.2015 г. разчетът е 19 000 хил.лв. и е разпределен по дирекции както следва:

• за Дирекция ЕРПМ	-	18 455,5 хил. лв.;
• за Дирекция ЦДУ	-	356,0 хил. лв.;
• за Дирекция ИИКТ	-	138,5 хил. лв.;
• за Управление ИКПО	-	50,0 хил. лв.;

като от тези средства 1 693 хил. лв. са аварийен резерв.

През отчетния период извършените разходи от ЕСО ЕАД са в размер на 13 944,5 хил. лв, от които 1 773,3 хил. лв. за аварийни ремонти.

За планови ремонти извършените разходи са в размер на 12 171,3 хил. лв., което представлява 70,3 % от годишния разчет за планови ремонти и е разпределен по дирекции както следва:

• за Дирекция ЕРПМ	-	11 753,0 хил. лв.	- 70,1% от годишния разчет за дирекцията;
• за Дирекция ЦДУ	-	344,5 хил. лв.	- 96,8% от годишния разчет за дирекцията;
• за Дирекция ИИКТ	-	59,9 хил. лв.	- 43,3% от годишния разчет за дирекцията;
• за Управление ИКПО	-	13,8 хил. лв.	- 27,7% от годишния разчет за дирекцията.

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626139; e-mail: eso@eso.bg

9. ДЕЙНОСТИ ПО ПРОФИЛАКТИКА И ПОДДРЪЖКА НА ЕСО ЕАД

Разчетът за изпълнение на обекти от програма Дейности по профилактика и поддръжка на ЕСО ЕАД за 2015 г., утвърден с Протокол № 14/14.11.2014 година, от заседание на Съвета на директорите на ЕСО ЕАД е в размер на 7 500 хил. лв.

Актуализирания разчет към 30.06.2015 г. е 8 595 хил.лв. и е разпределен по дирекции както следва:

- за Дирекция ЕРПМ - 7 014,1 хил. лв.;
- за Дирекция ЦДУ - 1 333,5 хил. лв.;
- за Дирекция ИИКТ - 178,4 хил. лв.;
- за Управление ИКПО - 69,0 хил. лв.;

През отчетния период извършените разходи от ЕСО ЕАД са в размер на 7 414,4 хил. лв., което представлява 86,26% от годишния разчет, разпределени по дирекции, както следва:

- за Дирекция ЕРПМ - 6 311,36 хил. лв. - 89,98% от годишния разчет за дирекцията;
- за Дирекция ЦДУ - 873,73 хил. лв. - 65,53 % от годишния разчет за дирекцията;
- за Дирекция ИИКТ - 172,19 хил. лв. - 96,52 % от годишния разчет за дирекцията;
- за Управление ИКПО - 57,13 хил. лв. - 82,75 % от годишния разчет за дирекцията;

10. ЗНАЧИМИ СЪБИТИЯ, НАСТЪПИЛИ СЛЕД ДАТАТА НА ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ

Значимите събития между датата на финансовия отчет и датата на одобрението му за публикуване са както следва :

1. Със Заповед № Е-РД-16-535/30.10.2015 г. на министъра на енергетиката на основание на чл. 22 от Наредбата за организацията и контрола по изпълнението на „Националния план за инвестиции за периода 2013 – 2020“ са утвърдени Правила за определяне на механизма за предоставяне и начина на разходване и контрол на средствата от Сметка „Национален план за инвестиции“, обнародвани в ДВ, бр. 31 от 4.04.2014 г.). През месец ноември 2015 г. ЕСО ЕАД подава Заявления за възстановяване на разходи за съответните обекти в обхвата на НПИ. През м. 12/ 2015 на основание Заповед Е-РД-16-666/23.12.2015 на МЕ са одобрени средства за възстановяване по НПИ в размер на 40 660 хил. лева, от които реално получените суми до 31/12/2015г. са в размер на 16 853 хил. лева, а получените през 2016 г. на 27 януари са в размер на 23 807 хил.лева.

2. Подписани са спогодби с ВЕИ производители за уреждане окончателно на отношенията произтичащи или свързани с отмяна на решение № Ц-33/14.09.2012 на КЕВР. В резултат от това:

- издадени са фактури на обща стойност 222 199,96 лева.
- ЕСО ЕАД е възстановило 4 276 080,71 лева на ВЕИ производителите.
- След влизане в сила на определението за обезсилване на съдебните решения/одобряване на съдебните спогодби ЕСО ще възстанови 155 239,17 лева съдебни разноски.

3. По дело 429/2014 г. с АС на БТПП със страни по делото- ищец ЕСО ЕАД и ответник „Енергопро Мрежи“ АД е приключено с влязло в сила решение. С решението се присъжда в полза на ЕСО ЕАД главница - 3 461 674,58 лв, лихви - 491 845, 50 лв и разноски в размер на 52 185,00 лв.

4. По дело 430/2014 г. с АС на БТПП със страни по делото- ищец ЕСО ЕАД и ответник

ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД

1404 София, бул. „Гоце Делчев“ №105; тел. (02) 9696802; факс (02) 9626189; e-mail: eso@eso.bg

„Енергопро Мрежи“ АД е приключено с влязло в сила решение. С решението се присъжда в полза на ЕСО ЕАД главница - 2 688 461, 50 лв, лихви - 462 746,67 лв и разноси в размер на 43 767,00 лв.

5. По дело МАД 26/2015 г. с АС на БТПП със страни по делото - ищец „Elpedison SA“ и ответник ЕСО ЕАД е приключено с влязло в сила решение. С решението се присъжда в полза на ЕСО ЕАД главница – 85 998,63 лв.

11. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ

Дружеството не извършва научно изследователска и развойна дейност.

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
ИВАН ЙОТОВ

Отчет за финансовото състояние

В хиляди лева

	Бележка	31 декември 2015	31 декември 2014
Нетекущи активи			
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	13	2,260,583	2,048,055
Нематериални активи	14	5,450	4,534
Активи по отсрочени данъци	15		
Обща сума на нетекущите активи		2,266,033	2,052,589
Текущи активи			
Предплащания за текущи активи			
Материални запаси	16	13,090	11,140
Търговски вземания и други вземания	17	118,238	70,347
Предплащания за текущи активи	18	783	12,661
Вземания от свързани предприятия	27,30	9,997	2,823
Данъци за възстановяване	18	248	6,759
Парични средства и парични еквиваленти	19,27	290,997	119,314
Обща сума на текущи активи		433,353	223,044
Общо активи		2,699,386	2,275,633

Бележките на страници 9 до 62 са неразделна част от този финансов отчет.

ВЯРНО С ОДТЕРА

Отчет за финансовото състояние (продължение)

В хиляди лева	Бележка	31 декември 2015	31 декември 2014
Капитал и резерви			
Акционерен капитал	20	66,043	66,043
Резерви	20	388,695	388,440
Преоценъчен резерв	20	1,708,542	1,457,124
Допълнителни резерви ф. „Специален“	-	19,106	19,106
Неразпределена печалба/(загуба)	20	53,553	(8,223)
Обща сума на капитал и резерви		2,235,939	1,922,490
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Пасиви по отсрочени данъци	15	151,553	124,455
Отсрочени приходи	22	129,304	76,403
Отсрочено финансиране	23	77,367	38,066
Задължения за обезщетения при пенсиониране	21,33	14,597	13,481
Обща сума на нетекущи пасиви		372,821	252,405
Текущи пасиви			
Задължения към свързани предприятия	27,30	22,595	24,332
Аванси по присъединяване към ЕПМ	24	535	535
Търговски задължения	24,27	24,657	26,302
Други краткосрочни задължения	25	24,249	16,524
Задължения за данъци	26	1,879	7,556
Задължения за обезщетения при пенсиониране	21,33	1,386	1,592
Отсрочени финансиране	23	2,525	1,750
Отсрочени приходи	22	769	1,177
Провизии	-	12,031	20,970
Обща сума на текущи пасиви		90,626	100,738
Общо пасиви		463,447	353,143
Общо капитал и пасиви		2,699,386	2,275,633

Бележките на страници 9 до 62 са неразделна част от този финансов отчет.

Иван Йотов
Изпълнителен Директор

Жулиета Печеникова
Главен Счетоводител

Съгласно независим одиторски доклад:

Изабела Джалъзова
Управител
СОП „РСМ България“ ООД

Ивайло Стоянов
Регистриран одитор

16 MAR 2016

Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход

За годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева

	Бележка	2015	2014
Приходи от продажби	5	578,303	471,266
Други приходи от дейността	6	47,247	47,664
Всичко приходи		625,550	518,930
Коректив за разходи за придобиване на машини, имоти съоръжения и оборудване	-	7,473	7,811
Разходи за електрическа енергия на балансиращ пазар	5	(134,985)	(88,777)
Технологични разходи по преноса		(50,759)	(56,728)
Материали	7	(10,440)	(9,074)
Външни услуги	8	(49,596)	(42,724)
Разходи за закупена разполагаемост	5	(71,427)	(79,444)
Амортизации	13.14	(110,932)	(104,755)
Разходи за възнаграждения на наети лица	9	(79,120)	(72,376)
Разходи за социално осигуряване и надбавки	10	(50,490)	(45,335)
Други разходи за дейността	11	(6,559)	(9,661)
Промени в салдата на незавършено производство	-	135	53
Резултат от оперативна дейност		68,850	17,920
Финансови приходи		1,949	639
Финансови разходи		(617)	(625)
Нетни финансови разходи	12	1,332	14
Печалба преди данъци		70,182	17,934
Приходи/(разходи) за данъци	15	(7,058)	1,699
Нетна загуба за периода		63,124	19,633

* виж бележка 33

Бележките на страници 9 до 62 са неразделна част от този финансов отчет.

[Handwritten signature]

**Отчет за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход
(продължение)**

За годината, приключваща на 31 декември

В хилйон лева

Бележка

2015

2014

Друг всеобхватен доход

*Компоненти, които няма да бъдат впоследствие
реклассифицирани в печалбата или загубата:*

Преценка на имоти, машини, съоръжения и
оборудване

13 280,037

Преценки на задължение по план с дефинирани
доходи

15,21 (1,898) (1,242)

Данъчни ефекти, свързани с тези компоненти

15 (27,814) 124

Друг всеобхватен доход за периода, нетно от
данъци

250,325 (1,118)

Общо всеобхватен доход за периода

313,449 18,515

Бележките на страници 9 до 62 са неразделна част от този финансов отчет.

Иван Йотов
Изпълнителен директор

Жулиета Печеникова
Главен счетоводител

Съгласно независим одиторски доклад

Изабела Джалъзова
Управител
СОП „РСМ България“ ООД

Ивайло Стоянов
Регистриран одитор

16 MAR 2016

Отчет за промените в собствения капитал

За годината, приключваща на 31 декември

Всички суми са представени в '000 лв.

	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф. "Специален"	Резерв от преоценки по план с дефинирани доходи	Други резерви	Неразпределена печалба/ (Непокрита загуба)	Общо собствен капитал
Салдо към 31.12.2013 г.	66 043	8 164		19 106			(29 353)	63 960
Промени в начални салда, поради рекласификация								
Препричислено салдо към 31.12.2013 г.	66 043	8 164		19 106	(1 388)		1 388	
Салдо към 01.01.2014 г.	66 043	8 164		19 106	(1 388)		(27 965)	63 960
Изплатени дивиденди					(1 388)		(27 965)	63 960
Покриване на загуби от минали години		(1 497)					1 497	0
Увеличение на акционерен капитал		1 450 457				7 353 268		1 803 732
Други изменения в собствения капитал		1 448 960				7 353 268	1 497	1 803 732
Сделки със собствениците								
Печалба за годината							19 633	19 633
Друг всеобхватен доход:								
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи					(1 242)			(1 242)
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход					124			124
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци					(1 118)			(1 118)
Общо всеобхватен доход за годината					(1 118)		19 633	18 515
Класификация вследствие на преобразуване на приходи за бъд. периоди								
присъединяване за 2014 г. в други резерви								
Салдо към 31 декември 2014 г.	66 043	1 457 124		19 106	(2 499)	36 283	(6 835)	1 922 490

Отчет за промените в собствения капитал(продължение)

Всички суми са представени в '000 лв.

	Акционерен капитал	Преоценъчни резерви	Законови резерви	Допълнителни резерви ф. "Специален"	Резерв от преоценки по план.с дефинирани доходи	Други резерви	Неразделена печалба/ (Непокрита загуба)	Общо собствен капитал
Салдо към 01.01.2015 г.	66 043	1 457 124		19 106	(2 499)	389 551	(6 835)	1 922 490
Увеличение (намаление) чрез прехвърляне между преоценъчни резерв и неразпределена печалба, нето от данъци		(615)					615	
Други изменения в собствения капитал			1 963				(1 963)	
Сделки със собствениците		(615)	1 963				(1 348)	
Печалба за годината							63 124	63 124
Друг всеобхватен доход:								
Преценка на имоти, машини и съоръжения		280 037						280 037
Преоценки на нетния пасив по план с дефинирани доходи					(1 898)			(1 898)
Данък върху дохода, отнасящ се до компонентите на другия всеобхватен доход		(28 004)			190			(27 814)
Друг всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		252 033			(1 708)			250 325
Общо всеобхватен доход за годината		252 033			(1 708)		63 124	313 449
Салдо към 31 декември 2015 г.	66 043	1 708 542	1 963	19 106	(4 207)	389 551	54 941	2 235 939

Към 31.12.2014 г. дружеството е отпуснало кредит за бъдещи периоди от присъединяване в размер на 36,283 хил.лв. получени с дейността „пренос на електрическа енергия“ към стопанисваните мощности в допълнителни резерви в резултат на прехвърлянето на дейността „пренос на електрическа енергия“ съгласно МСРС 118 "Приходи и Разходи".

Иван Йотов - Изпълнителен Директор

Съгласно независим одиторски доклад:
Ивайло Стоянов - Регистриран одитор
Изабела Джалъзова - Управител СОП „РСМ България“ ООД

16 MAR 2016

ВАРНО С ОРГАНИЗАЦИЯ

Бележки към финансовия отчет

Отчет за паричните потоци

За годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева

	Бел.	31 декември 2015	31 декември 2014
Парични потоци от оперативна дейност			
Парични постъпления от клиенти, в т.ч.:		705,320	489,518
парични постъпления от свързани лица – група БЕХ		9,909	2,832
Парични плащания на доставчици, в т.ч.:		(326,325)	(196,727)
парични плащания към свързани лица – група БЕХ		(135,345)	(122,261)
Парични плащания на персонал		(127,956)	(85,918)
Плащания за корпоративен данък		(5,066)	(11,000)
Плащания за други данъци и такси		(41,932)	(54,911)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		204,041	140,962
Парични потоци от инвестиционна дейност			
Закупуване на имоти, машини, съоръжения и оборудване		(34,310)	(32,663)
Постъпления от продажба на машини, съоръжения и оборудване		7	-
Получени лихви		1,945	637
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност		(32,358)	(32,026)
Финансова дейност			
Изплащане на задължения по заеми		0	(3,545)
Паричен поток от финансова дейност		0	(3,545)
Нетна промяна в пари и парични еквиваленти		171,683	105,391
Парични средства и еквиваленти към началото на		119,314	13,923
Парични средства и еквиваленти в края на годината	19	290,997	119,314

Бележките на страници 9 до 62 са неразделна част от този финансов отчет.

Иван Йотов
Изпълнителен Директор

Жулиета Печеникова
Главен Счетоводител

Съгласно независим одиторски доклад:

Изабела Джалъзова
Управител
СОП „РСМ България“ ООД

Ивайло Стоянов
Регистриран одитор

16 MAR 2016

Бележки към финансовия отчет

Бележки към финансовия отчет

1. Статут и предмет на дейност	9
2. База за изготвяне	11
3. Функционална валута и валута на представяне	12
4. Използване на приблизителни оценки и преценки	12
5. Приходи	14
6. Други приходи от дейността	17
7. Разходи за материали	18
8. Разходи за външни услуги	18
9. Разходи за възнаграждения на наети лица	18
10. Разходи за социално осигуряване и надбавки	19
11. Други разходи	19
12. Финансови приходи и разходи	20
13. Имоти, машини, съоръжения и оборудване	21
14. Нематериални активи	25
15. Данъци	26
16. Материални запаси	29
17. Търговски вземания	29
18. Други вземания	30
19. Пари и парични еквиваленти	30
20. Капитал и резерви	31
21. Доходи на наети лица	32
22. Приходи за бъдещи периоди	34
23. Приходи от отсрочено финансиране	34
24. Търговски и други задължения	35
25. Други задължения	35
26. Задължения за данъци	35
27. Финансови инструменти	36
28. Оперативен лизинг	44
29. Условни задължения	45
30. Свързани лица	45
31. Събития след датата на отчетния период	50
32. База за измерване	50
33. Промени в счетоводните политики	51
34. Значими счетоводни политики	52
35. Нови стандарти и разяснения, които все още не са приложени	61
36. Финансов обзор от ръководството	62

Бележки към финансовия отчет**1. Статут и предмет на дейност**

Електроенергийният системен оператор осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление на електроенергийната система на Република България, съвместната работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на други страни, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателни мрежи, както и ремонтни дейности и услуги в областта на енергетиката. Компанията осъществява транзит на електроенергия по националната мрежа и организира пазар на електрическа енергия.

При паралелната работа в ENTSO-E, ЕСО ЕАД като основен партньор на Балканския регион, се стреми да повишава не само надеждността на преноса, но и икономическата ефективност при управление на активите като въвежда и използва най-съвременните методи за планиране, поддръжка и мониторинг.

Електроенергийен системен оператор" ЕАД (ЕСО ЕАД) е дружество, регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията, ЕИК 175201304, със седалище и адрес на управление гр. София, район „Триадица“, бул. „Гоце Делчев“ №105. Дружеството е учредено за неопределен срок. Регистрирано е по Закона за данък върху добавената стойност.

Едноличен собственик на капитала на дружеството е "Български енергиен холдинг" ЕАД (БЕХ ЕАД), регистрирано в Търговския регистър при Агенцията по вписванията с ЕИК 831373560.

Органите на управление са: Общото събрание (едноличен собственик на капитала), Надзорен съвет и Управителен съвет. Правата на едноличния собственик на капитала се упражняват от Съвета на директорите на БЕХ ЕАД.

Управителният съвет на независимия преносен оператор е в състав от трима членове с тригодишен мандат. Членовете на Управителния съвет се избират и освобождават от Надзорния съвет. Решенията на Надзорния съвет за избор, както и информация за условията, които уреждат мандата, продължителността и прекратяването му се изпращат на ДКЕВР. Управителният съвет взема решения, свързани с текущите дейности на оператора на електропреносната мрежа, управлението на мрежата и дейностите, необходими за изготвянето на 10-годишния план за развитие на мрежата, както и решава други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД.

Надзорният съвет на независимия преносен оператор приема решенията, които могат съществено да повлияят върху стойността на активите на оператора на преносна мрежа, включително решенията, свързани с одобряването на годишните финансови планове, нивото на задължнялост на оператора на преносна мрежа и обвързващи общото събрание на оператора решения, относно размера на дивидентите, които се разпределят между акционерите, както и други въпроси, предоставени в негова компетентност от закона или устава на ЕСО ЕАД. Членовете на Надзорния съвет на независимия преносен оператор се избират от общото събрание на акционерите. Надзорният съвет е в състав от трима членове, като за избора им се уведомява Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР).

С протокол № 71-2013 година Съветът на директорите на БЕХ ЕАД, в качеството му на едноличен собственик на капитала на НЕК ЕАД и ЕСО ЕАД взема решение за преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество.

С решение № Р-205 от 18.12.2013 година ДКЕВР (сега КЕВР):

1. Разрешава на НЕК ЕАД преобразуване чрез отделяне от НЕК ЕАД на част от имуществото му, представляващо съвкупност от правата и задълженията му, свързани с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към ЕСО ЕАД в качеството му на приемащо дружество;

Бележки към финансовия отчет

2. Прекратява лицензия №Л-147-04/17.12.2004 година за дейността „пренос на електрическа енергия“, издадена на НЕК ЕАД;
3. Издава на ЕСО ЕАД лицензия №Л-419-04/18.12.2013 година за извършване на дейността „пренос на електрическа енергия“ за срок от 35 години;
4. Прекратява лицензия №Л-221-17/28.12.2006 година за дейността „управление на електроенергийната система“, издадена на ЕСО ЕАД.

Решението на ДКЕВР е съобразено със ЗЕ, който въвежда изискванията на Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година, относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия за отделяне на независим преносен оператор, който да е собственик на електропреносната мрежа и да извършва дейността „пренос на електрическа енергия“. Така са осигурени предпоставки за спазване на целите и принципите на ЗЕ за качествено и сигурно задоволяване потребностите на обществото от електрическа енергия при гарантиране защитата на живота и здравето на гражданите, собствеността, околната среда, сигурността на доставките, интересите на потребителите и националните интереси и създаването и развитието на конкурентен и финансово стабилен енергиен пазар.

Съгласно изискванията на ЗЕ, ЕСО ЕАД е собственик на активите, свързани с дейността по пренос на електрическа енергия, включително на преносната мрежа, има собствена идентичност, отделно седалище, персонал и ползва самостоятелно необходимото му оборудване и правни, счетоводни и информационни услуги. ЕСО ЕАД разполага с всички човешки, технически, физически и финансови ресурси, необходими за извършване на дейността по пренос на електрическа енергия. Дружеството има право да взема решения, независимо от вертикално интегрираното предприятие по отношение на активи, необходими за функционирането, поддръжката или развитието на преносната мрежа, както и правомощия да предлага обвързващи общото събрание решения, относно набиране на средства на капиталовия пазар чрез заем или увеличаване на капитала.

През 2015 г. приключи успешно откритото производство от 2014 г. по сертифициране на ЕСО ЕАД като независим оператора на електропреносната мрежа, представляващо стратегическа цел за дейността на дружеството. С Решение С-7/05.11.2015 г. на КЕВР на основание чл. 10, пар. 1 и 2 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, чл. 21, ал. 1, т. 27, чл. 81а, ал. 6 от ЗЕ, както и чл. 96, ал. 3 от Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, се определя като независим преносен оператор на електропреносната система на РБ ЕСО ЕАД. Издаден е сертификат на ЕСО ЕАД за независимост на оператора на електропреносната мрежа.

Капитал

„ЕСО ЕАД е с капитал 66 042 523 (словом: шестдесет и шест милиона нула четиридесет и две хиляди петстотин двадесет и три) лева, разпределен в 66 042 523 (словом: шестдесет и шест милиона нула четиридесет и две хиляди петстотин двадесет и три) поименни акции с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът е изцяло внесен, както следва:

- 57 847 195 (словом: петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лева - непарична вноска – недвижими имоти и активи;
- 2 482 167 (словом: два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 година;
- 5 660 561 (словом: пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 година;
- 52 600 (словом: петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 година.

Бележки към финансовия отчет**Предмет на дейност**

Основните дейности са:

- **пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа**

На дружеството е издадена лицензия от ДКЕВР №Л-419-04/18.12.2013 година за срок от 35 години, която включва дейности по експлоатация, поддръжка, управление и развитие на електропреносната мрежа и осигурява непрекъснатост, надеждност и ефективност на преноса и транзитирането на електрическа енергия. Дейността по пренос на електрическа енергия е всеобщо предлагана услуга, която се управлява от електроенергийния системен оператор.

- **управление на електроенергийната система (ЕЕС)**

Дейностите по управление на ЕЕС включват единно оперативно управление, координиране и управление, както и контрола на режима на работа на ЕЕС; управление (диспечериране) на преноса или транзитирането и трансформирането на електрическа енергия; поддържане на баланс между производството и потреблението на електрическа енергия; осъществяване съвместна работа на електроенергийната система с електроенергийните системи на другите страни в съответствие с международни договори; предоставяне на равнопоставен достъп на ползвателите на мрежата за пренос и транзитиране на електрическа енергия; провеждане на търгове за студен резерв и/или двустранни договори за допълнителни услуги; сключване на сделки с операторите на съседни системи за взаимно компенсиране на презграничните потоци на електрическа енергия.

- **администриране на сделки с електрическа енергия и пазара на балансираща енергия**

Дейността включва поддържане на регистри на лицата, сключили сделки на пазара на електрическа енергия; поддържане на регистри на сключените договори на лицата, участващи на пазара на електрическа енергия; приемане, подреждане в приоритетни списъци по цена и технологични критерии и активиране на предложения и заявки за покупко/продажба на балансираща енергия; прилагане на методика за изчисляване и определяне на цени на балансираща енергия за всеки период на сетълмент; контрол върху финансовата обезпеченост на сделките с балансираща енергия.

- **измерване на електрическа енергия**

Дейността включва осигуряване и мониториране за сметка на ЕО ЕАД на средствата за търговско измерване за всяко присъединяване на клиенти и производители на електрическа енергия към мрежата; поддръжка, отчитане, контрол и подмяна на средствата за търговско измерване на електрическа енергия; създаване, поддържане и администриране на база данни за всички търговски участници, присъединени към електропреносната мрежа.

ЕО ЕАД е пълноправен член на Европейската мрежа на системните оператори за пренос на електричество (ENTSO-E) и осъществява синхронната работа с останалите ЕЕС от Европа в съответствие с "Operation Handbook" на ENTSO-E въз основа на принципите на взаимната изгода, солидарност и взаимна помощ при аварийни ситуации за гарантиране на сигурно, качествено и ефективно снабдяването на потребителите с електрическа енергия.

2. База за изготвяне

Този финансов отчет е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския Съюз (ЕС).

Финансовият отчет е одобрен за издаване от Управителния и Надзорния съвет на ЕО ЕАД на 15 март 2016г.

Детайлна информация за счетоводните политики на Дружеството, включително промени, са оповестени в бележки 33-35.

а) Финансовият отчет е изготвен на принципа на действащо предприятие, който допуска че

Бележки към финансовия отчет

Дружеството ще може адекватно да посреща и да погасява задълженията си в нормалния ход на дейността по отчетените стойности във финансовия отчет. Дружеството оперира в регулирана среда, има издадена лицензия за срок от 35 години за извършване на "пренос на електрическа енергия", с права и задължения за дейността координатор на "специална балансираща група" ефективна от 04.02.2014г. В тази връзка ръководството на Дружеството е предприело мерки да обоснове и защити ценови равнища пред ДКЕВР по лицензионната си дейност, така че да има адекватни ресурси да продължи своето оперативно съществуване в обозримото бъдеще.

3. Функционална валута и валута на представяне

Този финансов отчет е представен в Български лева (BGN), която е функционалната валута на Дружеството. Цялата финансова информация представена в лева е закръглена до хиляда, освен когато е посочено друго.

4. Използване на приблизителни оценки и преценки

При изготвянето на този финансов отчет, ръководството е направило преценки, приблизителни оценки и допускания, които влияят на прилагането на счетоводните политики на Дружеството и на отчетените суми на активите и пасивите, приходите и разходите. Реалният резултат може да бъде различен от тези приблизителни оценки.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо. Преразглеждането на приблизителните оценки се признава проспективно.

(а) Преценки

Информация за критични преценки, направени при прилагане на счетоводните политики, които имат най-значителен ефект върху признатите суми във финансовия отчет, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 28 – класификация на лизинга.
- Бележка 16 – Оповестяваща материални запаси;
- Бележка 17 – Оповестяваща търговски вземания.

(б) Несигурност в допусканията и оценките

Информация за несигурност в допусканията и оценките, за които има значителен риск да доведат до съществени корекции в следващата финансова година, се съдържа в следните бележки:

- Бележка 21 – измерване на доходи на наети лица
- Бележка 29 – условни задължения.

Справедливи стойности

Някои от счетоводните политики и оповестявания на Дружеството изискват оценка на справедливи стойности за финансови и за не-финансови активи и пасиви.

Значими въпроси, свързани с оценките, се докладват на Одит комитета на Дружеството.

Когато оценява справедливата стойност на актив или пасив, Дружеството използва наблюдаеми данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности на базата на входящите данни в техниките за оценка, както следва:

- Ниво 1: котираны цени (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви.
- Ниво 2: входящи данни различни от котираны цени, включени в Ниво 1, които, пряко (т.е. като цени) или косвено (т.е. получени от цени), са достъпни за наблюдаване за актива или пасива.
- Ниво 3: входящи данни за актива или пасива, които не са базирани на наблюдаеми пазарни данни (ненаблюдаеми входящи данни).

Бележки към финансовия отчет

Ако входящите данни, използвани за оценка на справедливата стойност на актива или пасива, могат да се категоризират в различни нива от йерархията на справедливите стойности, тогава оценката на справедливата стойност се категоризира в нейната цялост в това ниво от йерархията на справедливите стойности, чиято входяща информация е от значение за цялостната оценка.

Повече информация за допусканията, направени при оценка на справедливите стойности, е включена в следните бележки:

- Бележка 13 – Имоти, машини и съоръжения
- Бележка 27 – Финансови инструменти.

Бележки към финансовия отчет

5. Приходи

Виж счетоводна политика в Бележки 34(а)

В хиляди лева	2015	2014
Приходи от управление на електроенергийната система	281,463	257,832
Приходи от експлоатация и поддръжка на електропреносната мрежа	296,840	8,038
	<u>578,303</u>	<u>265,870</u>
5(а) Управление на електроенергийната система		
В хиляди лева	2015	2014
Приходи от достъп до преносната мрежа	67,600	88,853
Приходи от междуоператорско компенсиране за изп. на преносните мрежи	4,254	5,449
Приходи от предоставено търговско право за пренос	40,254	37,278
Приходи от продажба на електр. енергия от балансиращ пазар	169,355	126,252
Приходи от управление на електроенергийната система	<u>281,463</u>	<u>257,832</u>
Разходи по издръжка на дейност управление на електроенергийната система	(24,578)	(27,201)
Междооператорско компенсиране за използване на преносните мрежи	(5,118)	(1,552)
Отчетна стойност на ел. енергия за балансиращ пазар	(134,985)	(88,777)
Отчетна стойност на закупена разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги, в т.ч.	(71,427)	(79,398)
студен резерв	(41,094)	(62,635)
третично регулиране от ВЕЦ	(0)	(0)
резерв допълнителни услуги	(30,333)	(16,763)
Разходи за закупена разполагаемост за системни услуги, в т.ч.	(0,000)	(46)
вторично регулиране от ТЕЦ	(0)	(0)
първично регулиране от ТЕЦ	(0)	(0)
други услуги от ТЕЦ	(0)	(46)
Разходи по управление на електроенергийната система	<u>(236,108)</u>	<u>(196,974)</u>
Брутна печалба/(загуба) от дейност управление на електроенергийната система	<u>45,355</u>	<u>60,858</u>

Приходи от достъп до преносната мрежа

Всички потребители или снабдители в т.ч. разпределителни предприятия, присъединени към електропреносната мрежа от една страна и производители и търговци, които са продавачи по „външен график“, сключват договори с ЕСО ЕАД за достъп до електропреносната мрежа и заплащат цена за достъп, която се регулира от ДКЕВР. Приходите от цена достъп без достъп ВЕИ за отчетените количества 42 872 905 MW*h (2014 : 4) 157 159 MW*h) възлиза на 55 040 хил.лв (2014: 83 598 хил. лв.). Отчетените приходи от достъп от ВЕИ за 2015 година възлизат на 12 560 хил. лв. (за 2014 година: 5 256 хил. лв.).

Бележки към финансовия отчет

5. Приходи (продължение)

5 (а) Управление на електроенергийната система (продължение)

Приходи от предоставено търговско право за пренос

В съответствие с многостранното споразумение за междуоператорско компенсиране за разходите и в резултат на приемането на трансгранични потоци електроенергия през 2015 г. е признат приход за Дружеството на обща стойност 40,254 хил. лв (2014 г.: 70,958 хил. лв).

С Протокол № 71-2013 от 11.12.2013г. Съветът на директорите на „Български енергиен холдинг“ ЕАД (БЕХ ЕАД), в качеството му на едноличен собственик на капитала на НЕК ЕАД и ЕСО ЕАД е взето решение за преобразуване чрез отделяне на имуществото на НЕК ЕАД, свързано с дейността „пренос на електрическа енергия“ и преминаването му към ЕСО ЕАД, като Решението за преобразуване е вписано в търговския регистър на 04.02.2014г. От датата на вписване на преобразуването е в сила и Лиценз № Л-419-04/18.12.2013 г. за пренос на електрическа енергия, който ЕСО ЕАД притежава.

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, ЕСО ЕАД е длъжен да прилага изискванията на Регламент (ЕО) №714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година. Съгласно т. 6, чл. 16 от същия всички приходи от разпределението на междусистемните електропроводи се използват за следните цели:

а)гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет; и/или

б)поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез мрежови инвестиции, по-специално в нови междусистемни електропроводи.

Ако приходите не могат да бъдат използвани ефективно за целите, посочени в първа алинея, букви а) и/или б), те може да бъдат използвани при условие одобрението на регулаторните органи на съответните държави-членки до максимална сума, която се определя от тези регулаторни органи като приход, който се взема предвид от регулаторните органи при одобряване на методиката за изчисляване на мрежовите тарифи и/или фиксирането на мрежовите тарифи.

През 2015 г. в ГФО на ЕСО ЕАД е заделена сума в кредита на сметка 755 Специален резерв, съгласно Регламент 714/2009 в размер на 103,330 хил.лв. от постъпленията за ТПП през 2015 г. и по дебита на същата сметка са осчетоводени 40,254 хил.лв. за покриване на разходите за намаляване на цената достъп.

Продажба на електрическа енергия от балансиращ пазар

От 01 юни 2014 г. е въведен почасов пазар по всички сделки с електрическа енергия. Общият енергиен недостиг и общият енергиен излишък спрямо 2013 г. нарастват значително, поради стартиране на балансиращия пазар и балансиране на всички участници в рамките на балансиращите групи.

Общият енергиен недостиг за 2015 г. е 968 079 MWh, спрямо 590 796 MWh през 2014 г., и представлява 3.12 % от регистрираните графици. Енергията за покриване на енергийния излишък през 2015 г. е 1 462 416 MWh, спрямо 1 229 204 MWh през 2014 г., и представлява 4.71% от регистрираните графици. Изхождайки от това, че всички участниците подлежат на балансиране, отклоненията са в рамките на стандартните отклонения и показват добри прогнози и неголеми допълнителни разходи за балансиране. Пазарът е структуриран оптимално от гледна точка на прехвърлянето на отговорността за балансиране и групиране на участниците. ЕСО определя за всеки период на сетълмент две цени на балансираща енергия. Средната цена за 2015 г., за

Бележки към финансовия отчет

енергиен недостиг е 184,63 лв./MWh, спрямо 199,13 лв./MWh през 2014 г.. Средната цена за 2015 г. за енергиен излишък е 10,83 лв./MWh, спрямо 15,46 лв./MWh през 2014 г. Съгласно методиката за определяне на цените на балансиращата енергия, цените се определят на база предоставените цени от доставчиците на балансираща енергия, енергията за регулиране нагоре и регулиране надолу, необходима за балансиране на ЕЕС, и реализираните небаланси от търговските участници за всеки период на сепълмент.

5. Приходи (продължение)

5(6) Пренос, експлоатация и поддръжка на електропреносната мрежа

<i>В хиляди лева</i>	2015	2014
Приходи от пренос на електрическа енергия през ЕПМ	296,840	205,396
Технологични разходи	(50,579)	(56,728)
Разходи по издръжка на дейност пренос	(269,832)	(251,727)
Брутна печалба/загуба на дейност пренос	(23,751)	(103,059)
Обща брутна печалба/загуба от услуги по пренос, експлоатация и поддръжка на електропреносната мрежа	(23,751)	(103,059)

Бележки към финансовия отчет

6. Други приходи от дейността

В хиляди лева

	2015	2014
Приходи от реактивна енергия	25,967	28,104
Приходи от неустойки по неизпълнение на договорни задължения	4,599	11,549
Приходи от финансираня	4,159	1,350
Приходи от такса управление, тръжна документация, надлимитни телефонни разходи	2,072	1,122
Приходи от наеми и други услуги	5,997	4,191
Приходи от спомагателни дейности	4,406	1,241
Приходи от излишъци и ликвидация на машини и съоръжения	47	107
	<u>47,247</u>	<u>47,664</u>

Бележки към финансовия отчет
7. Разходи за материали

Виж счетоводна политика в Бележка 34(е)

В хиляди лева

	2015	2014
Разходи за течни горива и смазочни материали	(1,967)	(2,204)
Разходи за резервни части	(3,101)	(2,102)
Разходи за основни материали	(3,130)	(2,517)
Разходи за работно облекло	(369)	(676)
Разходи за инструменти и инвентар	(370)	(292)
Разходи материали охрана на труда	(521)	(678)
Разходи за други материали	(55)	(59)
Разходи за канцеларски материали и консумативи	(329)	(309)
Разходи за придобиване на нетекущи активи по стопански начин	(597)	(237)
	<u>(10,440)</u>	<u>(9,074)</u>

8. Разходи за външни услуги

В хиляди лева

	2015	2014
Разходи за ремонти	(11,481)	(10,605)
Разходи за наеми	(685)	(944)
Разходи за охрана обекти	(5,510)	(3,983)
Разходи за съобщителни услуги	(718)	(710)
Разходи за отопление и осветление	(1,223)	(1,104)
Разходи за застраховки	(20,137)	(19,040)
Разходи за абонаментно поддържане на техника	(395)	(407)
Разходи за информационни услуги	(1,131)	(2,232)
Разходи за други външни услуги	(2,538)	(1,697)
Разходи за независим финансов одит	(30)	(46)
Разходи за данъци и такси	(630)	(404)
Разходи за трансграничен капацитет	(5,118)	(1,552)
	<u>(49,596)</u>	<u>(42,724)</u>

9. Разходи за възнаграждения на наети лица

Виж счетоводна политика в Бележка 34(г)

В хиляди лева

	Бел.	2015	2014
Заплати и възнаграждения		(78,766)	(71,918)
Разходи свързани с планове за дефинирани доходи	21	(6)	(3)
Разходи за начислен неизползван платен годишен отпуск		(348)	(455)
		<u>(79,120)</u>	<u>(72,376)</u>

Бележки към финансовия отчет

10. Разходи за социално осигуряване и надбавки

В хиляди лева	2015	2014
Пенсионни и здравни вноски	(17,290)	(15,582)
ТЗЛБ, ПКБ	(1,267)	(1,156)
Социални разходи, надбавки и помощи персонал	(29,025)	(26,517)
Разходи за допълнително здравно осигуряване	(896)	(75)
Разходи за допълнително доброволно пенсионно осигуряване	(2,012)	(2,005)
Разходи за социални осигуровки върху начислен неизползван платен годишен отпуск	-	-
	(50,490)	(45,335)

11. Други разходи

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Разходи за командировки		(867)	(694)
Еднократни данъци		(43)	(41)
Разходи за обучение и квалификация		(121)	(71)
Разходи за дарения		(155)	(33)
Разходи за местни данъци и такси		(1,329)	(1,063)
Загуба от обезценка на търговски вземания	27	(9)	(31)
Загуба от обезценка на материални запаси	16	-	-
Разходи за временна цена достъп	(5a)	-	-
Обезценка на дълготрайни активи		(208)	-
Обезценка на финансови активи	18	(1,091)	-
Отчетна стойност на продадени активи		(254)	-
Други разходи		(2,482)	(7,727)
		(6,559)	(9,661)

Други разходи за 2015 г. в размер на 2,482 хил.лв, които включват 579 хил. лв разходи за брак на дълготрайни активи, материални запаси и отписани липси без вина на МОЛ, 595 хил.лв изплатена присъдена сума на „ПОЛИМЕРИ“ АД по ТД 518/2014г. на СГС, с влязло в сила съдебно решение №1219/23.07.2014 г. и тристранно споразумение от 16.10.2015 г., 15 хил. лв изплатени съдебни разноси на ЗАД АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ ЕАД, съгласно определение №884/17.11.2015г. на КЗК, 88 хил.лв изплатена сума по изпълнителни листа ГД №158/2014г. и ГД №70718/2011г., 117 хил. лв.- изплатена сума по ИД по описа на ЧСИ по ТД №554/2015г. на САС, в полза на „КАЛИАКРА УИНД ПАУЪР“ АД, 13 хил. лв.- отписани присъдени вземания съгласно протокол на УС на ЕСО ЕАД, 44 хил. лв.- изплатена сума за обезщетения от нанесени щети при ремонти на съоръжения, 37 хил.лв.- корекция достъп ВЕИ за неплатени суми от 2012г. съгласно споразумение от м.11.2015г. с БАД ГРАНИТОИД АД, 63 хил.лв.-пестовка по договор №ТС 2653223/2007г. и решение на арбитражен съд при БТПП по дело 118/2014г. заведено от СТАРТ ИНЖЕНЕРИНГ, 649 хил.лв.-членски внос ENTSO-E, НТСЕБ и Камара на инженерите в инвестиционното проектиране, 129 хил.лв – разходи за представителни цели, делегации и международни прояви и 108 хил. лв – провизия за екология за 2016г.

Бележки към финансовия отчет

11. Други разходи (продължение)

Други разходи за 2014 г. в размер на 7,727 хил.лв, които включват 2,069 хил. лв разходи за брак на активи в процес на изграждане, 2,866 хил.лв разходи за отписани вземания от клиенти с изтекъл давностен срок, 954 хил.лв 50 % разход от сумата по изпълнително дело №20148480401581 от ЧСИ Росица Апостолова като солидарен длъжник заедно с НЕК ЕАД по арбитражно дело № 74/2014 г., образувано от ДАНС Енерджи ООД и 809 хил. лв разходи за брак на дълготрайни активи и материални запаси.

12. Финансови приходи и разходи

Виж счетоводна политика в Бележки 34(б)

Признати в печалби и загуби

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Лихви по разплащателни сметки		776	528
Лихви по депозитни сметки		1,169	109
Приходи от курсови разлики (нетно)		4	2
Финансови приходи		1,949	639
Разходи за лихви от задължения за обезщетения за пенсиониране	21	()	(515)
Разходи за лихви		(302)	(58)
Нетна загуба от валутни курсови разлики		(315)	(17)
Банкови такси		()	(35)
Финансови разходи		(617)	(625)
Нетни финансови разходи/приходи признати в печалби и загуби		1,332	14

Бележки към финансовия отчет

13. Имоти, машини, съоръжения и оборудване

Виж счетоводна политика в Бележки 34(жс)

В хиляди лева	Земни и сгради	Машини, съоръжения и оборудване	Транспортни средства	Стопански инвентар и други	Разходи за придобиване на ДМА	Общо
Отчетна стойност						
Баланс към 1 януари 2014	16,348	36,093	15,094	1,312	0,235	69,082
Придобити ДМА-преработване	137,170	1 980,946	3,700	403,000	107,129	2 229,347
Придобити активи	-	-	-	-	26,487	26,487
Отписани активи	-7,000	-1,478	-133,000	-30,000	-2,108	-3,756
Трансфери	384,000	81,095	435,000	9,000	-81,923	-
Баланс към 31 декември 2014	153,894	2 096,656	19,096	1,694	49,820	2 321,160
Баланс към 1 януари 2015	153,894	2 096,656	19,096	1,694	49,820	2 321,160
Придобивания	-	-	-	-	41,764	41,764
Трансфер	1,533	31,428	0,000	0,048	-33,009	0,000
Преоценка -увеличение резерв	6,178	290,737	0,331	-	-	297,246
Преоценка -намаление резерв	-0,473	-16,736	-	-	-	-17,209
Преоценка -увеличение приход	0,000	-	-	-	-	0,000
Преоценка -намаление разход	-0,178	-0,030	-	-	-	-0,209
Преоценка отписване отч. ст.	-6,646	-249,822	-2,586	-	-	-259,053
Отписвания	-0,006	-0,921	-0,208	-0,054	-0,269	-1,458
Баланс към 31 декември 2015	154,302	2 151,312	16,634	1,688	58,306	2 382,242
Амортизация и загуби от обезценка						
Баланс към 1 януари 2014	-0,272	-24,501	-10,420	-1,235	-	-36,428
Амортизации-преработване	-4,493	-127,673	-3,418	-359,000	-	-135,943
Амортизация за годината	-2,081	-97,545	-2,321	-45,000	-	-101,992
Отписани	0,001	1,125	0,104	0,028	-	1,258
Баланс към 31 декември 2014	-6,845	-248,594	-16,055	-1,611	-	-273,105
Баланс към 1 януари 2015	6,845	248,594	16,055	1,611	0	273,105

Бележки към финансовия отчет

Преоценка - намаляване отч. Ст.	-6,646	-249,822	-2,586	-	-	-259,053
Годишна амортизационна квота	2,442	104,451	1,618	-	-	108,547
Описани	0,000	-0,723	-0,163	0,035	-	-0,939
Баланс към 31 декември 2015	2,642	102,500	14,923	1,593	0	121,659
Балансова стойност	-	-	-	-	-	0,000
Към 1 януари 2015	147,049	1 848,062	3,042	0,083	49,820	2 048,056
Към 31 декември 2015	151,661	2 048,812	1,711	0,095	58,306	2 260,583

ВЯРНО С ОРГИНАЛА

Бележки към финансовия отчет

13. Имоти, машини, съоръжения и оборудване (продължение)

Преценка на имоти машини и съоръжения

С ефективна дата 30 юни 2015 г. е извършена преценка на земи и сгради, машини, съоръжения и оборудване, специализирани транспортни средства, за които е избран модела за последваща оценка по справедлива стойност.

Оценката на текущите активи е извършена от независим лицензиран оценител. Оценката е извършена в съответствие със Закона за независимите оценители, Стандартите за бизнес оценяване и действащото към датата на изготвяне на доклада приложимо законодателство в Република България.

Оценката на текущите активи е извършена като за земи и административни сгради е приложен метода на пазарните сравнения (аналози), докато за всички останали активи е приложен метода на вещната стойност. В допълнение преоценената стойност на активите оценени по метода на вещната стойност е тествана за обезценка, с оглед определяне дали преоценената стойност е възстановима. В резултат на теста за обезценка не е възникнала необходимост от намаление на преоценената стойност.

За нуждите на оценката са използвали различни информационни източници:

- Общо икономическа информация;
- Индекси за изменения на валутни курсове;
- Извършено проучване и информация за пазара на недвижими имоти, реализирани сделки и наеми за района, в който се намира оценявания имот;
- Собствена база от данни на лицензирания оценител и други допускания и ограничаващи условия.

За земите са използвани сравними пазарни цени на терени, които са коригирани с коефициенти за отчитане на: изграденост и състояние на прилежащата инфраструктура, транспортен достъп и наличие на път, големина и делимост, действително и възможно застрояване и използване.

Преоценката на машини, съоръжения, оборудване и транспортна техника със специално предназначение от независим лицензиран оценител.

За извършената оценка на текущи активи, е направен анализ на следните фактори:

- оценка на техническото състояние
- натоварване/фактически капацитет
- инвестиционна стойност
- коефициенти на годност – физически, технологичен, икономически

Бележки към финансовия отчет**13. Имоти, машини, съоръжения и оборудване (продължение)****Активи без документи за собственост**

Към 31.12.2015 г. в ЕСО ЕАД са налице недвижими имоти на 564 позиции дълготрайни материални активи по счетоводни регистри без документ за собственост. На база счетоводни данни недвижимите имоти, собственост на „ЕСО“ ЕАД без документи за собственост са с балансова стойност към 31.12.2015 година в размер на 6 938 901,65 лева, в това число стъпки по електропроводи в размер на 1 371 638,59 лв. Недвижимите имоти без документи за собственост са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД по счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД на основание, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година Решение с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване. Недвижимите имоти без документ за собственост по МЕР и в ЦУ са както следва:

- Недвижими имоти без документ за собственост в ЦУ на „ЕСО“ ЕАД – 4 позиции с балансова стойност 2 219 112,07 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР София град – 6 позиции с балансова стойност 291 319,16 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР София област – 119 позиции с балансова стойност 796 873,94 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Благоевград – 27 позиции с балансова стойност 153 141,44 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Монтана – 42 позиции с балансова стойност 88 617,59 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Плевен – 44 позиции с балансова стойност 114 810,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Горна Оряховица – 44 позиции с балансова стойност 204 322,01 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Русе – 17 позиции с балансова стойност 121 576,80 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Шумен – 44 позиции с балансова стойност 142 293,80 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Варна – 59 позиции с балансова стойност 124 139,26 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Бургас – 72 позиции с балансова стойност 1 962 993,01 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Стара Загора – 10 позиции с балансова стойност 532 994,49 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Хасково – 35 позиции с балансова стойност 44 935,00 лв.
- Недвижими имоти без документ за собственост в МЕР Пловдив – 41 позиции с балансова стойност 141 773,08 лв.

Заложени активи

Към 31 декември 2015 Дружеството не е заложило имоти, машини, съоръжения като обезпечение по свои задължения.

Бележки към финансовия отчет
14. Нематериални активи

Вижте счетоводна политика в Бележка 34(з)

В хиляди лева	Патенти и лицензи	Софтуер	Други	Разходи за придобиване на ДМА	Общо
Отчетна стойност					
Баланс към 1 януари 2014	1,053	16,600	485		18,138
ДМА от преобразуване	2,920	3,877	1,585		8,382
Отписани	(36)	(540)			(576)
Трансфер	2,139	879		(3,018)	0
Новопридобити				3,018	
Баланс към 31 декември 2014	6,076	20,816	2,070	0,000	28,962
Баланс на 01 януари 2015	6,076	20,816	2,070	0,000	28,962
Придобити	0,000	1	0,000	3,301	3,301
Отписани	(225)	(20)	(3)	0	(248)
Трансфери	1,704	1,275	322	(3,301)	0
			0,000		
Салдо към 31 декември 2015	7,555	22,072	2,388	0,000	32,015
Амортизации и загуби от обезценка					
Баланс към 1 януари 2014	(1,011)	(13,188)	(446)		(14,645)
Амортизация за годината	(0,126)	(2,499)	(138)		(2,763)
Амортизации – преобразуване	(2,791)	(3,649)	(1,156)		(7,596)
Отписани	36	54			0
Баланс към 31 декември 2014	(3,892)	(18,796)	(1,740)		(24,428)
Баланс на 1 януари 2015	3,892	18,796	1,740		24,428
Годишна амортизационна квота	620	1,571	195		2,385
Отписани	(225)	(20)	(3)		(248)
Баланс към 31 декември 2015	4,286	20,347	1,931	0,000	26,565
Балансова стойност					
Салдо към 1 януари 2015	2,184	2,020	330	0,000	4,534
Салдо към 31 декември 2015	3,268	1,725	0,457	0,000	5,450

Обезпечение

Дружеството не е заложило нематериални активи като обезпечение по свои задължения.

15. Данъци

Виж счетоводна политика в Бележка 34(д)

Разходи за данъци

В тысячу leva

2015

2014

Данъци признати в печалби и загуби

Текущ данък

Данък за текущата година

(7.775)

1

Отсрочен данък

Възникване и обратно проявление на временни разлики

717

1,699

Общо разходи за данъци

(7,058)

1.699

* візж беларуска 33

Данъци признати в друг всеобхватен доход

За годината, приключваща на 31 декември

В тисяди лева

В хиляди лева	2015			2014		
	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци	Преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетно от данъци
Преоценка на имоти, машини и съоръжения	280,037	(28,004)	252,033	-	-	-
Актьорски печалби(загуби) по планове с дефинирани доходи	(1,898)	190	(1,708)	(1,242)	124	(1,118)
	278,139	(27,814)	250,325	(1,242)	124	(1,118)

* виж бележка 33

Бележки към финансовия отчет

Съответните данъчни периоди на Дружеството могат да бъдат обект на проверка от Данъчните органи до изтичането на 5 години от края на годината, в която е подадена декларация или е следвало да бъде подадена декларация, като могат да бъдат наложени допълнителни данъчни задължения или глоби съобразно интерпретирането на данъчното законодателство. На ръководството на Дружеството не са известни обстоятелства, които биха могли да доведат до възникване на допълнителни съществени задължения в тази област. Последната приключила данъчна проверка на Дружеството за данък добавена стойност е направена през 2012 г. и обхваща периода до 31 декември 2008 г. Последната данъчна проверка за корпоративно подоходно облагане е извършена през 2015 година обхваща период до 31 декември 2010 г.

Признати отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъчни активи и пасиви в баланса на ЕСО ЕАД към 31.12.2015 г. се дължат на следните позиции:

В хиляди лева	Активи		Пасиви		Нето	
	2015	2014	2015	2014	2015	2014
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	-	-	162,007	130,682	162,007	130,682
Финансиране на ДА и други	(7,311)	(3,430)	-	-	(7,311)	(3,430)
Задължения по планове за дефинирани доходи	(413)	(265)	-	-	(413)	(265)
Задължения към персонала	(71)	(72)	-	-	(71)	(72)
Начисления за неизползван платен годишен отпуск	(95)	(104)	-	-	(95)	(104)
Обезценка материални запаси	(945)	(849)	-	-	(945)	(849)
Обезценка търговски вземания	(21)	-	-	-	(21)	-
Данъчни (активи) пасиви	(10,454)	(6,227)	162,007	130,682	151,553	124,455
Нетиране на данъците	162,007	130,682	(162,007)	(130,682)	-	-
Нетни данъчни (активи) пасиви	151,553	124,455	-	-	151,553	-

* виж бележка 33

При определяне на текущия и отсрочените данъци, Дружеството е възприело за счетоводната база, описаните в бележка 2.

При изчисление на отсрочените данъци към 31 декември 2015 година е приложена данъчна ставка 10%, която е определена със Закона за корпоративното подоходно облагане за 2015 година (за 2014 година е използвана също 10% ставка, която е приложимата съгласно закона за 2014 година).

Бележки към финансовия отчет

15. Данъци (продължение)

Движения на отсрочените данъци през годината

В хиляди лева	Баланс 1 януари 2014	Призати в печалби и загуби	Призати в друг всеобхватен доход	Баланс 31 декември 2014	Призати в печалби и загуби	Призати в друг всеобхватен доход	Баланс 31 декември 2015
<i>* виж бележка 33</i>							
Имоти, машини, съоръжения и Финансиране на ДА и други	136,285	(5,603)	-	130,682	3,321	28,004	162,007
Задължения по планове за дефинирани доходи	(2,598)	(833)		(3,430)	(3,881)		(7,311)
Задължения към	(1,312)	(71)	(124)	(1,507)	99	(190)	(1,598)
Начисления за	(525)	261	-	(265)	(147)	-	(412)
неизползван платен	(50)	22	-	(72)	1	-	(71)
Обезценка материални	(146)	42	-	(104)	9	-	(95)
Обезценка търговски	(1,102)	253	-	(849)	(97)	-	(946)
Обезценка активи					(21)		(21)
	130,552	(5,973)	(124)	124,455	(716)	27,814	151,553

** виж бележка 33*

Бележки към финансовия отчет

16. Материални запаси

Виж счетоводна политика в Бележка 34(е)

В хиляди лева	2015	2014
Електроматериали	6,965	5,031
Оборудване електро	3,879	3,702
Материали за АСДУ	1,111	1,249
Материали механични	912	902
Горива, масла и химикали	230	310
Други материали	668	749
Друго оборудване	278	241
Обезценка материални запаси	(953)	(1,043)
	<u>13,090</u>	<u>11,140</u>

Промените в обезценката на материали са:

Обезценка	2015	2014
В хиляди лева		
Баланс на 1 Януари	(1,043)	(1,461)
Начислена обезценка на материали		-
Отписана обезценка на материали	90	(418)
Баланс на 31 Декември	<u>(953)</u>	<u>(1,043)</u>

17. Търговски вземания

Виж счетоводна политика в Бележки 34(и)

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Търговски вземания		68,835	42,884
Търговски вземания от клиенти достъп и реактивна		10,958	3,253
Търговски вземания от клиенти балансиращ пазар		12,544	11,917
Присъдени и съдебни вземания		35,354	13,627
Обезценка на търговски вземания		(9,453)	(1,334)
	27	<u>118,238</u>	<u>70,347</u>

Експозицията на дружеството спрямо рисковете от промяна на лихвените проценти и анализ на чувствителността на финансовите активи и пасиви са оповестени в бележка 27 Финансови инструменти.

Бележки към финансовия отчет

18. Други вземания

В хиляди лева	2015	2014
Предплащания	783	1,421
Парични средства КТБ	–	5,451
Други вземания	783	12,661
Данък сгради за възстановяване	–	33
ДДС за възстановяване	248	–
Корпоративен данък за възстановяване	–	6,726
	248	6,759

Съдебни вземания – парични средства в Корпоративна Търговска Банка (КТБ)

В срока по чл. 63, ал.1 от Закона за банковата несъстоятелност ЕСО ЕАД е предявило по съдебен ред през 2015 г. вземанията си от КТБ АД в несъстоятелност, като същите вземания са прехвърлени от „Други вземания“ в „Съдебни вземания“. С решение по т.1.9.2 от Протокол № 11-2016 от 01.03.2016 г. на Съвета на директорите на БЕХ ЕАД, беше одобрено прилагането на единен подход за обезценяване на вземанията на дружествата от групата на БЕХ ЕАД от „Корпоративна търговска банка „ АД – в несъстоятелност. Подходът предвижда в годишните финансови отчети за 2015 г. на дружествата от групата да бъде осчетоводена обезценка в размер на 20 % от стойността на признатите вземания. В изпълнение на горесцитираното решение, ЕСО ЕАД е начислило обезценка в размер 1 091 хил. лв, представляващо 20 % от признатото съдебно вземане от 5 456 хил. лв към 31.12.2015 г.

19. Пари и парични еквиваленти

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Парични средства в каса лева		1	3
Парични средства в каса във валута		15	15
Парични средства по банкови сметки		290,981	119,296
	27	290,997	119,314

Експозицията на дружеството спрямо рисковете от промяна на лихвените проценти и анализ на чувствителността на финансовите активи и пасиви са оповестени в бележка 27 *Финансови инструменти*.

Бележки към финансовия отчет

20. Капитал и резерви

ЕСО^м ЕАД е с капитал 66 042 523 (шестдесет и шест милиона четиридесет и две хиляди петстотин двадесет и три) лева, разпределен в 66 042 523 (шестдесет и шест милиона четиридесет и две хиляди петстотин двадесет и три) поименни акции с номинална стойност 1 лев всяка една. Капиталът е изцяло внесен от „НЕК“ ЕАД, както следва:

- 57 847 195 (петдесет и седем милиона осемстотин четиридесет и седем хиляди сто деветдесет и пет) лв. - непарична вноска – недвижими имоти и активи .
- 2 482 167 два милиона четиристотин осемдесет и две хиляди сто шестдесет и седем) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2008 г.,
- 5 660 561 (пет милиона шестстотин и шестдесет хиляди петстотин шестдесет и един) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2010 г. и
- 52 600 (петдесет и две хиляди и шестстотин) лева, чрез превръщане на част от неразпределената печалба за 2011 г

Обикновени акции

Всички акции имат еднакъв ранг по отношение на остатъчните активи на Дружеството. Притежателите на обикновени акции имат право да получават дивиденди и имат право на един глас на акция по време на събрания на Дружеството. По отношение на акции на компанията, които се притежават от Дружеството, всички права са прекъснати, докато тези акции се произдадат.

Дивиденди

През 2015г. и 2014г. Дружеството не е разпределяло дивиденди към едноличния собственик на капитала. През 2012 г. бяха заделени дивиденди в размер на 76,650 хил. лв. съгласно решение от 27 юни 2012 г. на Съвета на директорите на НЕК ЕАД (едноличен собственик на капитала на Дружеството към тази дата). Сумата представлява 1.16 лв. на акция.

Законов резерв

Законовият резерв се формира по реда на член 246, ал. (1) и (2) от Търговския закон. В Общите резерви се натрупва най-малко 1/10 от печалбата, която се отделя до достигане на 2.5/10 от регистрирания капитал, съгласно Устава на Дружеството. Средствата от общи резерви могат да бъдат използвани за покриване на загуби от дейността на дружеството.

Съгласно Решение на БЕХ ЕАД с Протокол №40/31.07.2013 г., загубата на ЕСО ЕАД за 2012 г. в размер на 38,117 хил. лв е покрита от средствата по фонд „Резервен“ в размер на 16,497 хил. лв. а разликата от 21,620 хил. лв е отразена като непокрита загуба от минали години.

Съгласно решение на БЕХ ЕАД с протокол 26-2015г. /09-06-2015г. от печалбата за 2014г. е отчислена 1/10 за вноска във фонд Резервен в размер на 1,963 хил.лв., а останалите 17.670 хил.лв. са отнесени в неразпределена печалба.

Бележки към финансовия отчет

20. Капитал и резерви (продължение)

Преоценъчен резерв и Други резерви

Преоценъчният резерв на дружеството е формиран в резултат на преценка на имоти, машини, съоръжения и оборудване. Съгласно българското законодателство преоценъчният резерв, формиран от преценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване, не може да се разпределя за дивиденди.

На основание Решение на едноличния собственик на капитала на Дружеството, документирано с Протокол №71-2013 на „БЕХ“ ЕАД за преобразуване, вписано в търговския регистър на 04.02.2014 година, са прехвърлени от „НЕК“ ЕАД 353,275 хил.лв представляващи допълнителни резерви, отразени в счетоводните регистри на „ЕСО“ ЕАД и представени в Други Резерви – 353,268 хил. лв и 7 хил. лв - Резерв от преценки по план с дефинирани доходи.

Преоценката на нетните пасиви по плановете с дефинирани доходи на персонала, в едно с с ефектът от данъците върху доходите, отнасящи се до компонентите на друг всеобхватен доход възлизащи на 2,499 хил.лв., са представени в отделна секция „Резерв от преценки по план с дефинирани доходи“ в Отчета за Промените в Собствения Капитал, за годината завършваща на 31.12.2015 г.

Към 31.12.2014 г. дружеството е отнесло приходи за бъдещи периоди от присъединяване в размер на 36,283 хил.лв. получени с дейността „пренос на електрическа енергия“ към стойностите получени в допълнителни резерви в резултат на прехвърлянето на дейността „пренос на електрическа енергия“, съгласно МСС 18“Приходи и Разяснение .

21. Доходи на наети лица

Виж счетоводна политика в Бележка 34(г)

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Дългосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране		14,597	13,481
Краткосрочни задължения за обезщетения при пенсиониране		1,386	1,592
Общо задължения за доходи на наети лица		15,983	15,073

Задължения за плановете с дефинирани доходи при пенсиониране

Дружеството има задължение за изплащане на доход при напускане на тези свои служители, които се пенсионира в съответствие с изискванията на чл. 222, § 3 от Кодекса на Труда (КТ) в България. Съобразно тези разпоредби на КТ, при прекратяване на трудовия договор на служител, придобил право на пенсия, работодателят му изплаща обезщетение в размер на две брутни работни заплати. В случай, че работникът или служителът има натрупан стаж от 10 и повече години към датата на пенсиониране, обезщетението е в размер на шест брутни работни заплати.

Приблизителният размер на задълженията за плановете с дефинирани доходи при пенсиониране към всеки отчетен период и разходите признати в печалби и загуби се базират на актюерски доклади (информация за използваните параметри и предположения е оповестена по-долу).

Плана за дефинирани доходи (задължение за изплащане на доход при пенсиониране) е нефинансиран.

Бележки към финансовия отчет

21. Доходи на наети лица (продължение)

Движения на настоящата стойност на задълженията по планове с дефинирани доходи

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Настояща стойност на задълженията към 1 януари		15,073	12,858
Начално задължение на прехвърления персонал от НЕК ЕАД към ЕСО ЕАД на 04.02.2014 г.			267
Платени суми		(2,790)	(1,803)
Разходите за настоящи услуги		1,241	1,994
Разходи за лихви		561	515
Преоценки:			
Корекции произтекли от опита и действителността			-
Актуерски (печалби)/загуби от промени в демографски предположения			-
Актуерски (печалби)/загуби от промени във финансови предположения		(1,898)	1,242
Настояща стойност на задълженията към 31 декември	34 (2)	<u>15,983</u>	<u>15,073</u>

Разходите са признати в следните позиции от отчета за всеобхватния доход

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Разходи за текущи услуги	9	(1,241)	(1,994)
Разходи за лихви върху задължението	12	(561)	(515)
Актуерска печалба/(загуба)	15	(1,898)	(1,242)
		<u>(3,700)</u>	<u>(3,751)</u>

Актуерски предположения

Основните актуерски предположения към датата на отчета (представени като осреднени стойности) са представени както следва:

	2015	2014
Дисконтов процент към 31 декември	2,8%	3,8%
Нива на бъдещи заплати	3%	3%
Нива на бъдещи доходи	3%	3%

Задължение по план с дефинирани доходи
Увеличение Намаление

Ефект в хиляди лева

Бъдещо увеличение на заплатите (0.5% изменение)	594	-557
Дисконтов процент (0.5% изменение)	-555	597
Бъдещо увеличение на текуществото (0.5% изменение)	-662	578

Въпреки че анализа не взема пред вид пълното разпределение на паричните потоци очаквани по плана, той предоставя приближение за чувствителността на изложените допускания.

Бележки към финансовия отчет

21. Доходи на наети лица (продължение)

Възнагражденията на одитния комитет на ЕСО ЕАД за отчетния период са обобщени както следва:

В хиляди лева

	2015	2014
Бел.		
Възнаграждения на Одитния Комитет[ОК]	46	32
Социални осигуровки върху възнаграж. на членовете на ОК	3	3
Общо задължения за доходи на наети лица	49	35

Сума на неуредени задължения свързани с възнаграждения и осигуровки на членовете на одитния комитет (2015: 0 хил.лв; 2014: 0 хил.лв.).

22. Приходи за бъдещи периоди

В хиляди лева

	2015	2014
Отсрочени приходи – дългосрочни по Регламент 714/2009	129,304	76,403
Отсрочени приходи – краткосрочни	769	1,177
	130,073	77,580

Притежавайки лиценза за пренос на електрическа енергия и активите от електроенергийната система, ЕСО ЕАД е длъжно да прилага изискванията на Регламент (ЕО) №714/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година. Съгласно т. 6, чл. 16 от същия всички приходи от разпределението на междусистемните електропроводи се използват за следните цели:

- а) гарантиране на действителната наличност на разпределения капацитет, и/или
- б) поддържане или увеличаване на междусистемните капацитети чрез мрежови инвестиции, по-специално в нови междусистемни електропроводи.

23. Приходи от отсрочено финансиране

В хиляди лева

	2015	2014
Отсрочено финансиране - дългосрочна част	77,367	38,066
Отсрочено финансиране - краткосрочна част	2,525	1,750
	79,892	39,816

През м. 12/ 2015 на основание Заповед Е-РД-16-666/23.12.2015 на МЕ са одобрени средства за възстановяване по НПИ в размер на 40 660 хил. лева, от които реално получените суми до 31/12/2015г. са в размер на 16 853 хил. лева. Останалата сума е отнесена като вземане по сметка 498. През годината е признат приход от финансиране по НПИ в размер на 2 591 хил. лева.

Бележки към финансовия отчет

24. Търговски и други задължения

Виж счетоводна политика в Бележки 34(и)

Търговски задължения

Експозицията на Дружеството към валутен и ликвиден риск свързан с търговски и други задължения е оповестена в бележка 27 Финансови инструменти..

В хиляди лева

	2015	2014
Бел.		
Аванси по присъединяване към ЕПМ	535	535
	<u>535</u>	<u>535</u>
Задължения към доставчици на материали и услуги	5,556	16,982
Задължения към доставчици на студен резерв и услуги	4,938	4,994
Задължения към доставчици на балансиращ пазар	4,094	2,548
Задължения към застрахователи	587	-
Други търговски задължения	4,866	-
Доставчици на нетекущи активи	4,616	1,778
	<u>24,657</u>	<u>26,302</u>
27	<u>25,192</u>	<u>26,837</u>

25. Други задължения

В хиляди лева

	2015	2014
Бел.		
Депозити по търгове	13	5,526
Гаранции по договори	1,428	1,043
Задължения към персонала	8,204	6,181
Задължения за обществено осигуряване	3,396	3,276
Други	11,208	498
	<u>24,249</u>	<u>16,524</u>

26. Задължения за данъци

В хиляди лева

	2015	2014
Разчети за корпоративен данък върху печалбата	46	-
Разчети по данък добавена стойност	-	5,806
Разчети по данък върху доходите на физическите лица	1,781	1,698
Разчети по ЗКПО	49	-
Други данъци, дългове и акцизи	2	52
	<u>1,879</u>	<u>7,556</u>

Бележки към финансовия отчет

27. Финансови инструменти

(а) Счетоводни класификации и справедлива стойност

Таблицата показва балансовите и справедливите стойности на финансовите активи и финансовите пасиви, включително нивата им в йерархията на справедливите стойности. Не е включена информация за справедливите стойности, ако балансовата стойност е разумно приближение на справедливата стойност.

31 декември 2015	Балансова стойност				Справедлива стойност			
В хил. лева	Бел.	Засни и вземания	Други финансови пасиви	Обща	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Вземания от свързани лица	30	9,997	-	9,997	-	-	-	-
Търговски вземания	17	118,238	-	118,238	-	-	-	-
Пари и парични еквиваленти	19	290,997	-	290,997	-	-	-	-
		419,232		419,232				
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към свързани лица	30	-	(22,595)	(22,595)	-	-	-	-
Търговски задължения	24	-	(24,658)	(24,658)	-	-	-	-
Други задължения	25	-	(24,249)	(24,249)	-	-	-	-
			(71,502)	(71,502)				
31 декември 2014								
Финансови активи, които не се оценяват по справедлива стойност								
Вземания от свързани лица	30	2,823	-	2,823	-	-	-	-
Търговски вземания	17	70,347	-	70,347	-	-	-	-
Пари и парични еквиваленти	19	119,314	-	119,314	-	-	-	-
		192,484		192,484				
Финансови пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност								
Задължения към свързани лица	30	-	(24,327)	(24,327)	-	-	-	-
Търговски задължения	24	-	(26,842)	(26,842)	-	-	-	-
Други задължения	25	-	(16,524)	(16,524)	-	-	-	-
			(67,693)	(67,693)				

На база на направените анализи ръководството счита, че балансовите стойности на финансовите активи и пасиви могат да се приемат за разумно приближение с тяхната справедлива стойност.

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Бележки към финансовия отчет

27. Финансови инструменти (продължение)

(б) Управление на финансовия риск

Дружеството има експозиция към следните рискове от употребата на финансови инструменти:

- кредитен риск;
- ликвиден риск;
- пазарен риск.

(i) Общи положения за управление на риска

Политиката на Дружеството за управление на риска е развита така, че да идентифицира и анализира рисковете, с които се сблъсква Дружеството, да установява лимити за поемане на рискове и контроли, да наблюдава рисковете и съответствието с установените лимити. Тези политики подлежат на периодична проверка с цел отразяване на настъпили изменения в пазарните условия и в дейността на Дружеството. Дружеството, чрез своите стандарти и процедури за обучение и управление, цели да развие конструктивна контролна среда, в която всички служители разбират своята роля и задължения.

Одит комитетът на Дружеството следи как ръководството осигурява съответствие с политиките за управление на риска, и преглежда адекватността на рамката за управление на риска по отношение на рисковете, с които се сблъсква Дружеството. Одит комитетът на Дружеството използва помощта на Вътрешния одит. Вътрешният одит се занимава както с планирани, така и с изненадващи прегледи на контролите и процедурите за управление на риска, резултатите от които се докладват на Одит комитета.

(ii) Кредитен риск

Кредитният риск за Дружеството се състои от риск от финансова загуба ако клиент или страна по финансов инструмент не успее да изпълни своите договорни задължения. Кредитният риск произтича основно от вземания от клиенти.

Балансовата стойност на финансовите активи представлява максималната кредитна експозиция.

Търговски и други вземания

Съставена е кредитна политика, при която се анализира всеки нов клиент поотделно за кредитоспособността преди стандартните за Дружеството условия за плащане и доставка да се предложат. Прегледът на Дружеството включва външни оценки, когато е възможно, а в някои случаи банкови референции.

Ръководството на дружеството е създадо политика и оценява кредитния риск, като прави текуща кредитна оценка на клиентите. За обезпечаване на вземанията си по договорите за трансграничен капацитет, за достъп и за балансираща енергия, дружеството изисква предоставяне на обезпечения - депозити или банкови гаранции от участниците в търговете и контрагентите.

По отношение на останалите търговски вземания, Дружеството не е изложено на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти. Търговските вземания се състоят предимно от клиенти в националния енергичен сектор. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра. Експозицията към кредитен риск е в резултат на индивидуалните характеристики на отделните клиенти. Въпреки това, ръководството отчита риск от неизпълнение на индустрията и страната, в която клиентите оперират, тъй като тези фактори могат да окажат влияние върху кредитния риск, особено в момента на влошаващи се икономически условия. Няма географска концентрация на кредитен риск.

Дружеството начислява обезценка, която представлява неговата приблизителна оценка за възникнали загуби по отношение на търговските и други вземания. Обезценката се извършва специфично индивидуално за всеки клиент.

27. Финансови инструменти (продължение)

Бележки към финансовия отчет

(б) Управление на финансовия риск (продължение)

(ii) Кредитен риск (продължение)

Балансовата стойност на финансовите активи представлява максималната кредитна експозиция. Към датата на баланса максималната кредитна експозиция е:

В хиляди лева	Бел.	2015	2014
Вземания от свързани лица	30	9 997	2,027
Търговски вземания	17	118 238	82,383
Пари и парични еквиваленти	19	290 997	119,314
		<u>419 232</u>	<u>203,724</u>

Максималната експозиция към кредитен риск за търговски и други вземания към отчетната дата по географски региони е, както следва:

В хиляди лева	Балансова стойност	
	2015	2014
Местни	123,251	62,099
Държави от Евро зоната	4,957	22,278
Други европейски страни	27	33
	<u>128,235</u>	<u>84,410</u>

Обезценка

Времевата структура на търговски вземания и вземания от свързани лица към датата на отчета е както следва:

В хиляди лева	2015	2014
Оригинален размер на вземането	137,688	92,898
Непросрочени вземания	128,235	84,410
Просрочени между 0-30 дни	-	-
Просрочени между 31-120 дни	-	-
Просрочени над 1 година	9,453	8,488
Обезценка на вземанията	<u>(9,453)</u>	<u>(8,488)</u>
Нетен размер на вземанията след обезценка	<u>128,235</u>	<u>84,410</u>

Бележки към финансовия отчет

27. Финансови инструменти (продължение)

(б) Управление на финансовия риск (продължение)

(ii) Кредитен риск (продължение)

Движението в корективната сметка за обезценка за търговски и други вземания през годината е както следва:

В хиляди лева	Бел.	Индивидуални обезценки
Баланс към 1 януари 2014		(873)
Получена обезценка встъпителен баланс 04.02.2014		(10,152)
Признати загуби от обезценка		(342)
Отписани		2,879
Баланс към 31 декември 2014		(8,488)
Признати загуби от обезценка	11	(1,091)
Отписани		125
Баланс към 31 декември 2015		(9,454)

Кредитният риск за ЕСО ЕАД се състои във вероятността от реализация на финансова загуба в ситуации, при които клиент или страна по финансов инструмент не успеят да изпълнят своите договорни задължения. Кредитният риск за дружеството произтича от вземания от клиенти.

Вземанията на Дружеството към 31.12.2015 г. са от клиенти свързани лица в групата на БЕХ и клиенти, извън системата на група БЕХ. Вземанията от свързани лица са в размер на 9,997 хил.лв, а останалите текущи вземания са в размер на 118,237 хил.лв. Ръководството счита, че кредитният риск съществува и в условията на задълбочаващата се икономическа криза е възможно някои от клиентите да изпаднат във временни затруднения и това да доведе до невъзможност за своевременни плащания.

Ръководството на дружеството прилага политика за оценяване на кредитния риск, като извършва текущо наблюдение, анализ и оценка на клиентите със значителен кредитен риск. За обезпечаване на вземанията си по търговските договори за трансграничен капацитет, за предоставяне на мрежовите услуги „достъп“ и „пренос“ до/през електропреносната мрежа и за балансираща енергия, дружеството получава от участниците в търговете за предоставяне на търговското право за пренос и контрагентите по договорите за балансиране, достъп и пренос обезпечения под формата на парични депозити или банкови гаранции

За 2015 г. дружеството е извършило обезценка на вземанията в размер на 1,091 хил.лв. /2014г. – 342 хил.лв/ като е начислена обезценка, представляваща 20 % от признатото съдебно вземане от 5 456 хил. лв към 31.12.2015 г. от „Корпоративна търговска банка“ АД – в несъстоятелност.

Към 31.12.2015 г. ЕСО ЕАД е отписало в текущия финансов резултат вземания от клиенти, поради изтекъл давностен срок в размер на 16 хил.лв, в т.ч. Напонтелни системи Враца 2 хил.лв, ЕТ Ради Йорданов 13 хил. лв и лаеми на физически лица 1 хил.лв. Отписани са и вземания от ДАНС Енерджи в размер на 19 хил. лв – дължими лихви, поради факта, че същото дружество печели съдебното дело срещу ЕСО ЕАД.

Въз основа на мониторинга на кредитния риск на клиентите Дружеството смята, че освен посочените по-горе, не са необходими обезценки по отношение на непросрочени търговски вземания.

Бележки към финансовия отчет

Финансови инструменти (продължение)

(б) Управление на финансовия риск (продължение)

(ii) Кредитен риск (продължение)

Пари и парични еквиваленти

Дружеството разполага с пари и парични еквиваленти към 31 декември 2015 г., възлизащи на 290,997 хиляди лева (2014: 119,314 хиляди лева), което представлява максималната им кредитна експозиция. Парите и паричните еквиваленти се намират в банкови и финансови институции.

(iii) Ликвиден риск

Ликвиден риск е рискът за ЕСО ЕАД се състои във вероятността дружеството да не е в състояние да изпълни своите финансови задължения, когато те станат изискуеми. Политиката на дружеството е чрез планиране на паричните потоци да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби и без да се излага на риск репутацията на дружеството.

Ликвидният паричен ресурс на Дружеството се осигурява основно от предоставяне на мрежовите услуги достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия (от 04.02.2014г.) по регулирани цени и приходи от предоставено търговско право за пренос по междусистемните връзки със съседните мрежови оператори..

Дейността на ЕСО ЕАД е изцяло регулирана, поради което решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране и определената от комисията ценова рамка водят до определени ликвидни рискове, изразяващи се в невъзможност за заплащане на разходи за разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги и разходи за ремонт и поддръжка на електропреносната мрежа, спрямо генерираните приходи от достъп и пренос до/през електропреносната мрежа.

Вероятността от увеличаване на ликвидния риск за ЕСО ЕАД за 2015 г. расте и от системно налаганите запови през 2014 г. върху банковите сметки на дружеството, които са налични през цялата 2015 г., с което на практика се нарушава адекватното управление на паричните потоци и лишава дружеството от съществена част от наличните му финансови средства.

С решение № Ц-33/14.09.2012г. на ДКЕВР са определени, считано от 18.09.2012 година, временни цени за достъп до електропреносната и електроразпределителните мрежи, които следва да бъдат заплащани ежесмесчно на ЕСО ЕАД и електроразпределителните дружества от производителите на електрическа енергия /ЕЕ/ от възобновяеми източници /ВИ/. По множеството жалби депозирани от производители от ВЕИ срещу това решение, Върховният административен съд /ВАС/ в петчленен състав, като последна инстанция отменя отделни части от него в периода месец юни – август 2013 г. С последващо решение № Ц-6/13.03.2014г. ДКЕВР определя окончателна цена за достъп до електропреносната мрежа в размер на 2,45 лв./МВтч за производителите на електрическа енергия, произведена от слънчева или вятърна енергия, която се закупува по преференциални цени. Наред с това комисията приема решение № КМ-1/13.03.2014г., с което определя компенсаторни мерки за периода на действие на временните цени за достъп, а именно от 18.09.2012г. до 12.03.2014г. За производителите, които произвеждат електрическа енергия от енергийни източници, различни от вятър и слънце, компенсаторният механизъм предвижда, операторът на съответната мрежа да им възстанови в пълен размер събраните суми в изпълнение на решение №Ц-33/14.09.2012г. По отношение на останалите производители, за които има влезли в сила съдебни решения за отмяна на решение № Ц-33/14.09.2012г. на ДКЕВР, комисията не определя компенсаторен механизъм, като посочва, че за тях съществуват възможността да предявят гражданско-правни искове срещу операторите на съответните мрежи за неоснователно обогатяване.

При съобразяване с горното и изложеното в цитираното писмо на КЕВР, с протоколни решенията на Управителния съвет (УС) на ЕСО ЕАД съответно: по т.9 от Протокол №22/01.10.2015 г., по т.19 от Протокол №24/26.10.2015г. и по т.12 от Протокол №25/10.11.2015 г., както и на Надзорния съвет (НС) на ЕСО ЕАД съответно: по т.10 от Протокол №14/01.10.2015 г., по т.1 от Протокол №16/29.10.2015г.

Бележки към финансовия отчет

и по т.3 от Протокол №17/10.11.2015 г. беше възложено да се предприемат действия във връзка с отмяната на Решение № Ц-33/14.09.2012 г. на ДКЕВР (сега КЕВР), като с тези решения бяха определени условията за провеждане на преговорите с ВЕИ производителите за уреждане на финансовите взаимоотношения с тях.

Бяха проведени преговори с всички ВЕИ производители и се подписаха спогодби (споразумения) за уреждане окончателно на отношенията произтичащи или свързани с отмяна на решение № Ц-33/14.09.2012 на КЕВР и като резултат:

- Издадени са фактури на обща стойност 810 572,88 лева представляваща стойността на разходите за ЕСО ЕАД, свързани с отмяната на решение Ц-33/14.09.2012 .
- ЕСО ЕАД е възстановило 17 121 992,01 лева – разликата между платените суми по решение Ц-33/14.09.2012 и договорените между страните стойност на разходите на ЕСО ЕАД, свързани с отмяната на това решение.

Дружеството системно предприема мерки за подобряване на ликвидността си независимо от развитието на пазара на електрическа енергия и регулаторната рамка определена от Комисията за енергийно и водно регулиране. При необходимост, дружеството има възможност за набиране на средства посредством банково кредитиране и овърдрафти, както и потенциално издаване на акции и/или облигации за набиране на капитал. Дружеството, е в готовност при необходимост да предприеме нужните мерки за гарантиране на оперативната си ликвидност с цел осигуряване сигурността на електропреносната система.

През изминалата финансова 2015 г. при извършване на лицензионната си дейност в условията на регулаторната ценова рамка ЕСО ЕАД, осигури ефективно оперативно управление на електроенергийната система, поддържане на електропреносната мрежа, както и балансиране на системата.

Бележки към финансовия отчет

27. Финансови инструменти (продължение)

(б) Управление на финансовия риск (продължение)

(iii) Ликвиден риск (продължение)

По-долу са договорните падежи на финансови пасиви:

31 Декември 2015

В хиляди лева	Бел.	Балансо- ва стойност	Договорни парични потоци	До 6 месеца	6-12 месеца	1-2 години	2-5 години	Повече от 5 години
Не-деривативни финансови задължения								
Задължения към свързани лица,	30	22,595	(22,595)	(22,595)	-	-	-	-
Търговски задължения	24	25,192	(25,192)	(25,195)	-	-	-	-
Други задължения	25	24,249	(24,249)	(24,249)	-	-	-	-
		72,036	(72,036)	(72,039)	-	-	-	-

31 Декември 2014

В хиляди лева	Бел.	Балансо- ва стойност	Договорни парични потоци	До 6 месеца	6-12 месеца	1-2 години	2-5 години	Повече от 5 години
Не-деривативни финансови задължения								
Задължения към свързани лица,	30	24,332	(24,332)	(24,332)	-	-	-	-
Търговски задължения	24	26,837	(26,837)	(26,837)	-	-	-	-
Други задължения	25	16,524	(16,524)	(16,524)	-	-	-	-
		76,806	(76,806)	(76,806)	-	-	-	-

(iv) Пазарен риск

Пазарен риск е рискът при промяна на пазарните цени, като курс на чуждестранна валута, лихвени проценти или цени на капиталови инструменти, доходът на Дружеството или стойността на неговите инвестиции да бъдат засегнати. Целта на управлението на пазарния риск е да се контролира експозицията към пазарен риск в приемливи граници като се оптимизира възвръщаемостта.

Валутен риск

За дружеството не съществува валутен риск, налице са сделки с чужда валута, за разплащането на които се осъществява от валутната сметка в евро на дружеството. Няма извършвани покупки на евро.

Експозиция към валутен риск

Оперативната дейност на Дружеството не създава предпоставки за валутен риск поради това, че към датата на баланса съществена част на вземанията и задълженията са в лева.

Бележки към финансовия отчет

27. Финансови инструменти (продължение)

(б) Управление на финансовия риск (продължение)

(iv) Пазарен риск (продължение)

Експозицията на Дружеството към валутен риск е както следва на базата на условни суми:

В хиляди	EUR	USD	GBP	CHF	EUR	USD	GBP	CHF
	31 декември 2015				31 декември 2014			
Парични средства във валута	20,621	1	1		17,814	5	4	1
Търговски задължения	3,225				26,842	-	-	-
Нетна експозиция от отчета за финансово състояние	23,846	1	1		44,656	5	4	1

Следните значими обменни курсове са приложими през годината:

	Среден курс		Курс към отчетната дата	
	2015	2014	2015	2014
BGN				
EUR 1	1.956	1.956	1.956	1.956
USD 1	1.699	1.546	1.790	1.546
GBP 1	2.574	2.500	2.650	2.500
CHF 1	1.719	1.626	1.809	1.626

Анализ на чувствителността

Дейността на Дружеството се осъществява при условията на валутен борд. Курса на лева в България е фиксиран на 1.95583 спрямо еврото и не се променя в зависимост от състоянието на валутните пазари и лихвените проценти. Голяма част от всички значими сделки, различни от националната валута, са осъществени в EUR.

Лихвен риск

Експозиция към лихвен риск

Към отчетната дата профил на лихвоносните финансови инструменти на Дружеството е, както следва:

В хиляди лева	Номинална стойност	
	Бел.	
	2015	2014
Инструменти с фиксирана лихва		
Финансови активи	290,997	119,296
Финансови пасиви		
	19	290,997
		119,296

Анализ на чувствителността на справедливата стойност за инструменти с фиксирана лихва

Дружеството не отчита финансови активи и пасиви с фиксирана лихва по справедлива стойност в печалби и загуби, и Дружеството не определя деривативи (лихвени суапове) като хеджиращи инструменти по модела на отчитане на хеджиринг на справедлива стойност. Поради това, промени в лихвените нива към датата на баланса не биха засегнали печалби и загуби.

Промяна от 100 базисни пункта в лихвените нива към отчетната дата не би увеличила или намалила съществено собствения капитал на дружеството.

Бележки към финансовия отчет**Финансови инструменти (продължение)****(б) Управление на финансовия риск (продължение)****(iv) Пазарен риск (продължение)***Друг риск от низарни цени*

Ценови риск за Дружеството е свързан с дейност по лицензията за пренос на електрическа енергия и включва цената за достъп до електропреносната мрежа, цената за пренос на електрическа енергия и микса от цени за закупуване на разполагаемост за студен резерв и допълнителни услуги.

Цената за достъп и пренос се определят от Комисията за енергийно и водно регулиране по метода на ценово регулиране "Норма на възвръщаемост на капитала" (разходи плюс), който се прилага за ценови период от 01.07. на текущата година до 30.06. на следващата година. Утвърдените от комисията цени, заедно с реализираните количества електрическа енергия, пряко определят приходите от дейността. Дружеството няма пряко влияние върху определената от комисията цена и е обвързано със същата за ценовия период, което представлява риск поради динамично определящите се количества реализирана електрическа енергия според конюнктурата на пазара.

Цената за достъп до електропреносната мрежа в сила от 01.08.2013 е формирана, отчитайки количествата енергия за продажба, независимо от мястото на присъединяване към електропреносната или към електроразпределителната мрежа. В тази връзка е променен механизма за определяне на количествата енергия върху която се дължи цена за достъп, независимо от постъпилото количество електрическа енергия от преносната към разпределителната мрежа. Цените за достъп до електропреносната мрежа и пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа се образуват въз основа на утвърдените необходими годишни приходи и утвърденото прогнозно количество електрическа енергия, доставено в електропреносната и електроразпределителните мрежи за продажба и пренос за съответния регулаторен или ценови период.

С Решение № Ц-27/31.07.2015 г., в сила от 01.08.2015 г., КЕВР утвърди цена за достъп до електропреносната мрежа на ЕСО ЕАД, която се дължи от производители на електрическа енергия от слънчева и вятърна енергия, присъединени към електропреносната и електроразпределителните мрежи за цялото произведено количество електрическа енергия, в размер на 7,14 лв./MWh.

В модела на ценообразуване е предвидено определяне от страна на КЕВР на пределна стойност на разходите за студен резерв, с цел прилагане на тръжна процедура от страна на системния оператор за максимално ефективно формиране необходимия студен резерв за гарантиране сигурността на снабдяването. Това е свързано с намаляване на разходи, които се отразяваха в цената за достъп до електропреносната мрежа. Разходите за разполагаемост за студен резерв се формират на база определените от Комисията цени по електроцентрали и закупените количества (вариращи през годината в съответствие с реалната ежедневна обстановка на пазара), като ЕСО ЕАД няма пряко влияние върху определените от регулаторната комисия цени, по които Дружеството е задължено да закупува разполагаемост за студен резерв за гарантиране сигурността на електропреносната система.

28. Оперативен лизинг

Виж счетоводна политика в Бележка 34(к)

Лизинг като наемател

Дружеството няма неотменими наемни вноски по оперативен лизинг.

Бележки към финансовия отчет**29. Условни задължения**

През 2015 г. В Дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки и Наредбата за малки обществени поръчки за ремонт на активи и текуща поддръжка на активите на ЕСО ЕАД, съгласно които възникват договорни задължения за 2016 г. в размер на 48,347 хил. лева.

През 2014 г. В Дружеството са сключени договори по реда на Закона за обществените поръчки и Наредбата за малки обществени поръчки за ремонт на активи и текуща поддръжка на активите на ЕСО ЕАД, съгласно които възникват договорни задължения за 2015 г. в размер на 5,367 хил. лева.

30. Свързани лица**Предприятие-майка и крайно контролиращо лице**

БЪЛГАРСКИ ЕНЕРГИЕН ХОЛДИНГ" ЕАД, ЕИК: 831373560

Контролиращо лице на Дружеството майка или контролиращото лице

БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА ЧРЕЗ МИНИСТЪРА НА ИКОНОМИКАТА И ЕНЕРГЕТИКАТА, ЕИК на МИЕ 130169256

Ключов ръководен персонал на ЕСО ЕАД

Лица, упражняващи общ контрол върху дружеството, в качеството си на членове на Съвета на Директорите на ЕСО ЕАД:

Иван Йотов – Изпълнителен директор и Член на Управителен Съвет
Милко Милков – Член на Управителен Съвет
Димитър Вълчанов – Председател на Управителен Съвет

Лица упражняващи значително влияние в ЕСО ЕАД, в качеството си на членове на Надзорния Съвет на Директорите:

Северин Въртигов – Председател на Надзорен Съвет
Костадин Язов – Заместник-председател на Надзорен Съвет
Пламен Радонов – Член на Надзорен Съвет

Ключов ръководен персонал на Предприятието – майка или на БЕХ ЕАД(контролиращото лице):

Петьо Иванов – Изпълнителен директор и Член на Съвета на директорите
Жечо Станков – Председател на Съвета на директорите
Живко Динчев – Член на Съвета на директорите

Свързани лица в групата на БЕХ ЕАД:

1. НЕК ЕАД
2. АЕЦ Козлодуй ЕАД
3. Мини Марица Изток ЕАД
4. ТЕЦ Марица Изток – 2 ЕАД
5. Булгартрансгаз ЕАД
6. Булгаргаз ЕАД
7. Булгартел ЕАД

Други държавно контролирани дружества: Всички дружества контролирани от Министерство на Икономиката и Енергетиката.

Бележки към финансовия отчет

30. Свързани лица продължение

Следните по-значими сделки със свързани лица са осъществени през годината:

В хиляди лева с вкл. ДДС	Бел	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2015	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2014	Крайни сaldi към 31 декември 2015	Крайни сaldi към 31 декември 2014
Свързани чрез БЕХ ЕАД		2015	2014	2015	2014
НЕК ЕАД					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- пренос на ел.енергия		1 339	2,304		
- достъп до преносната мрежа		258	907		
- експлоатация и поддръжка на ел. преносна мрежа			9,562		
- ремонтни услуги ЕРПМ			94		
- балансираща енергия		71 958	63,055	6785	
- предоставено търговско право за капацитет		3 247	1,256		
реактивна енергия		48			
-нежелан обмен			466		
- изпитания на трансф.масло			19		
наем съоръжения		1			
префактурирани р-ди за вода и др.		4			
Други-цифров сертификат,документи					
ЗОП,съгл.проекти,обучение, и др.		1	4		
Гаранции				1	
Вземания				6786	100
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
- разполагаемост за студен резерв		-29 183	-34,132	-1442	
- балансираща ел. енергия		-85 910	-66,896	-7660	
- IT услуги			-861		
- наем телекомуникационно оборудване и цистерна			-408		
-охрана на обекти			-147		
-ел.енергия за технологични р-ди		-33 876	-63,671	-2772	
-префактурирани р-ди ток,вода,телефон и др.			(28)		
-Др.р-ди в т.ч-ло САУП ОРУ ТЕЦ					
Варна,изпитване на електрозащитни с-					
ва,транспорт конструкц.стълбове,ДДС ЕОИИТ			(171)		
-нежелан обмен		-382	-654	69	
- предоставено търговско право за капацитет		-81			
задължение към обществото		-17 553		-3750	
цена задължение към обществото-					
префактурирана		-733			
почивни бази, барче		-18			
Гаранции				-21	
Задължения				-15576	-20,526

Бележки към финансовия отчет

30. Свързани лица продължение

В хиляди лева с вкл. ДДС	Бел.	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2015	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2014	Крайни салда към 31 декември 2015	Крайни салда към 31 декември 2014
АЕЦ КОЗЛОДУЙ ЕАД					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- балансираща енергия		6 101	462	2	
- достъп и реактивна енергия		3	1		
- анализ на трансформаторно масло			9		
- пренос на ел.енергия		3			
Лихви		108			
Вземания				2	16
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
- възстановяване на щети от бедствия			-5		
- пощувки		-5	-1		
- медицински прегледи			-2		
- балансираща енергия		-427	-254	-51	
Други - обучение, представит. р-ди					
Гаранции				-325	
Задължения				-376	-5
МИНИ МАРИЦА ИЗТОК ЕАД					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- достъп и реактивна енергия		5 812	6,177	477	-
- пренос на ел.енергия		4 687	3,098	546	
- смяна на рел.защита на СТ и изх.данни имп.ел.проводи			14		
Вземания				1023	683
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
- достъп до съоръжения		-444	-442	-444	
Други - командировъчни р-ди, наем ЛА, план сметка		-10			
Задължения				-444	-442
ТЕЦ МАРИЦА ИЗТОК 2 ЕАД					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- достъп и реактивна енергия		107	104	8	
- пренос на ел.енергия		100	52	10	
- балансираща енергия		4 895	6,823	1454	
- неустойки			1		
- анализ на трансформаторно масло		10	22		
Вземания				1472	1,221
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
- студен резерв и допълнителни услуги		-12 593	-28,704	-536	
- балансираща енергия		-34 242	-15,527	-4654	
- префактурирани разходи-карти за пътуване, тел.р-ри и т.н.		-2	(44)		
Гаранции				-593	
Задължения				-5783	-3,327

Бележки към финансовия отчет

30. Свързани лица продължение

В хиляди лева с вкл. ДДС	Бел.	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2015	Стойност на сделките за годината приключила на 31.12.2014	Крайни салда към 31 декември 2015	Крайни салда към 31 декември 2014
БУЛГАРТРАНСГАЗ ЕАД					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- достъп и реактивна енергия		15	31	2	
- пренос на ел.енергия		62	83	13	
-анализ на трансформаторно масло		2	3		
Вземания				15	8
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
Гаранции				-48	
Задължения				-48	-28
Други държавно контролирани дружества					
Холдинг БДЖ ЕАД					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- балансираща енергия		2 032	2,247	191	
- достъп и реактивна енергия					
- лихви за просрочия					
Вземания				191	277
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
- балансираща енергия		-279	-615	-34	
Гаранции				-319	
Задължения				-353	
НКЖИ					
<i>Продажба на стоки и услуги:</i>					
- достъп до преносната мрежа		462	725	37	
- реактивна енергия		2 019	3,005		
- пренос на ел.енергия		3 091	1,784	447	
- балансираща енергия		192	126	21	
-изключване и обезопасяване на ВЛ110kV			2		
Префактурирана вода					
Вземания:				505	515
<i>Покупка на стоки и услуги:</i>					
-балансираща енергия		-48	-18	-7	
-оперативно обслужване на подстанция		-38	-42	-3	
-обезопасяване и разработване на прозорци		-4	-39		
-технически надзор на ВЛ		-1	-2		
такси		-6			
Задължения				-10	-3
Вземания от други свързани лица:		37		3	3
Задължения към други свързани лица:		-98		-5	-1
Общо вземания:	27			9 997	2 823
Общо задължения:	27			-22 595	-24 332

Бележки към финансовия отчет

30. Свързани лица продължение

Всички крайни салда със свързани лица са при пазарни цени и се уреждат в брой до шест месеца от датата на отчета. Никое от салдата не е обезпечено.

В хиляди лева	Транзакции през 2015	Транзакции през 2014	Салда към края на 2015	Салда към края на 2014
Възнагражд. На Съв.Директорите	166	121	14	13
Социални надбавки	42	28	3	2
Представително облекло	2	2		2
Обезщетения за неизползван отпуск	1	3	1	1
Обезщетения по ДУК	22	22*		22
Социални осигуровки върху възнагражденията на членовете на Съвета на директорите	18	15	2	2
Тантиеми				
	251	191	20	42

*Обезщетението по ДУК в размер на 6568.83 лв. е начислено във ведомостта за работни заплати за м.01,2014г. и е изплатено авансово.

Пояснения към свързано лице НЕК ЕАД

Към 31.12.2015 г. не са отразени в счетоводните регистри, поради непризнаване от страна на ЕСО ЕАД на разходи за допълнителни услуги, цикли на пускане и спиране, регулиране на честотата, цикли на студен старт и регулирания за ТЕЦ МИ 1 и ТЕЦ МИЗ по фактури, издадени от НЕК ЕАД в размер на 5 997 845,42 лв за периода от м.5.2013 г. до м.5.2014 г. Съгласно чл.126 ал.3 от Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ) разполагаемостта за допълнителни услуги и студен резерв задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с ПУЕС, като възстановяването на разходите за тях на независимия преносен оператор се извършва чрез цената за услугата достъп до електропреносната мрежа. Останалите допълнителни услуги, включително пълноценното участие в регулирането на електроенергийната система, задължително се предоставят от ползвателите на мрежата в съответствие с ПУЕС, като възстановяването на разходите за тях на ползвателите се извършва чрез цената на балансиращата енергия, предложена в договорите за закупуване на вторичен резерв или в предложенията за балансиране, поради което този пряк разход към ЕСО ЕАД не е присъщ за дейността му.

Бележки към финансовия отчет**31. Събития след датата на отчетния период**

Значимите събития между датата на финансовия отчет и датата на одобрението му за публикуване са както следва :

- I. Със Заповед № Е-РД-16-535/30.10.2015 г. на министъра на енергетиката на основание на чл. 22 от Наредбата за организацията и контрола по изпълнението на „Националния план за инвестиции за периода 2013 – 2020“ са утвърдени Правила за определяне на механизма за предоставяне и начина на разходване и контрол на средствата от Сметка „Национален план за инвестиции“, обнародвани в ДВ, бр. 31 от 4.04.2014 г.). През месец ноември 2015 г. ЕСО ЕАД подава Заявления за възстановяване на разходи за съответните обекти в обхвата на НПИ. През м. 12/ 2015 на основание Заповед Е-РД-16-666/23.12.2015 на МЕ са одобрени средства за възстановяване по НПИ в размер на 40 660 хил. лева, от които реално получените суми до 31/12/2015г. са в размер на 16 853 хил. лева, а получените през 2016 г. на 27 януари са в размер на 23 807 хил.лева.
- II. Подписани са спогодби с ВЕИ производители за уреждане окончателно на отношенията произтичащи или свързани с отмяна на решение № Ц-33/14.09.2012 на КЕВР. В резултат от това:
 - издадени са фактури на обща стойност 222 199,96 лева представляваща стойността на разходите за ЕСО ЕАД,свързани с отмяната на решение Ц-33/14.09.2012 .
 - ЕСО ЕАД е възстановило 4 276 080,71 лева – разликата между платените суми по решение Ц-33/14.09.2012 и договорените между страните стойност на разходите на ЕСО ЕАД, свързани с отмяната на това решение.
 - След влизане в сила на определението за обезсилване на съдебните решения/одобряване на съдебните спогодби ЕСО ще възстанови 155 239,17 лева съдебни разноси.
 - Спогодби са подписани с Дъбово Енерджи ЕООД, Екосолар ЕООД, Екоенерджи солар ЕООД, Компания за енергетика и развитие ООД, МВЕЦ Ракита АД.
- III. По дело 429/2014 г. с АС на БТПП със страни по делото- ищец ЕСО ЕАД и ответник „Енергопро Мрежи“ АД е приключено с влязло в сила решение. С решението се присъжда в полза на ЕСО ЕАД главница - 3 461 674,58 лв, лихви - 491 845, 50 лв и разноси в размер на 52 185,00 лв.
- IV. По дело 430/2014 г. с АС на БТПП със страни по делото- ищец ЕСО ЕАД и ответник „Енергопро Мрежи“ АД е приключено с влязло в сила решение. С решението се присъжда в полза на ЕСО ЕАД главница - 2 688 461, 50 лв, лихви - 462 746,67 лв и разноси в размер на 43 767,00 лв.
- IV, По дело МАД 26/2015 г. с АС на БТПП със страни по делото- ищец „Elpedison SA“ и ответник ЕСО ЕАД е приключено с влязло в сила решение. С решението се присъжда в полза на ЕСО ЕАД главница – 85 998,63 лв.

32. База за измерване

Този финансов отчет е изготвен на базата на историческата стойност, с изключение на Задължението по плана за дефинирани доходи.

Бележки към финансовия отчет**33. Промени в счетоводните политики**

Следните стандарти и изменения към съществуващи стандарти и разяснения, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС са влезли в сила за текущия отчетен период:

МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, приет от ЕС на 11 декември 2012 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

МСФО 11 Съвместни споразумения, приет от ЕС на 11 декември 2012 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

МСФО 12 Оповестяване на дялове в други предприятия, приет от ЕС на 11 декември 2012 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

МСС 27 (ревизиран 2011) Индивидуални финансови отчети, приет от ЕС на 11 декември 2012 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

МСС 28 (ревизиран 2011) Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия, приет от ЕС на 11 декември 2012 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

Изменения на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, МСФО 11 Съвместни споразумения и МСФО 12 Оповестяване на дялове в други предприятия — преходни разпоредби, приети от ЕС на 4 април 2013 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

Изменения на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, МСФО 12 Оповестяване на дялове в други предприятия и МСС 27 Индивидуални финансови отчети (ревизиран 2011) Индивидуални финансови отчети — Инвестиционни дружества, приет от ЕС на 20 ноември 2013 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

Изменения на МСС 32 Финансови инструменти: Представяне – Нетиране на финансови активи и финансови пасиви, приети от ЕС на 13 декември 2012 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

Изменения на МСС 36 Обезценка на активи — Оповестяване на възстановимата стойност за нефинансови активи, приети от ЕС на 19 декември 2013 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014);

Изменения на МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване — Новация на деривативи и продължаване на отчитането на хеджиране, приети от ЕС на 19 декември 2013 (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2014).

Приемането на тези изменения към съществуващи стандарти не е довело до промени в счетоводната политика на Дружеството.

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики**

Дружеството е приложило последователно значимите счетоводни политики представени по-долу за всички периоди, представени в този финансов отчет.

По-долу е представен индекс на значимите счетоводни политики, за които повече информация е налична на следващите страници:

а. Приходи	54
б. Финансови приходи и разходи	55
в. Чуждестранна валута	55
г. Доходи на наети лица	56
д. Данъци върху дохода	57
е. Материални запаси	58
ж. Имоти, машини, съоръжения и оборудване	59
з. Нематериални активи	59
и. Финансови инструменти	61
й. Обезценка	61
к. Лизинг	62

Бележки към финансовия отчет

34. Значими счетоводни политики (продължение)

(а) Приходи

(i) Приходи от продажба на стоки

Приход се признава когато същественият риск от собствеността се прехвърля към купувача, получаването на възнаграждението е вероятно, свързаните разходи и възможните връщания на стоки могат да се определят надеждно, няма продължаваща свързаност на ръководството със стоките, и сумата на прихода може да се измери надеждно. Приходите се признават нетно от връщания, търговски отстъпки и количествени рабати.

(ii) Приходи от услуги

Дружеството признава приходи от предоставени услуги според степента на завършеност на сделката към отчетната дата. Степента на завършеност се определя чрез анализ на завършената работа.

(iii) Комисионни приходи

Когато Дружеството действа в качеството си на агент, а не на принципал по дадена транзакция, признатият приход е нетната сума на комисионната, получена от Дружеството.

(iv) Приходи от достъп до преносната мрежа

Приходи от достъп по отношение на ползвателите на електропреносната мрежа се признават, на базата на реално отчетените и валидирани данни от собствениците на средства за търговско измерване при оператора.

Приходите от достъп от производители и търговци, осъществяващи сделки по износ на електрическа енергия, се признават на база валидирани графици за междусистемен обмен от ЕСО ЕАД.

(v) Приходи от предоставено търговско право за пренос

Приходите от предоставено търговско право за пренос се признават тогава когато реално се ползва правото. Съгласно Тържни правила за разделяне и предоставяне на преносна способност по междусистемните сечения в контролната зона на ЕСО ЕАД и съседните му контролни зони се организират годишни, месечни и дневни търгове. Приходите от предоставени търговски права за пренос се отчитат първоначално като приходи за бъдещи периоди и се разсрочват, когато са резултат от годишен и месечен търг и операторът е обявил резултата от търга на интернет страницата на ЕСО ЕАД. Годишният търг се провежда през декември на предходната календарна година за следващата календарна година. Месечният търг се провежда в месеца, предхождащ месеца на реалното ползване на търговското право на пренос. Впоследствие се признават в текущи приходи при реално ползване на търговските права за пренос.

(vi) Приходи от продажба на електрическа енергия от балансиращ пазар

Приходите от продажба на електрическа енергия на балансиращ пазар възникват от момента, в който операторът е получил потвърждение от участниците на пазара, вкл. и от НЕК ЕАД, в ролята му на обществен доставчик, на обобщените извлечения за сетълмент за съответния отчетен период (месец).

(vii) Приходи от постоянна и променлива съставка на възнаграждението за услугата по експлоатация и поддръжка на преносната мрежа

Приходите от договорената постоянна съставка се признават ежемесечно, съгласно т. 9.1.1. от Договора за експлоатация и поддръжка на електропреносната мрежа между НЕК ЕАД и ЕСО ЕАД.

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики (продължение)****(а) Приходи (продължение)****(vii) Приходи от постоянна и променлива съставка на възнаграждението за услугата по експлоатация и поддръжка на преносната мрежа (продължение)**

Приходите от променливата съставка се признават ежемесечно, съгласно т. 9.1.2. от Договора за експлоатация и поддръжка на електропреносната мрежа между НЕК ЕАД и ЕСО ЕАД за всички окончателно приключили обекти, заедно с всички необходими документи за завършените обекти от утвърдения Титулен списък за ремонт активи НЕК ЕАД.

(ii) Приходи от присъединяване на потребители и производители на електрическа енергия към електропреносната мрежа

Съгласно МСС 18 „Приходи“ и във връзка с Разяснение 18 „Прехвърляне на активи от клиенти“ на Комисията за разяснение на международните стандарти за финансово отчитане (КРМСФО), приходът от услугата „присъединяване към електропреносната мрежа“, която е предоставена на клиентите в замяна на прехвърлянето на обектите, изградени от тях и признати като активи на преносната мрежа се признават в текущия финансов резултат за годината, в която е фактурирана таксата за присъединяване.

(iii) Получавани целеви суми (приходи) от разпределението на междусистемните електропроводи

Получените целеви постъпления (суми) от разпределението на междусистемните електропроводи не се признават като (текущи) приходи в Отчета за печалбата и загубата в момента на получаването им. Суми се заделят (резервират) в счетоводна сметка с наименование „Специален резерв съгласно Регламент № 714/2009 г.“. Заделените (резервирани) суми се признават като (текущи) приходи в Отчета за печалбата и загубата при извършване (начисляване) на разходите, които са предназначени да покрият (обезпечат) съгласно чл. 16, параграф 6 от Регламент на ЕС № 714/2009 г. и в размера на признатите целеви разходи.

(viii) Приходи от финансиране

Финансирания, получени за придобиване на нетекущи активи, се признават като текущ приход пропорционално на отчетените разходи за амортизация за периода, свързани със съответния актив.

Финансирания, получени за текуща дейност се признават в текущия финансов резултат.

(б) Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи включват приходи от лихви по инвестирани средства. Приход от лихви се признава в печалби и загуби в момента на начисляването му по метода на ефективната лихва.

Печалби и загуби от валутни курсови разлики се отчитат на нетна база.

(в) Чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се преизчисляват във функционалната валута на Дружеството по обменните курсове на датите на транзакциите.

Парични активи и пасиви, деноминирани в чужда валута, се преизчисляват във функционалната валута по обменния курс към отчетната дата. Не-парични активи и пасиви, които се оценяват по справедлива стойност в чуждестранна валута, се преизчисляват във функционалната валута по курса на датата, на която справедливата стойност е определена. Непарични позиции, които се оценяват по историческа цена в чуждестранна валута, не се преизчисляват.

Курсови разлики, възникващи от превалутирането във функционалната валута се отчитат в печалби и загуби.

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики (продължение)****(г) Доходи на наети лица****(i) Планове с дефинирани вноски**

Задълженията за превеждане на вноски по планове с дефинирани вноски се признават като разходи когато свързаните услуги се предоставят.

(ii) Планове с дефинирани доходи

Задължението на Дружеството за планове с дефинирани доходи се изчислява отделно за всеки план, като се прогнозира бъдещите доходи, които служителите са заработили в резултат на положен труд в текущия и предходни периоди и този доход се дисконтира.

Изчислението на задълженията за дефинирани доходи се извършва всяка година от квалифициран актюер чрез използването на метода на прогнозните кредитни единици. Дружеството определя нетния лихвен процент върху нетното задължение по план с дефинирани доходи като прилага дисконтовия процент, използван в началото на периода за дискотиране на задължението до нетно задължение по планове с дефинирани доходи.

За целите на дискотирането е използван ефективен годишен лихвен процент $i = 4\%$. Той се основава на доходността на емисиите дългосрочните ДЦК (с 10 годишен матуритет). Средният срок до пенсиониране е по-дълъг от 10 години, и съответно ефективният годишен лихвен процент за дискотиране е определен чрез екстраполация на данните за ефективната годишна доходност на дългосрочните ДЦК.

Преоценките, възникващи от планове с дефинирани доходи, представляват актюерски печалби и загуби, които се признават в ДВД. Нетни разходи за лихви и други разходи, свързани с планове за дефинирани доходи, се признават в печалбата или загубата.

(ii) Краткосрочни доходи на наети лица

Задължения за краткосрочните доходи на наети лица се отчитат като разход, когато свързаните с тях услуги се предоставят. Пасив се признава за сумата, която се очаква да бъде изплатена, ако Дружеството има правно или конструктивно задължение да заплати тази сума като резултат от минали услуги, предоставени от служител и задължението може да се оцени надеждно.

(д) Данъци върху дохода

Данъкът върху печалбата за годината представлява текущи и отсрочени данъци. Данъкът върху печалбата се признава в печалби и загуби, с изключение на този, отнасящ се за статии, които са признати директно в собствения капитал, или в друг всеобхватен доход.

(i) Текущ данък

Текущият данък е очакваното данъчно задължение или вземане върху облагаемата печалба или загуба за годината, прилагайки данъчните ставки, влезли в сила, или по същество въведени към отчетната дата, и всички корекции за данъчни задължения или вземания за предходни години. Текущият данък включва също данъчни ефекти от дивиденди.

(ii) Отсрочен данък

Отсрочените данъци се изчисляват върху временните разлики между сумите на активите и пасивите, признати във финансовия отчет, и сумите използвани за данъчни цели. Отсрочен данък не се признава за:

- временни разлики от първоначално признаване на активи и пасиви при сделка, която не е бизнес комбинация и която не засяга печалби и загуби, нито за счетоводни, нито за данъчни цели;

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики (продължение)****(д) Данъци върху дохода (продължение)****(ii) Отсрочен данък (продължение)**

Отсрочен данък се оценява по данъчните ставки, които се очаква да се прилагат за временните разлики когато те се проявяват обратно, на базата на закони, които са в сила, или са въведени по същество към отчетната дата.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се компенсират само ако има правно основание за приспадане на текущи данъчни активи и пасиви, и те се отнасят до данъци върху печалбата, наложени от едни и същи данъчни власти.

Актив по отсрочени данъци се начислява за неизползваните данъчни загуби, кредити и приспадащи се временни разлики, доколкото е вероятно бъдеща облагасма печалба да бъде налична, срещу която те да могат да бъдат използвани. Отсрочените данъчни активи се преглеждат към всяка отчетна дата и се намаляват доколкото не е вероятно повече бъдеща изгода да бъде реализирана.

При определянето на текущия и отсрочения данък Дружеството взема предвид ефекта от несигурни данъчни позиции и дали допълнителни данъци или лихви може да са дължими. Дружеството смята, че начисленията за данъчни задължения са адекватни за всички отворени данъчни години на базата на оценката на много фактори, включително интерпретиране на данъчни закони и предишен опит. Тази оценка се основава на приблизителни оценки и допускания и може да включва преценки за бъдещи събития. Може да се появи нова информация, според която Дружеството да промени своите преценки за адекватността на съществуващите данъчни задължения; такива промени в данъчните задължения биха засегнали разхода за данъци в периода, когато такова определяне бъде направено.

(е) Материални запаси

Материалните запаси се отчитат по по-ниската от тяхната себестойност и нетна реализуема стойност. Себестойността на материалните запаси се базира на принципа „средна претеглена“ и включва разходи за придобиване на материалните запаси, разходите за производство или преработка, както и всички други разходи отнасящи се до привеждането на материалните запаси до тяхното текущо местоположение и състояние. В случая на произведена продукция и незавършено производство, себестойността включва разходи за труд, социални осигуровки и разходи за амортизация.

Нетната реализуема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително оценените разходи по завършване на производствения цикъл и тези, които са необходими за осъществяване на продажбата.

(ж) Имоти, машини, съоръжения и оборудване**(i) Признаване и оценки****Първоначално признаване**

Имотите, машините, съоръженията и оборудването се оценяват първоначално по цена на придобиване, която включва покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци върху покупката, както и всички други разходи, пряко отнасящи се до придобиването на актива.

Стойността на активите придобити по стопански начин включва направените разходи за материали, директно вложен труд, разходите пряко отнасящи се до привеждане на актива до местоположение и състояние необходими за неговата експлоатация.

Когато в имотите, машините, съоръженията и оборудването се съдържат компоненти с различна продължителност на полезен живот, те се отчитат отделно.

Бележки към финансовия отчет

34. Значими счетоводни политики (продължение)

(ж) Имоти, машини, съоръжения и оборудване (продължение)

(i) Призивиране и оценка (продължение)

Последваща оценка

За целите на последваща оценка на земи и сгради, Дружеството прилага модела на преоценка в МСС 16. Преоценената стойност представлява справедливата стойност на актива към датата на преоценка, намалена с последваща амортизация и натрупани загуби от обезценка.

Справедливата стойност на имоти, машини, съоръжения и оборудване се определя на базата на пазарни доказателства, представени в доклад, изготвен от одобрен лицензиран оценител.

Преоценката на имоти, машини, съоръжения и оборудване се извършва на всеки 3 години. Когато справедливите стойности се променят значително за по-кратък период от време, преоценката може да се прави по-често.

Земи, сгради, машини, съоръжения и оборудване, притежавани от Дружеството, са оценени на базата на оценен доклад, изготвен от независим лицензиран оценител към 31 декември 2012 година. Към 30.06.2015 г. земи, сгради, машини, съоръжения и оборудване са преоценени, съгласно оценен доклад, изготвен от независим лицензиран оценител. Преоценените стойности включват преоценен резерв преди данъци, който не подлежи на разпределение от едноличния собственик на Дружеството.

Класове леки и лекотоварни автомобили от транспортни средства и други нетекущи активи и активи в процес на изграждане са представени в отчета за финансовото състояние на базата на историческа цена, намалена с натрупани амортизации и загуби от обезценка.

Печалби и загуби от продадени имоти, машини, съоръжения и оборудване се определят при сравнение на полученото от продажбата с балансовата стойност на имоти, машини, съоръжения и оборудване и се признават в "други приходи" в отчета за доходите. Когато преоценени активи се продават, сумите отчетени в преоценен резерв се трансферират към неразпределена печалба.

(ii) Последващи разходи

Последващи разходи се капитализират само когато е вероятно, че бъдещи икономически ползи от тези разходи ще бъдат получени от Дружеството. Балансовата стойност на подменената част се отписва. Разходи за ежедневно обслужване на активите се признават в печалби и загуби като разход в момента на възникването им.

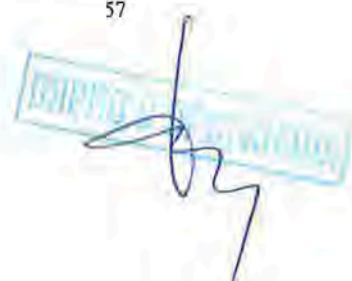
(iii) Амортизация

Амортизацията се изчислява така, че да се изпише цената на придобиване на имотите, машините, съоръженията и оборудването, намалена с очакваната им остатъчна стойност, на база линейния метод за очакваните им ползни животи, като обикновено се признава в печалбата или загубата. Земята не се амортизира.

Очакваните срокове на полезен живот за имоти, машини, съоръжения и оборудване са, както следва:

• сгради	20 - 80 години
• машини, съоръжения	4 - 50 години
• компютърни системи	3 - 10 години
• транспортни средства	5 - 10 години
• всички останали амортизируеми активи	3 - 15 години

Методите на амортизация, полезният живот и остатъчните стойности се преразглеждат към всяка отчетна дата и се коригират, ако е подходящо.

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики (продължение)****(з) Нематериални активи****(i) Признание и оценка**

Нематериални активи, придобити от Дружеството, имащи определен полезен живот, са представени по цена на придобиване, намалена с натрупана амортизация и загуби от обезценки.

(ii) Последващи разходи

Последващи разходи се капитализират само когато увеличават бъдещата икономическа полза от специфичния актив, за който се отнасят. Всички останали разходи, включително разходи за вътрешно генерирани репутация и търговски марки, се признават като разход в момента на тяхното възникване.

(iii) Амортизация

Амортизацията се изчислява така, че да се изплати цената на придобиване на нематериалните активи, намалена с очакваната им остатъчна стойност, на база линейния метод за очакваните им полезни жизни, като обикновено се признава в печалбата или загубата.

Очакваните срокове на полезен живот са, както следва:

• Лицензия за управление на електроенергийната система и други лицензи	3 – 35 години
• софтуер	3 – 5 години
• други	3 – 10 години

Методите на амортизация, полезният живот и остатъчните стойности се преразглеждат към всяка отчетна дата и се коригират, ако е подходящо.

(и) Финансови инструменти

Дружеството класифицира не-деривативните финансови активи в следните категории: заеми и вземания.

Дружеството класифицира не-деривативните финансови пасиви като други финансови пасиви.

(i) Не-деривативни финансови активи и финансови пасиви – признание и отписване

Дружеството първоначално признава заеми и вземания на която те са възникнали. Всички други финансови активи и финансови пасиви се признават първоначално на датата на търгуване.

Дружеството отписва финансов актив когато договорните права за паричните потоци от актива са погасени, или Дружеството прехвърли правата за получаване на договорените парични потоци от финансовия актив в сделка, според която значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността на финансовия актив са прехвърлени, или нито прехвърля, нито задържа значителна част от всички рискове и изгоди от собствеността и не запазва контрол над прехвърления актив. Всяко участие в такъв отписан финансов актив, което е създадено или задържано от Дружеството, се признава като отделен актив или пасив.

Дружеството отписва финансов пасив когато неговите договорни задължения са изпълнени, или са отменени, или са изтекли.

Финансови активи и пасиви се компенсират и нетната стойност се представя в отчета за финансово състояние тогава и само тогава, когато Дружеството има правно основание да нетира сумите и има намерение или да урежда на нетна база, или да реализира актива и да уреди пасива едновременно.

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики (продължение)****(и) Финансови инструменти (продължение)****(ii) Не-деривативни финансови активи – оценяване**Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата

Един финансов актив се класифицира като отчитан по справедлива стойност в печалби и загуби ако е държан за търгуване или е определен като такъв при първоначално признаване. Пряко свързаните разходи по сделката се признават в печалбата или загубата при възникване. Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в печалби и загуби, се оценяват по справедлива стойност и всички свързани промени, включително доходи от лихви или от дивиденди, се отчитат в печалбата или загубата.

Заеми и вземания

Заеми и вземания са финансови активи с фиксирани или определяеми плащания, които не са котираны на активен пазар. Такива активи се признават първоначално по справедлива стойност плюс всички пряко съотносими разходи по сделката. След първоначално признаване заеми и вземания се оценяват по амортизирана стойност, като се използва метода на ефективния лихвен процент, намалена със загуби от обезценка.

Заеми и вземания включват пари и парични еквиваленти и търговски и други вземания.

Пари и парични еквиваленти

Пари и парични еквиваленти включват парични наличности и депозити на виждане с първоначален матуритет от три месеца или по-малко от датата на придобиване, които са свързани с незначителен риск от промяна в справедливата им стойност и се използват от Дружеството за управление на краткосрочни ангажименти.

(iii) Не-деривативни финансови пасиви – оценяване

Не-деривативни финансови пасиви се признават първоначално по справедлива стойност, намалена с всички пряко свързани разходи по сделката. След първоначално признаване тези пасиви се оценяват по амортизирана стойност, като се използва метода на ефективния лихвен процент.

Други финансови пасиви включват търговски и други задължения.

(iv) Регистриран капиталОбикновените акции

Обикновените акции се класифицират като собствен капитал. Допълнителните разходи, пряко свързани с издаването на обикновените акции, нетно от данъчни ефекти, се признават като намаление на собствения капитал.

Бележки към финансовия отчет**34. Значими счетоводни политики (продължение)****(ii) Обезценка****(i) Не-деривативни финансови активи**

Финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалби и загуби, се преглеждат към всяка отчетна дата, за да се прецени дали съществуват обективни доказателства за обезценка.

Обективно доказателство, че финансов актив е обезценен, включва:

- неизпълнение или просрочие от длъжника;
- реструктуриране на задължението към Дружеството при условия, които Дружеството иначе не би разглеждало;
- индикации, че длъжник или емитент ще изпадне в несъстоятелност;
- неблагоприятни промени в статуса на плащания на длъжник или емитент;

(ii) Не-финансови активи

Отчетните стойности на нефинансовите активи на Дружеството (различни от материални запаси и отсрочени данъчни активи) се преглеждат към всяка отчетна дата с цел да се определи дали има индикации за обезценка. В случай, че съществуват такива индикации, се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на актива. За нематериални активи с неопределен полезен живот, или които още не са готови за употреба, възстановимата стойност се определя на всяка година по едно и също време. Загуба от обезценка се признава в случай, че балансовата стойност на един актив или обект, генериращ парични потоци (ОГПП), превишава неговата възстановима стойност.

Възстановимата стойност на актив или ОГПП, е по-високата от неговата стойност в употреба и справедливата му стойност, намалена с разхода по продажба. При оценката на стойността в употреба, бъдещите парични потоци се дисконтират до сегашната им стойност, като се прилага дисконтов процент преди данъци, отразяващ текущите оценки за пазара, цената на парите във времето и риска специфичен за актива или за ОГПП. За целта на теста за обезценка, активи, които не могат да бъдат тествани индивидуално, се групират заедно в най-малката възможна група активи, генерираща парични постъпления от продължаваща употреба, които са в голяма степен независими от паричните постъпления от други активи или ОГПП.

Загуби от обезценка се признават в печалби и загуби за активи, които не са преоценени. Загуба от обезценка за преоценен актив се признава в ДВД доколкото тази обезценка не надвишава сумата на преоценъчния резерв за същия актив. Такава загуба от обезценка за преоценен актив намалява преоценъчния резерв за същия актив. Загуби от обезценка признати за ОГПП се разпределят така, че да намалят балансовите стойности на активите в обекта пропорционално.

Загуба от обезценка се възстановява само до такава степен, че балансовата стойност на актива не надвишава балансовата стойност, която би била определена след приспадане на амортизация, ако загуба от обезценка не е била признавана.

Бележки към финансовия отчет

34. Значими счетоводни политики (продължение)

(к) Лизинг

(i) *Определяне дали дадено споразумение съдържа лизинг*

При възникване на споразумението, Дружеството определя дали то е, или съдържа лизинг.

При възникване или след повторна оценка на споразумение, което съдържа лизинг, Дружеството разделя плащания и други изисквани възнаграждения по това споразумение, на такива за лизинг, и такива за други елементи, въз основа на относителните им справедливи стойности. Ако Дружеството заключи, че за даден финансов лизинг е невъзможно да се разделят плащанията надеждно, актив и пасив се признават в размер, равен на справедливата стойност на базовия актив; в последствие пасивът се намалява, когато се извършват плащанията, и се признава вменен финансов разход върху пасива като се използва диференциалния лихвен процент на Дружеството.

(ii) *Наети активи*

Лизинговите договори, по силата на които на Дружеството се прехвърлят всички значими рискове и изгоди от собствеността, се класифицират като финансов лизинг. При първоначално признаване наетите активи се отчитат по по-ниската от справедлива стойност и настояща стойност на минималните лизингови плащания. След първоначално признаване, активът се отчита според счетоводната политика, приложима за съответния актив.

Различни от тези лизингови договори са договори за оперативен лизинг и те не се признават в отчета за финансовото състояние на Дружеството.

(iii) *Плащания по лизингови договори*

Плащанията по оперативен лизинг се признават в печалби и загуби на база линейния метод за периода на лизинговия договор. Получени лизингови стимули се признават като неразделна част от общите лизингови разходи през периода на договора.

35. Нови стандарти и разяснения, които все още не са приложени

Стандарти и разяснения, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС:

Ръководството счита, че е подходящо да се оповести, че следните нови или ревизирани стандарти, нови разяснения и промени към съществуващи стандарти, които към отчетната дата са вече издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС), все още не са били одобрени за прилагане от Европейската комисия и съответно не са взети пред вид при изготвянето на този финансов отчет. Датите на влизане в сила за тях ще зависят от решението за одобрение за прилагане на Европейската комисия.

- МСФО 9 Финансови инструменти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018);
- МСФО 14 Разчети за регулаторни отсрочени сметки (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- МСФО 15 Приходи от договори с клиенти (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2018);
- МСФО 16 Лизинг (издаден на 13-Януари-2016; в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019)

Бележки към финансовия отчет**Нови стандарти и разяснения, които все още не са приложени (продължение)**

- Изменения на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети, МСФО 12 Оповестяване на дялове в други предприятия и МСФО 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия: Прилагане на изключението за консолидация (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменения на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети и МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия - Продажба или вноска на активи между инвеститор и негово асоциирано или съвместно предприятие (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменение на МСС 12 Признаване на активи по отсрочен данък за нереализирани загуби (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменение на МСС 7 Инициатива за оповестяване (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2017);
- Изменение на МСФО 11 Съвместни споразумения - Счетоводно отчитане на придобиване на участия в съвместна дейност (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменение на МСС 16 Имоти, машини и съоръжения и МСС 38 Нематериални активи - Изясняване на допустимите методи за амортизация (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети — Инициатива за оповестяване (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменение на МСС 16 Имоти, машини и съоръжения и МСС 41 Земеделие -Земеделие: плододайни растения (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменение на МСС 27 Индивидуални финансови отчети - Метод на собствения капитал в самостоятелните финансови отчети (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016);
- Изменения на различни стандарти Подобрения на МСФО (цикъл 2012-2014), произтичащи от годишния проект за подобрения на МСФО (МСФО 5, МСФО 7, МСС 19 и МСС 34) основно с цел отстраняване на противоречия и изясняване на формулировки (измененията са приложими за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016).

36. Финансов обзор от ръководството

В допълнение към финансовите отчети, много предприятия представят финансов обзор от ръководството. В МСФО няма изискване да се представя такава информация, макар че параграф 13 от МСС 1 съдържа кратко описание на това, което може да бъде включено в един годишен доклад. През декември 2011 г. Съветът по международни счетоводни стандарти (СМСС) издаде МСФО Изложение за практиката – Коментар на ръководството, който очертава една широка, необвързваща рамка за представянето на коментара на ръководството във връзка с финансовите отчети, изготвени в съответствие с МСФО. Ако Дружеството реши да следва указанията, съдържащи се в Изложението за практиката, то ръководството се насърчава да обясни степента, в която е било следвано Изложението за практиката. Изявлението за съответствие с Изложението за практиката се допуска само, ако въпросното Изложение е било следвано изцяло.

Съдържанието на Финансовия обзор от ръководството се определя от местни изисквания на пазара и от въпросите, които са специфични за далена юрисдикция. Поради това, Дружеството не е представило финансов обзор от ръководството, а годишен доклад за дейността.

С П Р А В К И

**ОТ № 1 ДО № 5 ВКЛЮЧИТЕЛНО
ЗА ОБРАЗУВАНЕ ЦЕНАТА ЗА ДОСТЪП ДО
ЕЛЕКТРОПРЕНОСНАТА МРЕЖА**

СПРАВКА №2
УСЛОВНО-ПОСТОЯННИ РАЗХОДИ

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДА	Отчет базисна година 2015	Прогноза 2016 г.
		хил.лв.	хил.лв.
1	2	3	4
I.	УСЛОВНО-ПОСТОЯННИ РАЗХОДИ	29 571	28 533
1	Разходи за заплати (възнаграждения)	8 529	7 788
2	Разходи за осигуровки	3 372	3 944
2.1	осигурителни вноски	1 561	1 764
2.2	социални разходи	1 811	2 181
3	Разходи за амортизации	7 575	7 188
4	Разходи за ремонт и поддръжка	429	568
5	Разходи, пряко свързани с дейността по лицензията	9 665	9 045
5.1.	Горива за автотранспорт	94	116
5.2.	Работно облекло	17	32
5.3.	Канцеларски материали	45	45
5.4.	Материали за текущо поддържане	74	30
5.5.	Застраховки	560	558
5.6.	Местни данъци и такси	118	217
5.7.	Пощенски разходи, телефони и абонаменти	207	241
5.8.	Абонаментно поддържане	220	204
5.9.	Въоръжена и противопожарна охрана	329	371
5.10.	Наеми	268	291
5.11.	Проверка на уреди		
5.12.	Съдебни разходи	17	
5.13.	Експертни и одиторски разходи	3	6
5.14.	Услуга водоподаване		
5.15.	Вода, отопление и осветление	294	268
5.16.	Безплатна предпазна храна съгласно нормативен акт	493	541
5.17.	Охрана на труда	63	62
5.18.	Служебни карти		
5.19.	Командировки	261	250
5.20.	Такса услуга водоползване		
5.21.	Междооператорско компенсиране на разходите	5 118	3 716
5.22.	Информационни услуги	443	783
5.23.	Други външни услуги	100	86
5.24.	Обучение и квалификация	75	355
5.25.	Научна дейност	0	204
5.26.	Делегации, съвещания и междунар. прояви	16	21
5.27.	Чл. внос и разходи за чужд. Организации / членство в ENTSO-E/	638	639
5.28.	Провизии / при пенсиониране и неизползван отпуск/		
5.29.	Представителни цели	6	9
5.30.	Данъци удържани при източника съгл. ЗКПО	3	2
5.31.	Други разходи	182	
5.32.	Разходи за ползване на ТК инфраструктура	20	
6	Разходи, свързани с нерегулираната дейност	0	0

 Изпълнителен директор:
 Иван Йотов

СПРАВКА №3
РЕГУЛАТОРНА БАЗА НА АКТИВИТЕ

№	ПОЗИЦИЯ	Балансова стойност към края на базисната година 31.12.2015 -
1	2	3
I.	Материални активи, пряко свързани с дейността по лицензията	28 676
1	Имоти, в т.ч.	4 595
1.1.	Земи	141
1.2.	Сгради	4454
2	Машини, съоръжения и обрудване, в т.ч.	23905
2.1.	Машини	21421
2.2.	Съоръжения	296
2.3.	Оборудване	2187
3	Транспортни средства	11
4	Други активи	166
5	Материални активи, свързани с нерегулираната дейност	0
II.	Нематериални активи - пряко свързани с дейността по лицензията	1 660
	Нематериални активи, свързани с нерегулираната дейност	0
III.	Безвъзмездно финансирани активи	0
IV.	Необходим оборотен капитал	10 333
V.	Регулаторна база на активите	40 669
	Възвръщаемост	1 356

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

СПРАВКА №4
КАПИТАЛОВА СТРУКТУРА И ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

№	ПОЗИЦИЯ	Мярка	Балансова стойност към края на базисната година
1	2	3	4
1	Собствен капитал	хил. лв.	2 172 815
2	Дял на собствения капитал	%	100,00%
3	Норма на възвръщаемост на собствения капитал	%	3,00%
4	Привлечен капитал в т.ч.	хил. лв.	0
	договори за финансов лизинг	хил. лв.	0
	кредит	хил. лв.	0
5	Дял на привлечения капитал	%	0,00%
6	Средно претеглена норма на възвръщаемост на привлечения капитал	%	0,00%
7	Корпоративен данък върху печалбата по ЗКПО	%	10,00%
8	НОРМА НА ВЪЗВРЪЩАЕМОСТ	%	3,33%

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

СПРАВКА № 5
Цена за достъп

№	ПОЗИЦИЯ	Мярка	Отчет базисна 2015 година	Прогноза 2016 г.
1	2	3	4	5
1	Разходи за студен резерв	хил.лв.	41 094	43 800
2	Разходи за резерв за услуги	хил.лв.	17 884	17 520
3	УПР	хил.лв.	29 571	28 533
4	Възвръщаемост	хил.лв.		1 356
5	Приходи от предоставяне на преносна способност	хил.лв.	40 254	45 563
6	Приходи от реактивна енергия		0	0
7	Необходим годишни приходи		48 295	45 646
8	Сумарна консумирана почасова мощност	МВт*ч	42 872 905	39 692 000
	Цена за достъп	лв./МВтч	1,13	1,15

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

СПРАВКИ

**ОТ № 1 ДО № 5 ВКЛЮЧИТЕЛНО
ЗА ОБРАЗУВАНЕ ЦЕНАТА ЗА ПРЕНОС НА
ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ ПРЕЗ
ЕЛЕКТРОПРЕНОСНАТА МРЕЖА**

СПРАВКА №1

за Определяне на Технологичните разходи, свързани с пренос на електрическа енергия през електропреносната мрежа

	ПОЗИЦИЯ	Отчет базисна 2015		Разходи		Прогноза 2016г.		Разходи
		МВтч	Цена (лв./МВтч)	хил.лв.	МВтч	Цена (лв./МВтч)	хил.лв.	
1	2	3	4	5	6	7	8	
I.	Общо количество електрическа енергия постъпило в електропреносната мрежа				38 891 775			
	Технологични разходи по преноса - %					2,31%		
II.	Технологични разходи по преноса (МВтч)	936 095	54,22	50 759	898 400	66,83	60 040	
III.	Разходи за управление на ЕЕС (ПАВЕЦ), в т.ч.	0		0	0		0	
	Работа на ПАВЕЦ в генераторен режим			0			0	
	-дневна							
	-нощна							
	Работа на ПАВЕЦ в помпен режим			0			0	
	-дневна							
	-нощна							
IV.	Общо доставена в мрежата електрическа енергия за пренос				37 993 375			

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

СПРАВКА № 2
УСЛОВНО-ПОСТОЯННИ РАЗХОДИ

№	НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДА	Отчет базисна година 2015 (хил.лв.)	Прогноза 2016 г. (хил.лв.)
		хил.лв.	хил.лв.
1	2	3	4
I.	УСЛОВНО-ПОСТОЯННИ РАЗХОДИ	268 435	228 758
1	Разходи за заплати (възнаграждения)	69 083	66 123
2	Разходи за осигуровки	37 279	33 472
2.1	осигурителни вноски	16 566	14 972
2.2	социални разходи	20 714	18 501
3	Разходи за амортизации	103 245	59 006
4	Разходи за ремонт и поддръжка	12 507	23 108
5	Разходи, пряко свързани с дейността по лицензията	46 320	47 049
5.1.	Горива за автотранспорт	2 057	2 083
5.2.	Работно облекло	352	688
5.3.	Канцеларски материали	285	268
5.4.	Материали за текущо поддържане	1 455	407
5.5.	Застраховки	19 016	19 016
5.6.	Местни данъци и такси	1 777	1 839
5.7.	Пощенски разходи, телефони и абонаменти	510	487
5.8.	Абонаментно поддържане	174	494
5.9.	Въоръжена и противопожарна охрана	5 181	6 673
5.10.	Наеми	417	420
5.11.	Проверка на уреди	20	
5.12.	Съдебни разходи	49	
5.13.	Експертни и одиторски разходи	27	59
5.14.	Услуга водоподаване		
5.15.	Вода, отопление и осветление	1 018	999
5.16.	Безплатна предпазна храна съгласно нормативен акт	8 621	8 954
5.17.	Охрана на труда	730	804
5.18.	Съгласуване на проекти	39	1
5.19.	Командировки	525	439
5.20.	Такси комитет по стандартизация	11	7
5.21.	Р-ди за глоби и неустойки		
5.22.	Информационни услуги	688	1 611
5.23.	Други външни услуги	920	799
5.24.	Обучение и квалификация	46	257
5.25.	Научна дейност	0	
5.26.	Делегации, съвещания и международ. прояви	60	54
5.27.	Чл. внос и разходи за чужд. организации	9	15
5.28.	Провизии	108	
5.29.	Представителни цели	32	48
5.30.	Данъци удържани при източника съгл. ЗКПО	40	37
5.31.	Разх.за брак на материални запаси	199	
5.32.	Разх.от неамортиз.част на бракувани ДМА	349	
5.33.	Разх.за отписани вземания от продажби	9	
5.34.	Други разходи	993	
5.35.	Разходи за достъп през чужди съоръжения	603	589

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

СПРАВКА №3
РЕГУЛАТОРНА БАЗА НА АКТИВИТЕ

№	ПОЗИЦИЯ	към 31.12.2015 г.
		Пренос
		хил. лв.
1	2	4
I	ДМА, пряко свързани с дейността по лицензия	2 231 907
1	Имоти, в т.ч.	147 066
1.1.	Земи	50 364
1.2.	Сгради	96 702
2	Машини, съоръжения и обрудване, в т.ч.	2 026 606
2.1.	Машини и оборудване	894 038
2.2.	Съоръжения	1 115 985
2.3.	Предавателни устройства	14 883
2.4.	Компютърна техника	1 700
3	Транспортни средства	58 235
4	Други активи	
5	ДМА, свързани с нерегулираната дейност	
II.	ДНМА - пряко свързани с дейността по лицензията	3 790
	ДНМА, свързани с нерегулираната дейност	
III.	Активи, придобити чрез финансираня	117 596
-	безвъзмездно финансиране	79 354
-	присъединяване на нови потребители	38 242
IV.	Оборотен капитал	28 724
	Регулаторна база на активите	2 146 825
	Възвръщаемост	23 854

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

СПРАВКА №4
КАПИТАЛОВА СТРУКТУРА И ДАНЪЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

№	ПОЗИЦИЯ	Мярка	Балансова стойност към края на 2015 година
1	2	3	4
1.	Собствен капитал	хил. лв.	2 172 815
2.	Дял на собствения капитал	%	100,00%
3.	Норма на възвръщаемост на собствения капитал	%	1,00%
4.	Привлечен капитал в т.ч.	хил. лв.	0
	- договори за финансов лизинг	хил. лв.	
	- кредит	хил. лв.	0
5.	Дял на привлечения капитал	%	0,00%
6.	Средно претеглена норма на възвръщаемост на привлечения капитал	%	0,00%
7.	Корпоративен данък върху печалбата по ЗКПО	%	10,00%
8.	НОРМА НА ВЪЗВРЪЩАЕМОСТ	%	1,11%

Изпълнителен директор:
Иван Иотов

СПРАВКА № 5
Цена за пренос

№	ПОЗИЦИЯ	Мярка	Отчет базисна година 2015	Прогноза 2016 г.
1	2	3	4	5
1.	УПР	хил.лв.	268 435	228 758
2.	Възвръщаемост	хил.лв.	23 854	23 854
3.	Технологични разходи по преноса	хил.лв.	50 759	60 040
4.	Технологични разходи по преноса	%	0,00	2,31%
5.	Приходи от реактивна енергия за поевтиняване на тарифата	хил.лв.	3 634	22 000
6.	Общо доставена в мрежата електрическа енергия за продажба и пренос	МВтч	42 872 905	39 692 000
7.	Необходим годишни приходи		346 681	290 652
	Цена за пренос	лв./МВтч	8,086	7,32

Изпълнителен директор:
Иван Йотов

Прогнозен брутен енергиен баланс в GWh за регулаторен период 2016 г. - 2017 г.

Година Месец	2016 г.												2017 г.						Общо регулаторен
	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
ТЕЦ "Ей и Ес Гълбово"	360	360	221	316	266	360	347	325	360	349	360	349							3 974
ТЕЦ "Марина изток 2"	755	755	710	743	731	872	872	788	812	664	632	639							8 973
ТЕЦ "КонтурГлобал Марина изток 3"	258	428	462	478	462	478	478	431	477	462	469	168							5 053
ТЕЦ "Марина 3"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							0
ТЕЦ "Варна"	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							0
ТЕЦ "Русе" (Блок 4)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0							0
ТЕЦ "Бобов дол"	158	209	203	210	203	209	209	189	209	203	95	92							2 188
Общо КЕЦ	1 531	1 753	1 596	1 747	1 661	1 919	1 906	1 734	1 858	1 678	1 557	1 248							20 188
Общо топлофикационни ЕЦ	180	170	180	210	280	340	320	280	240	210	190	180							2 780
Общо заводски ЕЦ	100	100	105	110	115	120	115	110	105	100	100	100							1 280
ОБЩО ТЕЦ в БЕС	1 811	2 023	1 881	2 067	2 056	2 379	2 341	2 124	2 203	1 988	1 847	1 528							24 248
АЕЦ "Козлодуй"	1488	1488	1200	769	1440	1488	1 488	1 344	1 486	744	1 224	1 440							15 599
Големи ВЕЦ на НЕК	170	170	230	250	250	250	240	200	300	370	350	170							2 950
Други ВЕИ	420	380	370	320	320	360	370	330	400	420	450	420							4 560
Разполагаемост за производство в страната	3 889	4 061	3 681	3 406	4 066	4 477	4 439	3 998	4 389	3 522	3 871	3 558							47 357
Прогнозирано потребление без помпи	2950	2966	2790	3025	3325	3800	4 045	3 683	3 429	2 887	2 720	2 724							38 343
Помпи	40	45	50	55	60	70	120	110	90	50	50	40							780
Прогноз. Потребление	2 990	3 011	2 840	3 080	3 385	3 870	4 165	3 793	3 519	2 937	2 770	2 764							39 123
Възможен износ	899	1 049	841	326	681	607	274	205	870	585	1 101	794							8 234
Възможен износ (без други ВЕИ)	479	669	471	6	361	247	-96	-125	470	165	651	374							3 674

Изготвил:
С. Сулаков

Предлага:
И. Стоянов

Съгласува:
П. Герджиков

ВАРНО С ПРОСТАВА

ПРОГНОЗНА ПОМЕСЕЧНА БРУТНА РАЗПОЛАГАЕМОСТ НА КЕЦ 2016 г. – 2017 г.

	2016 г.										2017 г.					
	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	Общо регулаторен период			
ТЕЦ "Ел и Ес Гълъбово"	404 986	404 986	264 161	360 754	308 878	404 986	391 642	365 794	404 442	391 922	404 986	391 922	4 499 458			
Обща разполагаемост	360 346	360 346	220 961	316 054	265 678	360 346	347 002	325 474	359 862	348 722	360 346	348 722	3 973 858			
Производство	44 640	44 640	43 200	44 700	43 200	44 640	44 640	40 320	44 580	43 200	44 640	43 200	525 600			
Свободна разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	Общо регулаторен период			
ТЕЦ "Марница язовик 3"	792 271	792 271	745 811	780 313	766 714	909 317	909 317	821 318	848 949	700 211	669 136	675 240	9 410 866			
Обща разполагаемост	755 071	755 071	709 811	743 063	730 714	872 117	872 117	787 718	811 799	664 211	631 936	639 240	8 972 866			
Производство	37 200	37 200	36 000	37 250	36 000	37 200	37 200	33 600	37 150	36 000	37 200	36 000	438 000			
Свободна разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	Общо регулаторен период			
ТЕЦ "КонгурГлобал Марница язовик 3"	302 902	472 662	505 498	523 050	505 498	522 348	522 348	471 798	521 645	505 498	514 067	211 524	5 578 835			
Обща разполагаемост	258 262	428 022	462 298	478 350	462 298	477 708	477 708	431 478	477 065	462 298	469 427	168 324	5 053 235			
Производство	44 640	44 640	43 200	44 700	43 200	44 640	44 640	40 320	44 580	43 200	44 640	43 200	525 600			
Свободна разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	Общо регулаторен период			
ТЕЦ "Марница 3"	74 400	74 400	72 000	74 500	72 000	74 400	74 400	67 200	74 300	72 000	74 400	72 000	801 600			
Обща разполагаемост	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Производство	74 400	74 400	72 000	74 500	72 000	74 400	74 400	67 200	74 300	72 000	74 400	72 000	801 600			
Свободна разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	Общо регулаторен период			
ТЕЦ "Бойов дол"	360 240	424 080	410 400	424 650	410 400	424 080	424 080	383 040	423 510	410 400	282 720	273 600	4 651 200			
Обща разполагаемост	157 774	209 324	202 572	209 606	202 572	209 324	209 324	189 067	209 043	202 572	95 176	92 106	2 188 461			
Производство	202 466	214 756	207 828	215 044	207 828	214 756	214 756	193 973	214 467	207 828	187 544	181 494	2 462 739			
Свободна разполагаемост за допълнителни услуги и студен резерв																

Изготвил:
С. Сулаков

Предлага:
И. Стоянов

Съгласува:
П. Герджиков

ДО

Г-ЖА ТЕМЕНУЖКА ПЕТКОВА
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА

ОТНОСНО: Определяне на задължителни показатели за степента на надеждност на снабдяването с електрическа енергия за регулаторен период 2016/2017г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТКОВА,

Съгласно глава пета, раздел втори от "Правила за управление на електроенергийната система" Електроенергийният системен оператор планира студения резерв, определя координиран план на разполагаемостта и програмите за ремонт на генериращите блокове в съответствие с коефициента на енергийна адекватност като един от показателите за степента на надеждност, регламентиран по чл. 4, ал. 2, т. 4 от Закона за енергетиката.

За да подпомогнем вземането на решение за стойността на коефициента на енергийна адекватност за регулаторен период 2016/2017г. в приложената таблица представяме два варианта. При съответните стойности на коефициента на енергийна адекватност са показани средногодишния студен резерв, потенциалните количества недоставена в преносната мрежа електрическа енергия за едногодишен период, потенциалните финансови загуби от недоставена електроенергия и разходите за осигуряване на студения резерв.

При вариант 1 се постига критерия за оптималност, чрез равенство на разходите за поддържане на необходимия резерв и потенциалните загуби от недоставена енергия в преносната мрежа. Резултатите са получени при следните изчислителни условия:

- очакван нетен товар в страната за регулаторния период:..... 3 591 MW;
- средноквадратично годишно отклонение на товара:.....590 MW;
- специфични загуби от недоставена електроенергия:.....2,4 лв./kWh;
- очаквана среднотегловна цена за резервиране:.....0,012 лв./kWh.

Първото условие е в съответствие с ценовото заявление на „ЕСО“ ЕАД до КЕВР за регулаторен период 2016/2017г. Специфичните загуби от недоставена електроенергия са в съответствие с решение №93/28.06.2013г. на КЕВР, като считаме че към момента не се налага тяхната корекция. Очакваната среднотегловна цена за резервиране кореспондира с резултатите от търговете за студен резерв проведени от „ЕСО“ ЕАД през последната половина година, в резултат, на които останаха необезпечени 189MW студен резерв през зимния период. В моделните изчисления за очакваната среднотегловна цена за резервиране е взета в предвид утвърдената от КЕВР с решение №Ц-27/31.07.2015г. цена за разполагаемост на следващия по конкурентност производител на електрическа енергия, който може да доставя разполагаемост за студен резерв (в допълнение към спечелилите производители на проведените от „ЕСО“ ЕАД търгове през миналата година), а именно – ТЕЦ „Марица Изток 2“. При тези предпоставки очакваната среднотегловна цена за резервиране възлиза на 0,012 лв./kWh.

ВАРИО СОФИЯ

При вариант 2 се запазва обема на средствата за обезпечаване на студения резерв, с които ще разполага „ЕСО“ ЕАД съгласно решение № Ц-27/31.07.2015г. на КЕВР. Показателите в заповед №Е-РД-16-237/28.05.2015г. на Министъра на енергетиката също се запазват. При този вариант средствата за обезпечаване на студения резерв са едва 21% от потенциалните загуби за недоставена енергия.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПЕТКОВА,

Съгласно приложението на политика 3 на Синхронната зона на континентална Европа към ENTSO-E, операторите на преносни мрежи трябва да гарантират надеждността на ЕЕС, но не на всяка цена и поемайки известен риск, отчитащ размера на разходите, които правят за обезпечаване на надеждността. Съгласно чл. 4, ал. 2, т. 4 от Закона за енергетиката размерът на този риск се определя със заповед от Министъра на енергетиката. В допълнение, трябва да се има предвид тежкото и продължително излизане на българската икономика от последствията на последната световна икономическа криза, както и да се отчете усложнената ситуация в енергийния сектор. В тази връзка считам, че независимо от необезпечените потенциални загуби за недоставена енергия, вариант 2 предоставя достатъчно адекватен риск, отчитащ размера на разходите, които са необходими за гарантиране на надеждността на ЕЕС.

Приложение: Стойности на коефициента на енергийна адекватност при два варианта на големината на студения резерв.

С уважение:

ИВАН ЙОТОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

ВЪНШНО СЪОБЩЕНИЕ

Стойности на коефициента на енергийна адекватност при
два варианта на големината на студения резерв

Показател	Вариант 1	Вариант 2
Коефициент на енергийна адекватност	0.99889	0.99617
Средногодишен размер на студения резерв, MW	800	500
Количество недоставена електроенергия, kWh	34 942 800	120 568 400
Потенциални загуби от недоставена електроенергия, лв.	83 862 720	289 364 160
Разходи за осигуряване на резерва, лв.	84 096 000	52 560 000

ВЯРНО С ОРИГИНАЛА

Handwritten signature

АВИЗО ПРЕВОДНО НАРЕЖДАНЕ

Номер на операцията / Operation number 963B10016088DOCD		Дата и час на операцията / Operation date time 28.03.2016 12:06:08																	
Платете на - име на получателя / Beneficiary Name КЕВР																			
IBAN на получателя / Beneficiary IBAN BG78BNBG96613000142001		BIC на банката на получателя / Beneficiary Bank BNBGBGSD																	
При банка - име на банката на получателя / Bank Name БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА		Вид плащане*** / Payment Type 000000																	
ПРЕВОДНО НАРЕЖДАНЕ за плащане от/към бюджета		Валута / Currency BGN	Сума / Amount 1 000.00																
PAYMENT ORDER for Budget Payment																			
Основание за плащане / Details of Payment Т/СА РАЗГЛЕЖДАНЕ ЗАЯВЛЕНИЕ ЦЕНА																			
Още пояснения / Additional Details ЛИЦЕНЗИЯ Л-419-04/18.12.2013																			
Вид док.* / Type 9	Номер на документа, по който се плаща/Number of Document		Дата на документа /Date																
Период, за който се плаща / Period of Payment От дата / From Date		До дата / To Date																	
Задължено лице - наименование на юридическото лице или трите имена на физическото лице/ Obligated Person - Legal Entity or Individual ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР Е																			
БУЛСТАТ на задълженото лице / BULSTAT 175201304	ЕГН на задълженото лице / Personal Number	ЛНЧ на задълженото лице / Personal ID																	
Наредител - наименование на юридическото лице или трите имена на физическото лице / Customer ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР ЕАД																			
IBAN на наредителя / Ordering Customer IBAN BG23UNCR70001521408572		BIC на банката на наредителя / Customer Bank BIC UNCRBGSGF																	
При банка - име на банката на наредителя / Bank Name УНИКРЕДИТ БУЛБАНК АД																			
Платежна система / Payment System BISERA	Такси** / Taxes 2	Вид плащане*** / Payment Type																	
Дата на регистрация / Payment system registration date 28.03.2016		Номер на регистрация / Payment system registration number																	
*Вид документ: <table border="0"> <tr> <td>1 - декларация</td> <td>5 - парт. номер на имот</td> <td>**Такси:</td> <td>***Вид плащане - попълва се</td> </tr> <tr> <td>2 - ревизионен акт</td> <td>6 - постановление за принудително събиране</td> <td>1 - за сметка на наредителя</td> <td>за сметки на администратори</td> </tr> <tr> <td>3 - наказ постановление</td> <td>9 - други</td> <td>2 - споделени (стандарт за местни преводи)</td> <td>на приходи и на Централния бюджет</td> </tr> <tr> <td>4 - авансова вноска</td> <td></td> <td>3 - за получателя</td> <td></td> </tr> </table>				1 - декларация	5 - парт. номер на имот	**Такси:	***Вид плащане - попълва се	2 - ревизионен акт	6 - постановление за принудително събиране	1 - за сметка на наредителя	за сметки на администратори	3 - наказ постановление	9 - други	2 - споделени (стандарт за местни преводи)	на приходи и на Централния бюджет	4 - авансова вноска		3 - за получателя	
1 - декларация	5 - парт. номер на имот	**Такси:	***Вид плащане - попълва се																
2 - ревизионен акт	6 - постановление за принудително събиране	1 - за сметка на наредителя	за сметки на администратори																
3 - наказ постановление	9 - други	2 - споделени (стандарт за местни преводи)	на приходи и на Централния бюджет																
4 - авансова вноска		3 - за получателя																	

Верно с оригинала!

